

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)
TUTANAK DERGİSİ**

**13'üncü Toplantı
17 Haziran 2021 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde medyanın sorumluluğu ve uygun haber dilini kullanmasının önemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- TRT Haber Kanal Koordinatörü Yahya Bostan'ın, kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, yayınlarda kullanılan dil, sorunlar, tespitler ve öneriler hakkında sunumu

2.- CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün'ün, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

3.- HaberTürk TV Ankara Temsilcisi Sibel Demirci Erdem'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

4.- Halk TV Ankara Haber Müdürü Umut Yertutan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

5.- NTV Ankara Haber Müdürü Uğur Şevkat'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

6.- Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

7.- TürkMedya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

8.- Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu'nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

9.- Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu'nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, İzmir'deki parti binasına saldırı yapıldığına ve 1 kadın çalışanın öldürüldüğüne, saldırıyı kınadığına ve toplantından ayrılacağına ilişkin açıklaması

2.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, söz talebine rağmen Komisyon Başkanının konuşmasına müsaade etmediğine ilişkin açıklaması

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Yahya Bostan, CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün, Habertürk Ankara Temsilcimiz Sibel Demirci Erdem, Halk TV Ankara Müdürümüz Umut Yertutan ve NTV Ankara Haber Müdürümüz Uğur Şevkat tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

2.- Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat, Türk Medya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel, Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu ve Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

13'üncü Toplantı
17 Haziran 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 15.18'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık,

Komisyonun bugünkü gündemine ve kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde medyanın sorumluluğu ve uygun haber dilini kullanmasının önemine;

Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine;

İlişkin açıklama yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel, İzmir Konak'ta parti binasına saldırı yapıldığına ve 1 kadın çalışanın öldürüldüğüne, saldırıyı kınadığına ve toplantıdan ayrılacağına ilişkin açıklama yaptı.

Hatay Milletvekili Suzan Şahin, söz talebine rağmen Komisyon Başkanının konuşmasına müsaade etmediğine ilişkin açıklama yaptı.

TRT Haber Kanal Koordinatörü Yahya Bostan tarafından, kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, yayınlarda kullanılan dil, sorunlar, tespitler ve öneriler;

CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

HaberTürk TV Ankara Temsilcisi Sibel Demirci Erdem tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

Halk TV Ankara Haber Müdürü Umut Yertutan tarafından kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

NTV Ankara Haber Müdürü Uğur Şevkat tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

TürkMedya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları;

Hakkında sunum yapıldı.

TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Yahya Bostan, CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün, Habertürk Ankara Temsilcimiz Sibel Demirci Erdem, Halk TV Ankara Müdürümüz Umut Yertutan ve NTV Ankara Haber Müdürümüz Uğur Şevkat tarafından yapılan sunumlara;

Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat, Türk Medya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel, Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu ve Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu tarafından yapılan sunumlara;

İlişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 20.11'de toplantıya son verildi.



17 Haziran 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.25

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Komisyon üyelerimiz, değerli haber kanallarımızın çok kıymetli temsilcileri, kıymetli katılımcılar, basınımızın çok kıymetli temsilcileri; toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 13’üncü toplantısını açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde medyanın sorumluluğu ve uygun haber dilini kullanmasının önemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugünkü Komisyon toplantımızı iki oturum hâlinde yapacağız.

Birinci oturumda haber yayını yapan kanal temsilcilerimizi, yöneticilerimizi dinleyeceğiz; ikinci oturumda ise yine haberlerimizin yazılı olduğu gazete genel yayın yönetmenlerini ve temsilcilerini dinleyeceğiz.

Birinci oturumda Komisyon çalışmalarımıza destek vermek üzere çok yoğun programlarına rağmen “Mevzubahis kadınsa, mevzubahis kadına yönelik şiddeti önlemekse biz de memnuniyetle üzerimize düşeni yapmak üzere ve yaptıklarımızı söylemek üzere buradayız.” diyen çok kıymetli TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Sayın Yahya Bostan bizimle birlikte; CNN Türk Haber Müdürü Sayın Elçin Ergün bizimle birlikte; Habertürk Ankara Temsilcimiz Sayın Sibel Demirci Erdem bizimle birlikte; Halk TV Ankara Müdürümüz Umut Yertutan bizimle birlikte; NTV Ankara Haber Müdürümüz Sayın Uğur Şevkat bizimle birlikte. Ben hepsine katılımları için çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekillerim, değerli katılımcılar; Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi konulu Araştırma Komisyonumuzun çalışmalarına devam ediyoruz.

Günümüzde uluslararası ve ulusal düzeyde alınan tüm önlemlere, tüm tedbirlere rağmen şiddet, özellikle kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet; ekonomik gelişmişlik düzeyi, kültür, coğrafi alan, dinî farklılıklar gösteren tüm toplumlarda maalesef yaygın olarak görülmeye devam ediyor ve insan hakları sorunu olarak hepimizin gündeminde. Çok boyutlu bir sorun olarak kadına yönelik şiddet yalnızca kadınların değil tüm toplumun olumsuz etkilenmesine sebebiyet veriyor. Ülkemiz özellikle son on dokuz yıl içerisinde Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde 2006’daki Başbakanlık Genelgesi’yle bir politika değişikliğine sebebiyet vererek “kadına yönelik şiddete sıfır tolerans” olarak belirlemiş ve o günden itibaren de Anayasa’da, Türk Ceza Kanunu’nda, Türk Medeni Kanunu’nda, İş Kanunu’nda, Borçlar Kanunu’nda, yönetmeliklerde, genelgelerde ve ulusal eylem planlarında politikalarımız çok net bir şekilde belirlenmiş vaziyette.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Özellikle kadına yönelik şiddet kamusal bir mesele olarak toplumun topyekûn mücadele etmesi gereken bir alan. Bu sebeple toplumun konuya bakışı ve algısı hayati önem taşımakta. Bu algının oluşmasında var olan tespitlerde ve çözüm konusunda bizlere destekleri olacağını düşündüğümüz en önemli alan medya ve medyanın da bu konuda sorumluluklarını paylaşmak, neler yaptıklarını dinlemek isteriz.

Kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde toplumun meseleye olan bakışının doğru inşa edilmesi çok önemli. Özellikle medyanın konuyu doğru şekilde ele alması ve uygun bir haber diliyle sunması kamu algısının ve karar mercilerinin düşüncelerinin şekillenmesinde çok önemli. Geniş kitlelerde büyük etkisi olan medyanın kadına yönelik şiddeti haberleştirirken sahip olduğu sorumluluğu dikkate alarak özenli bir haber dili kullanması hepimizin en önemli temennisi. Toplum vicdanını derinden sarsan, hepimizin yüreğini kanatan kadına yönelik şiddet eylemleri toplumun ilgisini çekmesi sebebiyle medyada çok geniş yer bulmakta, toplumu korku ve infiale sürükleyebilmekte, saldırıya uğrayan kadınların kişisel haklarını maalesef çiğneyebilmekte; cinayetler başta olmak üzere, şiddet haberlerini toplumun sıradanlaştırarak algılayacağı şekilde sunabilmekte. Bu sebeple medyada kadın temsilinin doğru yapılması, kadınlarımızın dili de geliştirirken kadın temsilinin önemini özellikle vurgulamak isterim.

Sorumlu yayıncılık anlayışı biliyorum ki hepinizin hassasiyet gösterdiği bir alan. Medyanın etkileri konusunda yapılan araştırmalar şiddet gösteriminin saldırgan tutumlar üzerinde doğrudan veya dolaylı etkileri olduğunu ortaya koymakta. Ayrıca toplumda kadınlara yönelik şiddetin yaygınlaşmasında bu konuda yayınlanan haberlerin hatalı aktarımlarının etkili olduğunu görmekteyiz.

Ülkemiz uygulamalarında şiddetle mücadele, yürütülen politikalarla ve yasal düzenlemelerle yerine getirilmeye çalışılırken medyanın da bu mücadeleye ortak olmasını ve bu ortaklıkla birlikte zihinsel değişime katkıda bulunacak hizmetleri bizlerle birlikte sunmasını gönülden arzu ederiz.

5187 sayılı Basın Kanunu'nda ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'da, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği'nde cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadın-erkek eşitliği, kadına yönelik şiddet ve medya alanına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Biz bu hükümler çerçevesinde medyanın bu hükümlere azami hassasiyet göstermesini gönülden arzu ediyoruz. Tabii ki cezai müeyyidelerin uygulanması bizleri de üzer ama en son aşama olan cezaların uygulanması noktası medyanın karşı karşıya kaldığı başka bir sorun alanıdır.

Medyanın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet haberlerini ve diğer yayınlarını kamusal sorumluluk anlayışı çerçevesinde ve yayın hizmeti ilkelerine uyarak vermesinde öz denetim ve otokontrol en önemli esas olmalıdır. Yani 5187 sayılı Yasa ve 6112 sayılı Yasa'dan önce medyanın öz denetimini ve otokontrolünü öncelikle kendi içerisinde yapması bizim en önemli temennimizdir. Medyanın hür fakat sorumlu anlayışının hâkim olması hepimizin sizlerden beklentisidir. Bu kapsamda, sektörün kendi öz denetimini yapmasına imkân verecek mekanizmaların oluşturulması ve var olan mekanizmaların etkinliğinin artırılması en önemli temennimizdir. Bu vesileyle, şiddetle topyekûn mücadele edilmesini teminen toplumsal farkındalık, zihinsel değişim ve duyarlılığın artırılması en önemli konu başlıklarımızdır.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haber kanallarımızın yaklaşımı, yayınlarda kullanılan dil ve kadın odaklı habercilik, medyada kadın temsilinin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi, medyada kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadelede alınması gereken önlemler, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının basın-yayın organlarında haber olarak

yayınlanmasında medyanın sorumluluğu, medya sektöründe öz denetim mekanizmaları ve etkinliği; bu konuları dinlemek üzere sözü kıymetli konuklarımıza bırakmak istiyorum ve ilk sözü TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Sayın Yahya Bostan'a bırakıyorum.

Sayın Bostan, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- TRT Haber Kanal Koordinatörü Yahya Bostan'ın, kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, yayınlarda kullanılan dil, sorunlar, tespitler ve öneriler hakkında sunumu

TRT HABER KANAL KOORDİNATÖRÜ YAHYA BOSTAN – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şahsıma göndermiş olduğunuz davet yazısında “kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, yayınlarda kullanılan dil, sorunlar, tespitler ve öneriler” konusunda fikirlerime başvurulacağı ifade ediliyordu. Ben de bu çerçevede on dakikalık kısa bir sunum hazırladım. Bu sunumda 4 sorunun yanıtını cevaplamaya çalışacağım: “Kadına karşı şiddet vakalarının haberleştirilmesinde uluslararası bir standart var mı?” “Türkiye’de medya kuruluşları kadına karşı şiddet vakalarını nasıl haberleştiriyor?” “TRT Haber bu konuda ne yapıyor?” Bunun da yanıtını vereceğim. “Medya bu konuyu nasıl işlemeli?” sorularının yanıtlarını arayacağım.

Şimdi, uluslararası kriterler konusunda şunu söyleyebilirim Sayın Başkan: Dünyada ne yazık ki kadına karşı şiddet haberlerinin nasıl yapılması gerektiğine ilişkin bu işin “evrensel anayasası” diyebileceğimiz çerçevesi belli etik kriterler yok yani hazırlanmış bazı metinler var ancak bunlar yaygın kabul görmüş değiller. Bazı prestijli kurumların kendilerine şiar edindikleri bazı etik kurallar var. Nedir bunlar? Bunları kısaca özetlemek istiyorum izninizle. Kadına karşı şiddet vakasını aktarırken sansasyondan kaçınmak, dehşet verici ifadeler kullanmamak, infial, korku uyandırmamak, haberlerde buna dikkat etmek, kadının özel hayatının gizliliğine özen göstermek, olayı aktarırken saldırganın dilinden ifadeler kullanmamak, kadını doğrudan ya da dolaylı olarak suçlayabilecek sebeplerden bahsetmemek, mağdurun kimliğini açıklamamak, fotoğrafını yayınlamamak, kadınların destek alacağı yardım haklarıyla ilgili bilgilendirici yayınlar yapmak; uluslararası prestijli kuruluşların kendilerine şiar edindikleri etik ilkeler olarak sıralanabilir, özet olarak söylüyorum bunları.

Peki, Türkiye medyası bu konuda ne yapıyor, bu konuya nasıl yaklaşıyor? Tabii, dönemsel farklılıklar var. Geçmişte çok hayati hatalar yapılmıştı ancak ben bugün gördüklerimi özetlemek istiyorum. Bir genelleme yapmak şu an için yanlış olur çünkü bu konuda gerçekten hassasiyet gösteren, hassas davranan yayın kuruluşları da var; kadına şiddet haberlerini, vakalarını vakur bir şekilde aktaran yayın kuruluşları da var; konuyu bir reyting malzemesi olarak gören yayın kuruluşları da var. Kimi zaman aynı kurumun her iki tavrı da takınabildiğini görüyoruz. Bu bize şunu gösteriyor: Kurumsal bir bakış açısı, kurumsallaşmış bir davranış kodu ne yazık ki yok. Haberi yazan muhabirin, okuyan editörün, yayına veren kişinin kişisel hassasiyetlerine göre değişen bir durumla karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Bu yüzden, genellemeden kaçınarak, genelleme yapmadan medyada görülebilen hatalardan -Türk medyasında, Türkiye medyasında- kısaca bazı örnekler vermek istiyorum. Medya olarak kadına şiddet haberlerini hâlâ toplumsal bir olay değil, adi vaka gibi görebiliyoruz, magazinleştirabiliyoruz, sansasyon yaratmaya çalışıyoruz; medyada bazı haberlerde bunu görüyoruz, hepsinde böyle değil ama bazı haberlerde bunlarla karşılaşabiliyoruz. Medyada kadına şiddet haberlerinin rating, çok tıklanma, çok okunma perspektifinden ele alınabildiğini bazen görüyoruz. Medya olarak toplumsal duyarlılık ve bilinç geliştirme amaçlı yayın hazırlamakta yetersiz kaldığımızı görüyoruz. Bu, tüm medya için

geçerli diye düşünüyorum çünkü çok fazla ön plana çıkarılmayan bir konu olarak karşımızda duruyor. Haber dili kimi zaman ataerkil ve gizli cinsiyetçi özellikler içerebiliyor. Özel yaşamın gizliliği ilkesi ihlal edilebiliyor. Mağdurun fotoğrafı açıkça basılabiliyor özellikle bu cinsel saldırı konularında. Tabii bunların basın-yayın kuruluşlarında yer alması çok farklı mağduriyetler yaratıyor. Medya olarak saldırganın psikolojik durumunu ön plana çıkararak şiddeti meşrulaştıracak bir zemin hazırlayabiliyoruz kimi zaman. Saldırının nasıl yaşandığı, saldırının hikâyesi, üstelik saldırganın ifadesinden... Çünkü gazeteci gidip ifadesine ulaşıyor, bunu aktarıyor, yayın kuruluşu da bunu aynen basabiliyor, saldırganın ağzından detaylar anlatılıyor; bu da yol gösterici, özendirici bir mahiyet taşıyabiliyor. Medya olarak saldırganın hikâyesini anlatarak kimi zaman hakkında empati oluşmasına neden olabiliyoruz. İşte, “Çocukken şiddet gördü.” diyoruz; bu, onunla ilgili kafalarda bir empati oluşmasına psikolojik olarak yol açabiliyor. Haber görsellerinde mağdur ile suçlu kimi zaman yan yana getirilebiliyor. Suçlunun gülümseyen, masum ifadeli fotoğrafları kimi zaman kullanılabilir. Bunların hepsi suçluyla ilgili zihinlerde psikolojik olarak pozitif imaj, algı doğuruyor.

Tabii, şunu söyleyeyim: Türk medyasında böyle haberlerde, kullanılan haberlerde bazı arızalar var, bunları biz kimi zaman görüyoruz, herkeste görmesek de bazı kuruluşlarda görüyoruz. Çelişkili haberler olabiliyor ama yani her şey mi çok kötü? Hayır. Türkiye’deki medya, Türk medyası bu konuda -ben şahsi kanaatimi ifade etmek istiyorum- aslında çok yol katetti yani geçmişte yaşanan hayati ve çok sansasyonel hataları biz artık çok fazla yaşamıyoruz; bunun nedenini de az sonra anlatmaya çalışacağım.

TRT Haber meseleye nasıl bakıyor? Biz bu konuda çok hassasız. Kadına karşı şiddeti toplumu tehdit eden bir mesele olarak görüyoruz. TRT Haber’e kadına karşı şiddet olaylarını duyurmada, işlemeye ve kamuoyuna aktarma konusunda çok hassas bir görev düştüğüne inanıyoruz; bu konuda yaptığımız yayınlar da var. Toplumu bilgilendirecek, kadının, mağdurun haklarını gözeticek bir düzlemde dengeli bir yayıncılık ortaya koymaya çalışıyoruz yayın politikası açısından. Yayın politikamızı evrensel insan hakları ve kamu düzenini dikkate alarak şekillendiriyoruz. Şiddeti özendirici, eşitlik ve adalet ilkelerini zedeleyici, insan onurunu küçültücü vurgulardan kaçınıyoruz, kaçınmaya çalışıyoruz. Sansasyondan sadece kadına karşı şiddet haberlerinde ya da şiddet haberlerinde değil, tüm haberlerde, tüm konularda -çevre, çocuk, sağlık, kadın- uzak duruyoruz. Şiddet haberlerini yalın bir şekilde ana hatlarıyla aktarıyoruz. Yetkililerce teyit edilmemiş bilgilere yer vermiyoruz, mağdur ve yakınlarının kimliğini ortaya çıkaracak detaylara, özel hayatın gizliliğini ihlal edecek detaylara yer vermiyoruz. Suçlunun ya da saldırganın bakış açısını yansıtmıyoruz, Masumiyet karinesine özen gösteriyoruz, görsellere çok önem veriyoruz, görüntülere; neyi kullandık, neyi kullanmadık, kadının yüzünü verdik mi, vermedik mi, mağdurun yüzünü verdik mi vermedik mi? Bunlara çok özel gösteriyoruz, vermiyoruz. Haberlerimizde kan, şiddet içeren görüntülere yer vermiyoruz. Bu sadece dediğim gibi kadına karşı şiddetle ilgili değil, balkondan birisi aşağı düştüğünde bunun kamera kaydı varsa yere çarpma anını zinhar vermiyoruz çünkü televizyon dediğimiz şey, insanların salonlarına giriyor, insanların mutfaklarına giriyor, insanların kimi zaman işte yatak odalarına giriyor, çocuklar izliyor, kadınları izliyor. Bu yüzden, bu görüntüleri kullanmıyoruz. Bir suç işlendiyse bu suçu nasıl işlendiğine ilişkin detaylara yer vermiyoruz ki yol gösterici olmasın. Yayınlarımızda -az önce söyledim- şiddete uğrayan kadınlara yol gösterici olması açısından, hangi yolları başvurulabileceği konusunda bilgilendirmeler; işte -KADES konusunda, ŞÖNİM’ler konusunda- yapıyoruz.

Şimdi, “Ne yapmalıyız?” sorusunun yanıtı ortada duruyor. Tabii, aslında, bu araştırma Komisyonunun cevabını aradığı soru da bu diye düşünüyorum. Medyaya düşen görevler var; bunlardan bir tanesi zihniyet dönüşümü. Şimdi, az önce yol katettiğimizi söyledim ama mesela, bugün baktım Duygu Delen davası var, Duygu Delen davasında sanık, dün akşam tahliye edildi yani ev hapsinde kalmak kaydıyla tahliye edildi. Şimdi, tabii, bu, bir kadına şiddet olayı olarak değerlendiriliyor. Bugün

baktım, gazeteler bu haberi nerede görmüşler, geç bir saatte olduğu için çoğu görmemiş ama 3'üncü sayfada görmüş bazıları. Şimdi, bizim kadına karşı şiddet haberlerini kategorik olarak 3'üncü sayfadan çıkarmamız gerekiyor. Biz onu nereye koyuyoruz? Şimdi, gazetelerde 3'üncü sayfa dediğimiz şey -hepiniz bilirsiniz- adi vakalardır yani cinayettir, işte yankesicilik, hırsızlıktır. Şimdi, kadına şiddet olayını orada değerlendirdiğimiz zaman, orada yayınladığımız zaman biz kategorik olarak onu adi vaka olarak görüyoruz demektir. Bizim onu oradan çıkarmamız lazım, iç sayfalara, gündem sayfalarına, toplumsal meselelerin konuşulduğu, tartışıldığı haberlerinin verildiği sayfalara taşımamız gerektiğini düşünüyorum. Daha önce etik ilkelerin belirlendiği işte bazı sözleşme ve bildirgelerin yayınlandığından bahsetmiştim. Zaten sizler onların hepsini ayrıntısıyla biliyorsunuz ancak ben gazetecilerin yani gazeteciler, medya yöneticileri, psikologlar, sosyologlar, kadın aktivistleri, kadın örgütlerinin içerisinde olduğu beraberce hazırlanmış bir el kitabına, bir rehber, etik ilkeler manzumesine, tırnak içerisinde bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bunun hitame erdirilmesini, bunun paylaşılmasını ve bunu bütün gazetecilerin, medya kuruluşlarının baş ucu rehberi olarak yanında bulundurması gerektiğini düşünüyorum. Dünyada buna benzer genel kabul görmüş, geniş katılımı hazırlanmış metinler olmadığını düşünüyorum çünkü Birleşmiş Milletlerin metni var ama yani herkesin kabul ettiği, "İşte, bu bizim anayasamızdır." dediği bir şey değil o. Türkiye'nin bu konuda öncülük yapabileceğine inanıyorum. Bir de bu metnin ya da tırnak içerisinde anayasanın sadece biz habercileri, haber kanallarını, gazeteleri değil, sektörü yani insanları etkileyen dizileri, sabah kuşağındaki "reality" şovları ve hassaten çizgi filmleri çünkü biz çocukların bu konuda farkındalık kazanarak büyümesini sağlarsak zaten biz çok uzun vadeli bir yol yürümüş olacağız, çizgi filmleri de bu işin içerisine katarak onlar için de etik kurallar manzumesinin oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Çalışanların eğitilmesinin bu konuda çok önemli olduğunu düşünüyorum yani ortada sansasyon, rating amaçlı kötü bir niyet yoksa yapılan hataların önemli bir kısmı farkındalık eksikliğinden kaynaklanıyor. Eğitim bu konuda -ya, her zaman söylüyoruz işte, eğitim- hatta bu çok gündeme geldi, eğitim diye ama o konuda bir adım atılamadı. Bunun hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Medyada uzmanlaşma konusunda bir sorun var. Neden kaynaklanıyor bu sorun? Şimdi, medyanın bir bu imkân meselesi yani hem paranız olacak hem personeliniz olacak ki her konuda uzman yetiştirebilirsiniz. Her konuda uzman yetiştiremiyoruz, her konu uzman muhabirler, editörler görevlendiremiyoruz. Bu imkân meselesi, dediğim gibi. Ancak şimdi, diplomasi muhabirlerimiz var, işte Parlamento muhabirlerimiz var, bu konuyu çok iyi bilen, yıllarını buraya harcamış, burada uzmanlaşmış meslek büyüklerimiz var, arkadaşlarımız var ama mesela, kadın, kadına karşı şiddet, çevre, aile, çocuk gibi konularda uzmanlaşmış arkadaşlarımız yok. Bu konular da çok stratejik, uzun vadeli konular. Toplumun sağlığını, toplumun güvenliğini çok yakından ilgilendiren konular. Dolayısıyla bu konuda da uzmanlaşmış çalışanların, muhabirlerin, editörlerin istihdamının yapılan hataları ben minimize edeceğine inanıyorum. Şimdi, ilk şiddet haberini kim alır bizde? Polis adliye muhabirleri, yargı muhabirleri alırlar. Özellikle bu arkadaşlarımızın bu konuda farkındalık oluşturmaları açısından bir prosedürle birlikte bu konunun üzerine eğilmelerinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bir de şu nokta çok önemli Sayın Başkan: Şimdi, bizim tabii muhabirlerimiz yani gazeteciler, medya üzerine konuşuyoruz ama haberi alan var, gazeteci haber alıyor, bir de haberi veren var. Bu haberi kim veriyor? Polis veriyor, savcı veriyor, adliye personeli veriyor. Şimdi, onlar da mesela, bir saldırganın ifadesini verirken "Ya, ne var bu konuda?" diyor, gidiyor gazeteci, ona soruyor, diyor ki "Şöyle söyledi: çok kıskandım -mesela- öldürdüm dedi." Yani bunu söyledi, gidip başlığa bunu atabiliyoruz. Haberi verenin de aslında bu farkındalık, bu bilinçte olması gerektiğini ben düşünüyorum yani bu konuya kafa yormuş olmaları gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, burada medyayla ilgili konuda sizlere de düşen bir görev olduğunu düşünüyorum. Bizi eleştirmeniz bizi olgunlaştırıyor yani yaptığımız hataları bize söylemeniz “Şu konuyu, şunu yanlış verdin, şunu yanlış söyledin, bu şuna yol açtı.” demeniz, bizi eleştirmeniz bizi olgunlaştırıyor. Şimdi, bakın, son zamanlarda biz artık medyada çok büyük hatalar yapmıyoruz yani şimdi hatırlarsanız Münevver Karabulut cinayetinde Münevver Karabulut’un öldürüldüğü testerenin kanlı fotoğrafı bu ülkede gazete sürmanşetinde yer aldı. Daha sonra Şefika Etik’in cansız bedeni arkasında bıçakla bu ülkede bir gazete manşetinde yer aldı. Şimdi, bunlar yani çok yakın bir zaman değil ama çok uzak bir zaman da değil, 2010’lardı belki. Ben yanlış hatırlıyorsam, yanlışım varsa lütfen düzeltin. O haberlere öyle tepkiler geldi ki medya bu konuda kendine çekidüzen vermek zorunda kaldı. O yüzden biz artık daha soğukkanlıyız, o konuda olgunlaştık ve gerçekten şimdi artık rahatsız edici haberleri böyle başlıklarda görüyoruz, verme tarzında, dilinde rahatsız eden şeyler görüyoruz ama infial yaratacak “fatal” hataların yapılmadığına ben şahit oluyorum. Bunu da bir pozitif ilerleme olarak görüyorum.

Son olarak vurgulamak istediğim, Sayın Başkan, bir konu var, şu sosyal medya konusu. Şimdi “medya” dediğimiz şey, bizim sadece artık televizyondan, gazeteden ibaret değil, birçok boyutu var, “sosyal medya” denilen bir gerçek var. Bu sosyal medya nasıl bir şey? 15-30 yaş arasındaki 20 milyon insanın kullandığı bir şey, herkes kullanıyor ama özellikle burada yoğunlaşan bir durum söz konusu. 54 milyon sosyal medya kullanıcısı var; Facebook’un 37 milyon abonesi var, Instagram’ın 38 milyon kullanıcısı var, TikTok denen uygulamanın 30 milyon kullanıcısı var. Bunu -dediğim gibi- daha çok bu yaş aralıkları takip ediyorlar ve bu 15-30 yaş arası insanlarımız haber ihtiyaçlarını artık televizyondan, gazetelerden karşılamıyorlar, izlemiyorlar yani çünkü dışardalar, sokaktalar, televizyona bakmıyorlar, gazete okumuyorlar, internetten karşılıyorlar daha çok haber ihtiyaçlarını ve sosyal medyadan karşılıyorlar. Bu sosyal medya uygulamalarına bence bir mercek tutmak lazım. Neden? Çünkü bir kişisel gözlemimi anlatayım; Tiktok Türkiye’de popüler olduğunda, ben de bir gireyim bakayım dedim yani indirmedim uygulamayı ama işte Instagram’a arama motoruna Tiktok yazdığınızda Tiktok’ta yayınlanan videolar Instagram’a da konmuş oluyor yani o yayınlayanlar tarafından. Şimdi, birinci videoya bakıyorum, işte, insanlar bir şeyler yapıyorlar, dans ediyorlar falan; ikinci videoya bakıyorum, yine aynı şekilde; üçüncü video aynı şekilde; dördüncü videoda şiddet görüyorum sosyal medyada. Nasıl bir şiddet? “Domestic” yani aile içi şiddet var, kadına karşı şiddet var, akran zorbalığı var müthiş bir şekilde. Bunu da şey olarak yani bunu şiddet olarak yapmıyor yani bir şaka olarak, işte, bir mizah, mizansen olarak, mizah olarak yapıyorlar, birbirilerine şiddet uyguluyorlar, sonra kakhaha atıyorlar. Beşinci videoya geçiyorum, insanlar işte, başka bir şeyler yapıyorlar, kimisi işte bir şeyler hazırlıyor, kimisi dans ediyor; sekizinci videoya geliyorum yine şiddet. Şiddeti meşrulaştırıyor... Şiddeti amacıyla yapmıyor ama yani bunu bir mizansen olarak, bir mizah olarak çok görüntülenmek ve çok beğenilmek için yapıyor ama bu, şiddeti meşrulaştırıyor, şiddeti normalleştiriyor, şiddeti yaygınlaştırıyor, kafalarda meşrulaştırıyor. Bu “sosyal medya” dediğimiz yapının bir regülasyonu yok yani insanları çok etkiliyor ama bilinçsizce yapılan içerikler, üretilen içerikler yani çünkü sıradan insanlarımız yapıyorlar bunları. Bunlar çok fazla kişiye ulaşıyor ve o konuda, kadına karşı şiddetle mücadelede atılması gereken adımlar varsa mutlaka sosyal medya konusuna bakılması gerektiğini düşünüyorum. Belki davet ettiniz bilmiyorum ama “influencer” “youtuber” gibi isimlerin milyonlarca takipçisi var bunların, kimisini tanımıyoruz ama gençler çok tanıyorlar bunların da bu sürece katılması gerektiğini ben düşünüyorum.

Biraz uzattım galiba, beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Yahya Bey, çok teşekkür ederim.

Sunumunuz çok etkileyici, bir kere jargona hâkim olmak çok önemli bir şey. Bu konunun çalışanı, çalışanları, bugün Meclisimizdeki milletvekili arkadaşlarımız... Kullandığınız dil, konu hâkimiyetini ve sorunu içselleştirdiğinizi gösteriyor

TRT HABER KANAL KOORDİNATÖRÜ YAHYA BOSTAN - Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Benim, özellikle sizlerden isteğim ve arzum şu, biraz evvel sizinle içeride de konuştuk, bütün yöneticilerimizden istiyorum: TRT’de bir bakış açısı, sizin dilinizin ve çalışmalarınızın gelişmiş olması bizleri mutlu eder ama mutlaka bir kadın gözü isteriz, yönetim kurulu başta olmak üzere yönetici kademesinde hiçbir kadının olmaması ciddi bir eksiklik. Bu konuda Sayın Genel Müdürümüzle de ve ilgili yönetim kademesindeki arkadaşlarımızla da bizler de görüşeceğiz, sizler de iletirseniz memnun oluruz.

Özellikle TRT’de ve diğer haber kanallarında arzumuz şudur: Televizyon sizin de söylediğiniz gibi, evin her odasına giriyor, mutfağından salonuna kadar ve ortalama dört buçuk saat izleniyor; eğitimi, yaşı fark etmeksizin ve televizyon bu anlamda ülkenin hâlâ birinci derecede çimentosu. Sizin sunuşlarınız bu anlamda çok önem arz ediyor.

Tespitlerden bir tanesi; televizyonlarda izlenecek kanala önce babalar, babalar annelerden, erkek çocuklarsa kız çocuklardan daha önce karar veriyor. Babalar karar verirken de özellikle, öncelikle haber kanallarına yöneliyorlar, bu vesileyle öneminiz daha da artıyor. Benim sizlerden arzum şudur: Kadınlarımızın haber kanallarında mutlaka konuk olarak dinlenilmesi, sadece haberlerde, kanallarınızda misafir ettiğiniz kadınların Dünya Kadınlar Günü’nde misafir edilmemesi ya da kadına şiddet olduğunda bununla ilgili yorumların olmaması. Uzmanlarınızı davet ederken her alanda uzman kadınlarımızın var olduğunu ifade etmek isterim. Kadınlar ve kadın sorunları belirli günlerde ele alınmakta, genele ilişkin eğitim, ekonomi, iç ve dış politika konuları ele alındığında kadının katılımı hayli sınırlı olmakta. Bu orana baktığımızda tartışmacı ve uzman olarak katılan kadınların oranı maalesef sadece yüzde 11. Ama siz uzman istiyorsanız şayet, üniversitelerimizde çok ehil ve oldukça yüksek oranla öğretim üyelerimiz var ve bu oran, kadın öğretim üyesi oranı yüzde 42’lerde, profesörlerimizin oranı yüzde 30’ların üzerinde. Şu an net rakamları verebilirim size. YÖK Başkanımızı davet ettiğimizde kadın temsil oranının en yüksek olduğu, havuzun olduğu alan... Dolayısıyla benim sizden istirhamım, kadınların uzmanlık alanlarında, nitelikli kadınlarımızın da haber programlarınızda görünürlüğünün artırılması.

Özellikle sosyal medyadaki vurgularınız hepimizin dikkatini çeken konu ve bunlarla ilgili de biz çalışmalarımıza devam ediyoruz.

TRT HABER KANAL KOORDİNATÖRÜ YAHYA BOSTAN – Çok özür dileyerek bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yahya Bey, pardon.

Duygu Delen davasıyla ilgili olarak da takibiniz çok önemli. Sanığın ev hapsiyle tahliye edilmesine Gaziantep Başsavcılığı itiraz etmiş vaziyette, itiraz tarihi 16/6/2021; detayını tahmin ediyorum bütün arkadaşlarımız biliyordur.

Ve eğitime vurgu yaptınız, uzmanlaşmış kadrolara vurgu yaptınız, çok önemsiyorum. Yazılı etik kurallara ve basın bir anayasasından bahsettiniz. Çok önemli -ama siz medya temsilcileri kendi aranızda nasıl tarif ederseniz bilmem- ama TRT bu konunun amiral gemisidir, dolayısıyla bu anayasa için bir adım atılacaksa biz bunu TRT’den bekleriz. Bütün haber kanalıyla bir araya gelip, bütün televizyonlarla bir araya gelip öz denetimimizi yapacak yasalarla, yasaklarla; cezalarla değil ama bunu

işelleştirecek yazılı etik kuralların medyanın anayasası hâline getirilmesini de çok önemsedığimi ve önemli bir girişim olduğunu düşünüyorum. Muhabirlerinizin ve diğer uzman ekiplerimizin de eğitilmesini önemli görüyorum.

Usulümüz de şu: Bizler sizi dinledikten sonra sözü yeniden size vereceğiz. Bütün yorumlara ve sorulara cevap verme fırsatı vereceğiz.

Şimdi müsaadenizle hemen ikinci sözü bir Hanımefendiye, CNN Türk Haber Müdürümüz Elçin Ergün'e vermek istiyorum.

Buyurun Elçin Hanım.

2.- CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün'ün, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

CNN TÜRK HABER MÜDÜRÜ ELÇİN ERGÜN - Sayın Başkan, değerli üyeler; teşekkürler bizlere söz verdiğiniz için.

Biz haberin üretim aşamasında aktif çalışanlar, bir zamanlar -salona girdiğimizde onu söyledik- şu kenarlarda otururduk otomatikman, Sibel de ben de eski Parlamento muhabiriyiz, şu kenarlara yöneldik. Haberin üretim aşamasında, en başından bu noktalara kadar geldik, az çok nasıl haber yapıldığını, nasıl haber toplandığını takip ediyoruz, biliyoruz. Haber kanalında hemen hemen hepimiz uzun yıllardır çalışıyoruz. Bizim amacımız sürat, haber kanalının tek amacı vardır; bir haberi önce vermek, işte, “Hangimiz önce verdi, kim son dakika girdi?” Ama bu kadın, çocuk, istismar, şiddet haberleri söz konusu olduğunda o son dakika değil, gerekirse on dakika olsun, bizim için çok önemli değil, orada bir duruyoruz. Bir cinayet haberini önce vermek hiçbir zaman bizim tercih ettiğimiz bir şey değil, özellikle de bir kadın cinayeti haberi. Ajanslar sağ olsun zaman zaman çok hızlı çalışanlar, önümüze görüntü gelir, düşünüyörüz; son dönemde, son yıllarda zaten bu duyarlılık kadınların medyada iyice aktif rol almasıyla daha da arttı. O görüntüler geldiğinde bir bakıyoruz, empati yapma olasılığımız da oluyor; o görüntüleri izlerken “Acaba biz bunu şu anda bu şekilde hemen vermeli miyiz, bir dakika, ne yapmalıyız?” Evet, RTÜK kurallar koydu, kurallar çerçevesinde yine hızlıca verebiliriz ama “Bir durup düşünmekte fayda var.” diyoruz. Sorumlu habercilik yapmak bu konuda temel isteğimiz, sorunlu bir habercilik yapmak istemiyoruz. O nedenle kadın, kadına şiddet ve çocuklar konusunda 2 kere düşünüyörüz.

Arkadaşım Yahya Bostan aslında çok güzel özetledi, nelere dikkat ediliyor, ne yapılıyor; iyi bir özetti aslında o. Ben de şöyle üzerinden geçmek istiyorum: Biz CNN Türk'te bu haberleri yaparken ne yapıyoruz? Ben buraya gelmeden önce hem kendi yaptığımız haberleri şöyle bir gözden geçirdim, özellikle bu yurt haber merkezlerinde daha çok yapılan, daha çok görülen haberlerdir; neye bakıyoruz, bu haberler önümüze geldiğinde önce neyi önceliyoruz, bunları tespit etmeye çalıştım. Bir kere yanlış gerekçelendirmeye -dediği gibi- belki haberin alınış tarzından ya da işte sağda solda duyulan ya da -turnak içerisinde- o haberi bizlere sunmak, bir an önce verebilmek adına bir yanlış gerekçelendirme söz konusu oluyor, işte “Boşanmak isteyen karısını öldürdü.” gibi geliyor önümüze. Orada bir bakıyoruz yani bunu böyle vermeli miyiz? Haberin içerisinde bir unsur olarak veriyoruz ama bunu başlığa çekmek, işte, manşete çıkarmak son dönemde dikkat ettiğimiz unsurlardan birisi. İşte mesela “Çocuğunu göstermeyen eşini öldürdü.” Hani bu gerekçelendirme insanların alt metinde ne mesaj vermek istediğimizle alakalı bir hassasiyete sebep oluyor. Yani çocuğunu göstermeyen bir başka kadına da bir başka erkek de aynı şeyi yapmasını kaygısını, endişesini taşıyoruz açıkçası. İnfial oluşturacak, korku uyandıracak o görüntüler zaten uzun yıllardan beri dikkat ettiğimiz unsurlar. Çok tehlike arz eden, dehşet verici tedirginlik yaratacak şeyleri vermemeye çalışıyoruz. Zaman zaman olayların ayrıntılarını vermekte de açıkçası tehlikeli bir durum söz konusu oluyor, biraz, kadınları zayıf gösterip

daha başkalarına da yapılabileceği şeklinde bir endişeye yol açıyor. Hedef göstermemeye çalışıyoruz; suçlamaya, sapkınlığa yönelik hedef kitle gösterimi verildiğinde haber nefret söylemi uyandırabiliyor. Yani bir haber yaparken başka kitleleri, başka insanları da hedef göstermemek gerekiyor.

Dediğim gibi, bunlar bizim temel olarak dikkat etmeye çalıştığımız şeyler ama haberin bir heyecanı var, o anda bunlara dikkat etmeden de verebiliyoruz biz. Haber kanallarının diğer kanallardan farkı; biz bir haberi mesela sabah on bültenine yetiştirdik, verdik. Evet, orada rahatsız eden bir ifade var, bunu on bir bülteninde düzeltiyoruz. Yani haber kanallarında bir haber birden çok kez giriyor. Bu nedenle daha çok hata görülebiliyor, daha çok yanlış görülebiliyor. Bu konuda kendi içimizde de ister istemez bir mekanizma oluştu “Ya, bu yazı, bu başlık bu haberle olmaz, bunu düzeltelim, bu görüntüyü çıkaralım.” deyip hatamızı düzeltme yoluna da gidiyoruz. “Hata yapmıyoruz.” demiyorum, bazen giren haberi biz de beğenmiyoruz, bizden çıkan haberi biz de beğenmiyoruz ama bunu düzeltme yoluna gidiyoruz.

İşte, ne bileyim, saldırıyı gerçekleştiren fail için “psikopat, akıl sağlığı bozuk” gibi, buna dair ifadeler, ibareler varsa mümkünse kullanmamaya çalışıyoruz bunları çünkü bunlar da ister istemez kadına yönelik şiddeti toplumsal olarak öne çıkarmıyor. Yani, işte, bir akıl sağlığına bağlanmaması gerekiyor çünkü ortada ölen bir kadın var mesela bu bir cinayet haberiye. Faili yanlış tanımlamamaya çalışıyoruz.

Kurban hikâyesi ya da fail hikâyesi, aralarındaki ilişkiye vurgu yapan ifadeler, eski sevgilisi... Mesela onu konuştuk, eski sevgili ya da gerçekten aralarında bir ilişki de var, bunu nasıl ifade ediyoruz? “Sevgilisi” demiyoruz, erkek arkadaşı, kız arkadaşı... Çünkü bazı ifadeler var, toplumdaki kodları daha farklı. Mesela “tecavüz” demiyoruz “cinsel saldırı” demeyi tercih ediyoruz. Neden? İşte “tecavüz”ün bir film kahramanıyla özdeşleşen bir titri var, insanların kafasındaki algısı daha bir farklı. “Cinsel saldırı” dediğinizde en azından daha net bir suç tanımı olarak göstermiş oluyorsunuz. Bunlar mümkün mertebe dikkat etmeye çalıştığımız unsurlar.

İsterseniz bizim nasıl yaptığımızı... “Ayinesi iştir kişinin” diyerek bir haberimizi getirdim ben buraya. Takdir edersiniz, o zamanlar çok tartışılmıştı Emine Bulut cinayeti. Biz bu haberi nasıl verdik? Ben söylüyorum ama nasıl verdiğimiz en azından... Evet, amacımız, temel amacımız bizim haber vermek. Verirken nasıl veriyoruz? İşte, size anlattığım gibi “O görüntülerde dehşet verici görüntüleri kullanmıyoruz.” diyoruz ama bir yandan da Emine Bulut cinayeti herkesi çok yaralamış bir cinayetti, bunun da haberini vermek istiyoruz çünkü ortada bir görüntü vardı.

(Video gösterimi yapıldı)

Mesela bu haberde, o dönem hatırlarsınız, o öldürülme anları çok yaygındı. Fark ettiyseniz haberde bir fotoğraf karesi olarak görünüyor “donuk kare” diyoruz biz ona. Hareketli bir görüntü vermedik, sadece kızına ellerini uzattığı an var, o da dondurulmuş şekilde. Keza, çılgınlık vardı, bağırışlar vardı o görüntülerin aslında, o görüntülere de yer vermedik mümkün mertebe. Olayı anlatan, olayın detaylarını çok... Tabii, öldürme detayları ister istemez var ama haber kuralları içerisinde, aynı zamanda da hassasiyetleri gözeterek yapmaya çalıştığımız haberlerden biriydi çünkü bu haber görüntüleri, üzerine çok tartışılıp konuşulmuş haberlerden biriydi. Tabii, diyorum ya, biz bunlara özen gösteriyoruz. Ben dahi bir haberle ilgili bir görüntüyü merak ettiğimde sosyal medyaya bakıyorum. Dolayısıyla “Emine Bulut” adını sosyal medyaya, Google’a yazan birisi o görüntüleri izledi.

Biz elimizden geleni yaptık, evet, bu konuda görüntülere dikkat ettik ama ortada bir sosyal medya gerçeği var. Vermek istemediğimiz, olmaması gereken görüntüler orada elden ele her eve giriyor. Hani “Her odada televizyon var.” dedik ya, artık her yatakta bir telefon var, yatarken insanlar telefonlara bakıyorlar, o görüntüleri izliyorlar. Bazen biz kendi çevremizdekilerle bile yaşıyoruz, kendimiz haberin içerisindeyiz. Sosyal medyanın gücü o kadar fazla ki “Yok, o öyle değil.” dediğimizde kendi

yakınlarımız bile sosyal medyadan aldığı habere güvenip bize itibar etmeyebiliyorlar çünkü elinin altında bir telefonda gördüğü o küçük bir fotoğraf karesi ya da görüntü insanları daha etkileyebiliyor. Yani açıkçası biz konvansiyonel medya olduk gibi geliyor bana artık. Yeni medya düzeni var ister istemez. İşte o TikTok'lar... Mesela geçtiğimiz günlerde -onun görüntüsünü bulamadım, getirecektim- 2 kız grubunun kavgası vardı, sanırım lise, ortaokul veya lise grubu sokakta kavgaya ediyor. Bizim arkadaşlar da haberini yapmışlar görüntüleri şey yaparak. "Ya, bunlar niye kavgaya ediyorlar?" diye de araştırmışlar, kız şunu anlatıyor: Görüntüyü yayınlıyacaktım, beğeni ve takipçi sayım artsın diye... Kavgaya ediyorlar saç saça başa başa. Yani bu öyle bir yol almaya başladı ki beğeni için kavgaya etmek, o dili, o üslubu bilebilmek çok zor bir durum. O da sosyal medyanın gücüyle alakalı bir şey. O cemahtakiler ister istemez kendilerini göstermek istiyorlar, beğeni istiyorlar, beğenin yolu, yöntemi hiç önemli değil. O nedenle, şiddete dair görüntüleri, mesela orada o görüntüyü vermek, şiddet içeren, bir kadının ölümüne dair bir görüntüyü vermek bile veren için bir beğeni sebebi. Yani geldiğimiz bu noktada insanlar yollarda o cinayetleri durdurmaktansa, önlemeye çalışmaktansa görüntülerini çekmeye çalışıyorlar. Önceden -meslek büyüklerimiz de burada zaten- büro telefonlarımız çalardı bizim böyle bir olay olduktan sonra "Elimde şöyle bir görüntü var." diye bize satmaya çalışırlardı. Onlar artık kalmadı, artık herkes birer medya, herkes bir medya mensubu; herkes medya mensubu olarak da o görüntüyü en iyi şekilde çekip verdiğini düşünüyor.

Dediğim gibi, haber kanalları bu konuda itina göstermeye çalışıyorlar, ellerinden geldikince yapıyorlar, ben de takip ediyorum. Tabii, televizyon evet, her eve giriyor, herkes tarafından çok izleniyor ama sadece haber kanalları, haberler izlenmiyor. Bu konuda medyanın tüm alanlarının açıkçası şapkayı alıp önüne düşünmesi gerekiyor. İşte, haber merkezleri, diziler, televizyonlardaki kadın programları, sosyal medya mecraları... Yani onların da yapması gereken şeyler olacaktır, vardır diye düşünüyorum.

Ne yapabiliriz biz? Dediğim gibi, bu dil konusunda, evet, belki genel bir tavır, genel bir üslup ister istemez oturdu, bildiğimiz çerçeveler, bildiğimiz yöntemler sayesinde ama belki daha kurallı bir şeyler olabilir; ben de buna katılıyorum ama tabii, temel bir sorun var, bu şiddet sarmalından çıkmadıktan sonra yani işte ben yanımda, yöremde çocukken, küçükken evimde şiddeti normalleştirmedığım sürece, işte, bu kolluk kuvvetleri müdahale eden, giden, yakınında, evinde şiddet görmediği sürece, o hukukçu bunları normalleştirmedikleri sürece biz gazeteciler için bir kadına şiddet vakası normal olmadığı sürece yani biz bunu bu sarmaldan çıkıttıktan sonra tamamen çözebiliriz diye düşünüyorum ama biz haber kanalları olarak haber verirken dikkat etmeye çalışıyoruz.

Bu konuda hani şu söz konusu olabilir: Evet, özellikle yerel medyadan çok haber geliyor. Yerel medya mensuplarına yönelik belki bir eğitim, bir dil eğitimi verilebilir çünkü haber bazen bizim önümüze -o an için ben çalışıyorum, bir kadın görevli var, işte, editör var, o bakarken o gözle bakıyor ama- öyle bir geliyor ki -aman Ya Rabb'i- haberi yazarken kadını iki kere öldürmüşler. Belki yerel medya bazında da -belki medya bunu kendi içerisinde yapar, belki daha kurumsal bir şekilde gider, belki İletişim Başkanlığı- bir genel çerçeve üzerinden bu dili bir daha gözden geçirebiliriz diye düşünüyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum bana söz verdiğiniz için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Elçin Hanım, çok teşekkür ediyorum.

Bir pozitif ayrımcılık yapıyorum, kadın yöneticilerimiz için çok ayrı mutlu olduğumu söylemek istiyorum. Beyefendiler tabii ki bizim için çok kıymetli, kadın yöneticilerin bakış açısını da bu anlamda çok kıymetli görüyorum. Özellikle, ajanslarımızın sizlere haber sunuşlarını -dün ajans yetkililerimiz, yöneticilerimiz buradaydı- her birini ayrı ayrı dinledik ve onlara da önerilerimizi ifade ettik. O ajansların size gönderdiği haberler ajansın olarak kalmıyor, sizler de yorum katıyorsunuz ve sorun

bence orada başlıyor. Dolayısıyla, aboneleriniz bu konuda dikkat etmezse, ajanslara herhangi bir yaptırım uyguluyor musunuz diye sorduk, hassasiyet göstermelerini istedik ve yerel medya konusunda da Anadolu Yayıncılar Derneği Başkanı burada dinledik yani sizin gördüğünüz eksikleri görmeye gayret ederek.

Kullanılan dil konusunda özellikle bütün habercilerin bir yanlış gerekçelendirme yapmaması gerektiğini düşünüyoruz. Yani sizin biraz evvel söylediğiniz gibi “Boşanmak isteyen karısını öldürdü.” “Ayrılmak istediği kız arkadaşına saldırdı.” “Çocuğunu göstermeyen karısını öldürdü.” şeklindeki yanlış gerekçelendirmelerden uzak durulması en önemli temennimiz. İnfial oluşturma, korku oluşturma dilinden kesinlikle sakınmalı, dehşet verici, tedirginlik verici, korku oluşturabilecek ifadelerden, görüntülerden kesinlikle kaçınılması gerekir ve bir de özellikle, sıklık belirten kelimeler “Yine bir kadın cinayeti.” Bunlar bizim normalleştirdiğimizi gösteren en önemli cümlelerdir yani normalleştirmeden haberleştirmemiz gerekir ve hedef gösterilmeden. Failin psikolojik durumunu ön plana çıkardığımızda şiddeti meşru gösterebiliriz. Mesela “psikopat” “akıl sağlığı bozuk” “çocukken tecavüze uğramış” gibi ifadeleri sunmak olayı bireyselleştirerek kadına yönelik şiddetin toplumsal kökenlerinin göz ardı edilmesine ve meşrulaşmasına zemin hazırlayabilir. Faili yanlış tanımlamamız gerekir, tanımlarken sizin de söylediğiniz “eski eş” “erkek arkadaş” tanımı doğru kullanmamız lazım. Kurban hikâyesinden ziyade suçlunun profilini öne çıkarmak lazım, failin profilini öne çıkarmak lazım ve haber görsel tercihlerinde de kanlı, vahşet, işte, sırta bıçak saplanmış, testerenin görüntüsü, Karabulut cinayetindeki görüntüler gibi görüntülerin de kullanılmaması bizim sizlerden arzu ettiğimiz ve dil konusunda da hassasiyet göstermenizi arzu ettiğimiz konular.

Elçin Hanıma da çok teşekkür ediyorum.

Sözü hemen Sibel Hanım’a veriyorum, Sibel Demirci Erdem Haber Türk Ankara Temsilcisi.

Sibel Hanım’cığım, hoş geldiniz, buyurun.

3.- HaberTürk TV Ankara Temsilcisi Sibel Demirci Erdem’in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

HABER TÜRK TV ANKARA TEMSİLCİSİ SİBEL DEMİRCİ ERDEM – Hoş bulduk.

Sayın başkan, saygıdeğer üyeler; öncelikle çok teşekkür ediyoruz bizleri Komisyona davet ettiğiniz için.

Evet, Elçin de söyledi, ben de Mecliste uzun yıllar Parlamento muhabirliği yaptım. Haber, çoğu zaman haber kanallarındaki muhabirler, yöneticiler için, evet, gerçekten de hızlıdır. Haberi önce, süratle, hızlı ve doğru bir şekilde vermek için çaba gösteririz ama kadına yönelik şiddet, aynı şekilde, çocukları ilgilendiren olaylar, çocuk istismarı gibi konularda elbette hassasiyetimiz, duyarlılığımız oldukça fazla. Bu gibi haberleri verirken elbette süzgecimizden geçiriyor ve oldukça da dikkat ediyoruz bu konulara.

Ben, evet, haberin hazırlanma süreci ve bu konularla ilgili nelere dikkat ettiğimize geçeceğim önce ama ona geçmeden önce, Aile Bakanlığının, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yaptırdığı bir araştırma sonuçlarından alıntı yaparak sözlerime başlamak istiyorum. Bu 2018 tarihli bir araştırma ve akademisyenlerin gerçekleştirdiği bir araştırma. “Medyada kadın temsili” başlıklı bir araştırma bu. Haber bültenleri incelenmiş bu araştırma yapılırken ve şu bulgulara rastlanmış: “Ana haber bültenlerinde şiddete uğrayan kadınların daha çok yer aldığı görülüyor. Kadın temsiline yönelik farklılıklar olmasına rağmen tümünde kadınların mesleklerine yönelik vurguya pek rastlanmamakta, kentli kadınlar haberlerde yer alırken kırsal kesimdeki kadınlar yok denecek kadar az temsil edilmekte, engelli kadınlar ve onların yaşamlarına yönelik haberlere rastlanmamakta, haberlerin hiçbirinde şiddet gören kadının yasal hakları üzerine bir bilgilendirme mevcut değil.” deniliyor ve yine, aynı şekilde, haber

konusu açısından öne çıkan bulgular da sıralanıyor ve haber değeri bağlamında değerlendirildiğinde işte, kadının sıra dışılık, özellikle şiddet ve mağduriyet üzerinden haberleştirildiği sonucuna varılmış. Yine, aynı şekilde, mağdur, şiddet görmüş, üzüntülü, yaralı, cinayete kurban giden kadınların haberin öznesi olduğuna dikkat çekiliyor. Annelik vurgusu haberlerde özellikle ön planda tutuluyor, evladını kaybetmiş ya da sağlık sorunu nedeniyle üzüntülü, gözü yaşlı anne, şehit annesi, şehit eşi gibi ifadelerle yer verildiği belirtiliyor. Bunun yanı sıra, rutin, günlük olaylarda, trafik kazalarında yaşamını yitiren ya da işte, aşırı kilosu nedeniyle yürüme güçlüğü çeken ya da düğün, kına gibi eğlencelerde ya da alışveriş yaparken sunulan kadınlar haberler içerisinde özne olarak ele alınıyor ve kişisel becerileri ve başarıları ile pratik zekaları ve sosyal hayatın içinde uzmanlık alanlarına ilişkin açıklama yapan, görüş bildiren özne ve aktör olarak kadınlar habere yeterince yer almadığına vurgu yapılıyor. Bu araştırma, aslında, söylediğim gibi, 2018 tarihli yani üzerinden çok da fazla zaman geçmemiş.

Elbette, buradan yola çıkarak bu bulgulara gerçeklik payı vardır ama hiç mi mesafe alınmadı dersek mesafe alındığını düşünüyorum yani bu genellemelerin bir kısmına katılmakla birlikte, haber kanallarının ve medyanın artık kadına yönelik şiddet konusunu ele alırken, haberlerini yaparken daha sorumlu ve daha hassas davrandığını düşünüyorum, arkadaşlarım da zaten belirttiler. Elbette, her kurumun kendine ait bir yayın politikası ve bir haber dili olmakla birlikte, hassasiyeti de var. Biz de haberleri yaparken Habertürk olarak ve aynı zamanda Show TV'yi bünyesinde barındıran Ciner Medya Grubu olarak haberlerimizi yaparken kamu yararına, şiddeti özendirmemeye, hassasiyete ve şiddeti önlemeye yönelik kriterlere, ilkelere elbette dikkat ediyoruz, haberlerimizi de bu doğrultuda yapıyoruz.

Etik kurallardan bahsetti arkadaşlarımız, o etik kuralları haberleri yaparken elbette bizler için de geçerli. Çok fazla detaya girmeyeceğim, hani tekrar olmaması için, arkadaşlarım da bahsettiği için; Sayın Başkanın da az önce konuşmasında ifade ettiği gibi, haber yaparken elbette bu kadına yönelik şiddet konusunda yanlış gerekçelendirme yapılmamasına, kadının bulunduğu durumu suçlayan haberlerin yapılmamasına dikkat ediyoruz biz de. “Boşanmak isteyen karısını öldürdü.” “Ayrılmak isteyen karısına saldırdı.” ya da “Kötü davrandı.” gibi ifadelerden kaçınıyoruz.

Dehşet verici görüntülere yer verilmemesine yine aynı şekilde dikkat ediyoruz. O görüntüler aslında... Dün zaten ajans yetkililerini de dinlemiştiniz. Haber merkezlerinde, aslında, haber kanallarında özellikle muhabir sayıları çok da fazla değil yani bu tip haberlere, evet, muhabirler kendi kaynaklarından da ulaşıyorlar, polis, Emniyet gibi resmi kaynaklardan alıyorlar ama bu tip haberleri genelde haber kanalları açısından baktığımızda ilk olarak ajanslardan elde ediyoruz. Evet, haber kanallarının belli sayıda bir kadrosu var yani ve her kanalın her ilde yaygın bir örgütlenme ağı yok. O yüzden biz bu gibi konuları işlerken elbette bize gelen, kaynaklarımızdan elde ettiğimiz haberleri, bilgileri de değerlendiriyoruz ama çoğu zaman da ajanslardan da alıyoruz. Ajanslardan aldığımız görüntüleri haberleştirirken, elbette o görüntüleri de seçerek kullanıyoruz yani az önce Elçin'in de bahsettiği gibi, o görüntüleri tüm çıplaklığıyla, tüm vahşetiyle yansıtmıyoruz; o dehşet verici görüntüleri değerlendirmemize alıyoruz, bir süzgeçten geçiriyoruz. Bu çerçevede, ceset fotoğraflarının kullanılmaması, şiddetin tüm çıplaklığıyla verilmemesi dikkat ettiğimiz kriterler arasında.

Faili masum ya da haklı gösterecek ifadelerden elbette kaçınıyoruz. Yine, aynı şekilde, faili yanlış tanımlamamaya dikkat ediyoruz. Şiddeti meşrulaştıran ifadelerden kaçınıyoruz. Olayı yaparken “Neyin haberini yapıyoruz, hangi perspektifle bakıyoruz, habere hangi gözle bakıyoruz, sorunlu klişeler var mı, geleneksel yargıları içeriyor mu, bunları çoğaltıyor muyuz?” gibi kaygıları elbette taşıyoruz.

Bir standart var mı? Yahya Bostan'ın da belirttiği gibi, aslında medyanın geneline bakıldığında, evet, bir hassasiyet var ama uygulamada bir standarttan elbette söz edemiyoruz. Bu noktada, ben de hem Elçin'in hem de Yahya Bostan'ın ifade ettiği gibi, medyanın anayasasına bir ihtiyaç olduğunu

düşünüyorum. Bu konuda kurumsallaşmış bir bakış açısı maalesef yok. Aslında haberin kendinin bir dili var, o 5N1K dediğimiz; onun da kendinin getirdiği bazı klişeler ve bazı ifadeler söz konusu. Bunlara, o 5N1K'ye haberimizi yazarken dikkat ediyoruz ama yine aynı şekilde, Elçin'in belirttiği gibi, haber yazarken bazen kişisel hatalar da olabiliyor veya sürat nedeniyle, her ne kadar söylesem de bu haber kanalları olarak biz bu konudaki haberleri yaparken hassasiyetle bakıyoruz desek de sonuç itibarıyla bazen o hızla kurban gidebilecek ifadeler olabiliyor veya gözden kaçabiliyor.

Dediğim gibi, yazılı çok da fazla kural olmadığı için... Elbette süzgeçten geçiyor yani bir muhabirin yazdığı haberi editör okuyor, editörden sonra haber müdürünün kontrolünden geçiyor ve bu aşamalarda tüm bu hassasiyetleri ve haber diline yönelik şeyleri, kuralları, dikkat edilmesi gereken şeyleri göz önünde bulunduruyoruz ama sonuç itibarıyla muhabirin de haber müdürünün de bazen gözünden kaçabilir yani sonuç itibarıyla onlar da bu toplumun bir parçası. O yüzden medyanın bu noktada üstlenmesi gereken rolü tartışırken mesleki eğitimin, meslek içi eğitimin önemli olduğuna, bu yöndeki görüşe ben de katılıyorum. Bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç var ama bu zihniyet dönüşümü daha genel olmalı yani medyayla birlikte aslında toplumsal bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç var, toplumdaki o zihniyet dönüşümünün aynı şekilde medyayı da etkileyeceğini düşünüyorum.

Dediğim gibi, haberleri yaparken elbette resmî kaynaklara da dayandırıyoruz. Özellikle bu tip, polis, adliye olaylarında, şiddet vakalarında Emniyet ve savcılıktan aldığımız bilgiler doğrultusunda haberleri yazıyoruz ama az önce de belirttim, biz bunları seçiyoruz, ajanslardan gelen görüntüleri seçiyoruz. Ama, yine, benden önceki konuşan arkadaşlarıma atıf yapmak istiyorum: Sosyal medya gerçeği burada karşımıza çıkıyor. Yine, en son, işte, sizler de hatırlayacaksınız, Samsun'da sokak ortasında eşini döven, eşine şiddet uygulayan, kafasına tekmeler atan o kişi... Yani, evet, bütün haber kanallarında, bütün ana haber bültenlerinde bu konu elbette yer buldu ama biz bu görüntüleri verirken yine de o şiddeti olabildiğince eleyerek vermeye çalıştık. 5 yaşındaki kızının gözleri önünde kadını döven bir eşten bahsediyoruz ama o görüntüler sosyal medyada tüm çıplaklığıyla yer aldı. Bu konuya da dikkat çekmek istiyorum yani bizler konvansiyonel medya olarak bazı konularda üzerimize düşen hassasiyeti ve sorumluluğu gösteriyoruz elbette ama bu sosyal medya konusuna da dikkat edilmesi gerektiğine işaret etmek istiyorum.

Kadına yönelik dil elbette önemli. Bununla ilgili olarak da hem medyanın kendi içerisinde mesleki eğitime önem vermesi gerektiğini düşünüyorum; aynı şekilde aslında okullardan başlayarak bu konudaki eğitimin yaygınlaştırılması, buna ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Evet, o araştırmadan alıntılar yaptım, daha önce siz de belirtmiştiniz, haberlerin hemen hiçbirinde kadının yasal hakları üzerine yeterince bilgi verilmiyor eleştirisi var. Aslında, haberlerimizde bizler background dediğimiz bilgilendirmelere de yer veriyoruz yani "Öncesinde, sonrasında ne olmuştu?" ya da fıkır takip anlamına gelebilecek bilgileri, unsurları haberlerimiz içeriyor ama çok da fazla -haberinde belli bir süresi olduğu için- bazı konularda kamu spotu gibi algılanmaması için bunlar gözden kaçabiliyor. Ama, olabildiğince de biz, kadınların hakları konusunda, özellikle yasal düzenlemeler ne getirmiş, ne içeriyor, bunlarla ilgili bilgi vermeye dikkat ediyoruz ve bu noktada elimizden geleni de yapmaya çalışıyoruz.

Çok fazla tekrara girmek için biraz kısa geçtim ama... Ben haber getirmedim ama elimde bir haber örneği var, isterseniz ben de onu okuyayım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun, dinliyoruz.

HABERTÜRK TV ANKARA TEMSİLCİSİ SİBEL DEMİRCİ ERDEM – Bu haber, geçtiğimiz günlerde yazılmış, Pınar Gültekin cinayetiyle ilgili bir haber; onun yargılama aşaması. Haberde spikerin okuduğu bölüm şöyle başlıyor yani bunu zaten daha sonra sizlere de sunarım, belki Komisyon

kayıtlarına da girer o anlamda: “Vahşice katledilen Pınar Gültekin’in katil zanlısı Cemal Metin Avcı ile kardeşi dördüncü kez hâkim karşısına çıktı. Duruşmada ifade veren tanık, Cemal Metin Avcı’nın kendisine Pınar Gültekin’i korkutması için 200 bin lira teklif ettiğini iddia etti. Gültekin ailesi ve avukatları Rezan Epözdemir reddihâkim talebini yineledi, mahkeme ret kararı verdi.” Bu bölüm, bizim o “kam spiker” diye adlandırdığımız bölüm. Haber, Pınar Gültekin’in annesinin ifadesiyle, sözleriyle başlıyor bir televizyon haberi. Aslında, videolu olarak getirmek daha uygun olurdu ama ben onu düşünemedim, bu şekilde getirdim. İsterseniz daha sonra Komisyon kayıtlarına geçmesi için videolu hâliyle de size iletebilirim.

Pınar Gültekin’in annesi, haberde “Bizi bu adam yaktı, hâkim bizi yakmasın bir daha.” ifadesiyle başlıyor, ardından da şu şekilde devam ediyor “Muğla’da vahşice katledilen Pınar Gültekin’in annesi duruşmadan sonra böyle seslendi. Pınarın katili Cemal Metin Avcı ve ona yardım ettiği iddia edilen kardeşi Mertcan Avcı 4’üncü kez hâkim karşısına çıktı. Duruşmada tanık olarak dinlenen M.Y.Ö. çarpıcı bir iddia ortaya attı.” Yani gördüğünüz gibi, mesela, bu tanık ifadesi ya da başka konularda, başka haberlerde, özel hayatın gizliliği ilkesi, bunlara dikkat çekiyoruz. Aslında buna yönelik başka pek çok haberimiz var ama şu örnek sonrasında aklıma geldi. Yine, o tanığın alıntısıyla devam ediyor -çok fazla vaktinizi almamak için o perforeyi okumayacağım- sonrasında da haber şöyle devam ediyor: “Mahkeme Pınar Gültekin’in telefonunun geçmiş kayıtlarının incelenmesi için ABD’deki telefon şirketine müzekkere yazmıştı, ailenin Avukatı Doktor Rezan Epözdemir o müzekkereden vazgeçilmesini istedi.” Konuyla ilgili orada avukatın açıklaması veriliyor. “Gültekin’in ailesi ve avukatları reddihâkim talebini yineledi.” Yani aslında, şu haber diline baktığımızda olayı özetleyen ve yargılama sürecine ilişkin bilgileri içeren bir haber dili ve metnini görüyoruz. Yani, evet, ailenin duygularına yer verilmiş ama olayla ilgili çok da ajite etmeden ama kadına yönelik şiddet konusunda mağdurun hakkını ve mağdur tarafın haklarını dile getirmesine yönelik de bir yaklaşım sergilendiğini görüyoruz. Genel olarak da zaten haberlere bakışımız ve yaklaşımımız aslında bu şekilde.

Medyaya yönelik, evet, eleştiriler söylendi, ben de o eleştirilerle ilgili görüşümü söyledim ama şunu da son söz olarak ifade etmek istiyorum: Medyanın rolü ve medyaya yönelik belki bazı eleştiriler dile getirilebilir ama medyanın bu konudaki hassasiyeti ve sorumluluğu nedeniyle de aslında, pek çok konunun gündemde tutulduğunu, bazı davalarda ve bazı kadına yönelik şiddet olaylarında da medyanın bu konuyu gündemde tutarak kamuoyu oluşturduğunu da dikkatinize sunmak istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sibel Hanım’cığım, çok teşekkür ediyorum.

Gösterdiğiniz hassasiyet bizim için çok kıymetli ama maalesef, hâlâ dille ilgili tüm Türkiye’deki medyada, yazılı, görsel, sosyal medya dili konusunda bizim yazılı kurallarımız varken uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar olduğu gibi medyada da “Bu hassasiyeti gösteriyoruz.” dili çok güçlü bir şekilde sizler tarafından dile getiriliyor ama hâlâ aksaklıkları yaşıyoruz.

Önemli bir şeyi paylaşmak isterim: Dün, Meclisimizde mini bir yargı paketi geçti ve bu yargı paketinde İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde yer alan “Eşe karşı işlenen suçlarla ilgili kanunda öngörülen cezayı artıran sebepler, boşanmış eşi de kapsayacak.” şekilde genişletildi ve dördüncü yargı paketinde 5237 sayılı TCK 82, 86, 96’ncı maddeler, kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının boşanılan eşe karşı işlenmesi de nitelikli hâl olarak değerlendirildi. Bu düzenleme, çok önemli bir düzenleme. Bunun gibi düzenlemelerimiz Meclisten geçtiği anda, sizin, özellikle haber kanallarının bunu vurgulayarak, altını da doldurarak gündeme getirmeniz bizim sizden en önemli beklentimiz. Bilinirlilik arttıkça hem mağdurun haklarını bilmesi hem failin alacağı cezayı bilmesi adına çok önemli. Komisyonumuzun ilk toplantısının olduğu günlerde milletvekili arkadaşlarımızdan biri: “Failler bu alacakları cezaları biliyor mu?” diye bir soru sormuştu.

Bu vesileyle, bunu bilmenin yolu da sizlerden geçiyor yani yaygınlaştırmamız gerekiyor. KSGM'nin "Medyada kadın çok önemlidir" raporu medya ve kadınla ilgili, KSGM, Aile Bakanlığımızın yaptığı en önemli raporlardan bir tanesi. KSGM'nin daha önce yapmış olduğu çalışmalar, ondan önce Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yaptığı araştırmalar var ama KSGM'yle birlikte 2008 ve 2014'te Kadına Yönelik Şiddetin İncelenmesi Raporu, Hacettepe Nüfus Etütleriyle birlikte yapılmış ve çok önemli çıktıları var. Raporların analizleri de önemli ve bir de SETA'nın yapmış olduğu "Medyanın kadın cinayetlerini ele alış şekli" raporu var, çok önemli bir rapor olduğunu düşünüyorum. Bir, KSGM'deki rapor; iki, SETA'daki raporun dışında da bununla ilgili, medya ve kadın şiddetiyle ilgili yapılmış böyle kapsamlı raporları az gördüm. Bu konuda da medya bence kendi içinde de özel araştırmalar, çalışmalar yapabilir diye düşünüyorum.

Evet, sözü Halk TV Haber Müdürümüz Umut Yertutan'a veriyorum.

4.- Halk TV Ankara Haber Müdürü Umut Yertutan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

HALK TV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UMUT YERTUTAN – Sayın Başkan, değerli üyeler; bizleri davet ettiniz görüşlerimiz için medyanın görüşleri için; çok teşekkürler.

Tabii, önümdeki listeye bakıyorum, aslında çok daha fazla üye var Komisyonda gördüğüm kadarıyla ama keşke herkes burada olsaydı, birinci ağızdan görüşlerimizi dinleseydi, bunu dilerdim açıkçası, öyle başlamak isterim.

Çok fazla tekrara düşmek istemem, Sevgili Yahya'nın, Elçin'in ve Sibel'in haber diliyle ilgili söylediklerine katılmamamız mümkün değil. Bizler de Halk TV olarak gerek kelimeler gerek cümleler gerek görüntülerde bütün hassasiyeti gösteriyoruz, böyle başlayayım. Zaten göstermemek mümkün değil, RTÜK denilen bir gerçek var; yani en fazla Sibel'in de söylediği gibi ya da Elçin'in de söylediği gibi "tecavüz" değil "cinsel istismar" diyoruz ya da o görüntüleri göstermiyoruz şiddeti, kanı vesaire. Zaten gösterirsen RTÜK gereğini yapıyor. Geçmişe yönelik baktığımız zaman, ben yirmi altı yıldır bu işi yapıyorum, tabii, Uğur da burada, ilk haber kanalı yanılmıyorsam NTV, ondan önce prime time kanallar vardı. Aslında, bana göre, eleştirilen çok daha kötü görüntüler geçmiş dönemde yayınlandı. Geldiğimiz nokta açısından iyi bir yerde miyiz? Belki mükemmel değil ama bu hassasiyetleri göstermemiz açısından iyi bir yerdeyiz. Yani şiddetin ideolojisi olmaz, şiddetin partisi olmaz. O yüzden ortak bir dil var mı? Bana göre var. Geliştirilebilir mi? Geliştirilebilir. Bizler de Halk TV olarak elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Dediğim gibi RTÜK zaten bazı uygulamaları eleştirilse de varlığıyla üzerimizde yani o anlamda yakından takipteyiz.

Şimdi, buraya daha önce katılan -yanılmıyorsam- Sayın Bakan Derya Yanık'dan birkaç rakam vermek isterim müsaadenizle, çok uzatmadan. Sayın Yanık demiş ki: "Gelir yaş veya eğitim durumuna bakılmaksızın kadınlar, mevcut veya eski eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafından, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır. 15 yaşından büyük yaklaşık her 3 kadından 1'i yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel ve cinsel şiddetin birine ya da her ikisine maruz kalmaktadır." diyor. Bazı rakamlar veriyor, onu paylaşmak isterim: 2011'de 155, 2012'de 151, 2013'de 175, 2014'te 282 cinayetin gerçekleştiğini söylemiş Sayın Yanık. "2021 yılında 85 kadın tedbir kararı yokken -yani bu yılın ilk beş ayında- 10 kadın tedbir kararı olmasına rağmen öldürüldü." demiş.

Şimdi, şunun için söylüyorum: Yapılan şey çok kıymetli, bu toplantılar, gerek burada gerek farklı adreslerde bu başlık altında yapılan toplantılar çok kıymetli ama bu rakamlar gösteriyor ki -en yetkili ağızdan söylenmiş- bu kadına şiddet olayı azalmıyor artıyor yani ne yapılırsa yapılsın, ne kadar dikkat edilirse edilsin, ne kadar uyarı yapılırsa yapılsın benim bu rakamlardan çıkardığım; azalmıyor, artıyor.

Şimdi, buradaki hassas soru “Ne yapmak lazım?” Yani bizler üzerimize düşeni -arkadaşlar da söyledi- yapmaya çalışıyoruz ama haber kanallarında, evet, süreler kısıtlı, bir haberin belli bir süresi var, daha fazla uzatamıyorsunuz, dikkat ediyorsunuz yazarken çizerken. Belki kadına yönelik programlar yapılabilir haber kanallarında. Ben şahsen buradan çıktıktan sonra bunu daha üst düzey yöneticilere tavsiye edeceğim tabii ki, tabii ki edeceğim ama sonuçta nihai karar mercisi biz değiliz. Yani önümüze gelen görüntüyü, haberi -işte, belli bir süresi var, az önce de söyledim- yazıp çizip İstanbul’a gönderiyoruz ve yayınlanıyor belli çerçevede ama bu rakamlardan yola çıkarak ne yapmak gerektiğini bulmak lazım. Yani tamam, her gün toplantı yapılsın, bütün STK’ler gelsin, medya kuruluşları gelsin, ilgili bütün uzmanlar gelsin anlatsın; her gün geldi, anlattı, her gün... Ee peki, sonuç? Sonuç artıyor.

Naçizane birkaç tavsiyem olabilir. Mesela benim ikizlerim var, bir kız bir oğlan, 10 yaşında. Ben bu işin aile içinde başladığını düşünenlerdenim. Şimdi bir çocuğa şiddetin ne olduğunu anlatmak çok da kolay olmasa gerek ama yani bu işin uzmanları bunu yapabilir. Mesela biz anlatıyoruz anne-baba olarak. Bahçeye çıktığımızda 2 kedi kavga ederken “Baba, ayırayım bunları, çok kötü şiddet, birbirleriyle kavga ediyorlar.” diyor yani bu bir bilinçaltı, bilinçlendirme. O yaşlardan başlaması gerektiğini düşünüyorum. Bunu kim yapabilir? İşte, konunun uzmanları yapabilir. Bunu kim yapabilir? Evet, medya yapabilir. İçeriğinin ne olduğu konusunda haddimi aşmak istemem yani o tür programların nasıl şekillenmesi gerektiği konusunda ama bu bilinçlendirmenin çok küçük yaşlarda başlaması gerektiğini düşünenlerdenim.

Yahya’ya tek konuda katılmam, bilmiyorum o bana katılır mı? Yani tabii ki her kanalın belli bir potansiyeli var, belli bir gücü var, muhabir sayısı var ama içimizde herhâlde en imkânı olan kanal TRT diye düşünüyorum Sevgili Yahya. Yani şimdi yöneticiler bugün var yarın yok, böyle daha kalıcı bir şey olmasından bahsediyorum. Yani kendi çapında, TRT, bu tür işlere bir muhabir ayıramıyorsa zaten diğer haber kanallarının ayırması çok da mümkün değil bu imkânlarla. Bu, olmalı mı? Olmalı.

Biz, tabii, bir kahve içtik sizlerle az önce, orada da dile getirdik hepimiz aslında, bu “kamu spotu” dediğimiz hikâye. Yani bazen çok fazla işe yaramasa da çok önemli bir şey çünkü çok sık dönen bir şey. Biz bir kadına şiddet haberini iki dakika verip geçiyoruz ama akılda kalıcı mesajlarla çok iyi işlenirse ben çok faydalı olacağını düşünenlerdenim.

Onun dışında empati yapmak lazım. Bizlerin tabii, tüylerimiz ürperiyor önümüze böyle görüntüler geldiği zaman. Yani çok şükür, bunları yaşamadık, yaşatmamaya da çalışıyoruz çevremizde vesaire ama o görüntüler geldiği zaman nasıl yazacağız, nasıl çizeceğiz, nasıl aktaracağız? Yani insanların empati yapmasını sağlayacak içerikler üretmek lazım, bunları düzgün mecralarda da insanlarla buluşturmak lazım; yapılması gereken bana göre bu.

Evet, sosyal medya... Son günlerde gündemde olduğu için söylüyorum, lütfen yanlış anlaşılmasın. Bir mafya liderinin videolarını 60 milyona yakın insan izledi. Şimdi haber kanalları, evet önemli, prime timelar önemli ama YouTube da o kadar önemli. Yani vazgeçilemeyecek bir noktada, teknolojik olarak çok daha fazla ileriye giden bir noktadayız. O yüzden hani sadece haber kanallarına yönelik, prime time kanallara, gazetelere... Zannediyorum, bizlerden sonra gazetelerin ya da diğer medya organlarının temsilcilerini, yöneticilerini de ağırlayacaksınız ama sadece medyayla olacak bir şey değil. İşte, telefon yani dünya avcunuzun içinde; Amerika’da olan bir şiddeti de izliyorsunuz, Türkiye’de olan bir şiddeti de izliyorsunuz. Hakikaten kılı kırk yarıyoruz. Geçen, iki üç gün önce arkadaşlar, Tunalı’da gece geç saatlerde birisi diğerinin kafasında bira şişesi kırdı, bilmiyorum izlediniz mi? Şimdi, tabii ki yapamayız bunun haberini ama sosyal medyası olan, o paylaşımları, YouTube’u izleyen vesaire vesaire onların hepsini görüyor yani milyonlar görüyor. Sadece medya üzerinden değil -özetle söyleyeceğim- sosyal medya platformları üzerinden de insanları bilinçlendirmek, empatiye zorlamak yani şiddetin ne kadar

kötü bir şey olduğunu anlatmaya çalışmak, o içerikleri üretmek ve bunu bu milyonlarla buluşturmak şart bana göre, geriye gitmiyor çünkü bu ileriye gidiyor daha çok. Ya, bundan kaçış yok. Hani “10 yaşına kadar, iPad, TikTok...” dedi, değil mi Yahya, sen söyledin, yanılmıyorum. Evet, aynen. Ben ikizlerde de onu görüyorum, aynısını yaşıyoruz evde. Yani bakıyor 1 video, 2 video, 3 video, zaten gelen efektten belli, başka bir videoya geçmiş. Beni gördüğü an “Babacığım, onu izlemiyordum, başka bir şey izliyordum.” filan diyor. Ya, kaçış yok. O yüzden bu işin uzmanlarının hazırlayacağı doğru içeriklerle bütün sosyal platformlarda insanları bilinçlendirmek ve empati yapmalarını sağlamak gerekiyor bana göre. Tabii, başka ne söylenebilir? Üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz özetle.

Yine söyleyeyim, bu toplantılar çok önemli, çok daha fazla olabilir ama mesela bir başka rapor daha var önümde. Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisi... Bu 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Dayanışma ve Mücadele Günü Raporu’ndan mesela bazı alıntılar var burada. Eğer bu rakamlar doğruysa -buraya göre söylüyorum- mesela “Genel Kurulda kadın cinayetlerinden söz edilen süre Mecliste 57 saniye.” yazmışlar buraya Sayın Başkan. Mesela diyor ki: “Parti gruplarında kadın konusu; HDP 37 dakika, İYİ Parti 6 dakika, CHP 15 saniye.” Yani şimdi Mecliste bu konuyu tartışıyoruz, Meclisteki rakamlar burada. İlk başta söylemeye çalıştığım oydu, keşke diğer değerli üyeler de burada olsaydı da birinci ağızdan bunları dinleseydi. Yani sayı belki çok önemli değil ama yapılan şey -şöyle özetleyeyim- çok kıymetli, bizlere başka ne görevler düşerse yine yapabileceğimiz çerçevede... Bizlerin de zaman zaman yönlendirilmeye ihtiyacı oluyor. Tamam, habercilik çerçevesinde, belli kurallar çerçevesinde bunlar yapılıyor, ediliyor, çiziliyor ama bu ortak dil, ortak akıl aynı yani değişmesi zaten çok da mümkün değil, yıllar önce öyleydi ama artık değil. Yani buna uymak zorundayız, başta da söyledim çünkü RTÜK denen bir gerçek var, RTÜK’ten önce vicdan var, nasıl yapılması gerektiği konusunda.

O yüzden -çok uzatmayayım- arkadaşların söylediği her şeyin altına imzamı atıyorum ama naçizane tavsiyelerim de; özellikle haber kanalları dışında, prime time kanalları dışında sosyal medya üzerinden ve daha küçük yaşlarda insanları şiddete karşı ne yapılması gerektiği konusunda bilinçlendirmek adına bir şeyler yapılması gerekli diyorum.

Yine çok teşekkür ediyorum, davet ettiniz, bizleri dinlediniz, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Yertutan’a ben de teşekkür ediyorum.

Öncelikle tüm partilerimizin gruplarının temsilcisi milletvekili arkadaşlarımız burada; HDP’den, CHP’den, Milliyetçi Hareket Partisinden. İYİ Parti’den tek bir arkadaşımız var; mutlaka takip ediyor, bugün olmamasının mutlaka bir gerekçesi vardır ama katılmama gerekçesi bize intikal etmedi. Bu vesileyle de geçmiş olsun dileklerinizi ileteceğimiz arkadaşlarımız var: CHP’den Aysu Bankoğlu’nun babası yoğun bakımda ve yakın takip ediyoruz biz de, çok geçmiş olsun, ani bir rahatsızlık, geçmiş olsun dileklerinizi iletiyoruz. Sayın Filiz Kerestecioğlu’nun annesi rahatsız, onunla birlikte. Milliyetçi Hareket Partisinden Hayati Arkaz’ın babası yoğun bakımda ve şu an İstanbul’a gitmek üzere yoldalar ve Sayın Nilgün Ök, AK PARTİ Denizli Milletvekilimiz de, bugün bir şehidimiz var, Denizli’ye gitmek üzere yolda.

Dolayısıyla bütün arkadaşlarımız azami hassasiyetle hatta “7/24 çalışalım.” diyorlar. Bu konudaki tüm siyasi partilerin hassasiyeti için ben teşekkür ediyorum çünkü Komisyonu ilk toplarken şöyle söyledik: “Mevzubahis kadınsa siyaset teferruat.” ve bu bakış açısını tüm haber kanallarından da tüm medyadan da aynı düsturla görmelerini istiyoruz. Bunu göstermek adına, ben Komisyon üyesi bütün milletvekillerime gösterdikleri hassasiyet için teşekkür ediyorum.

Söylemleriniz kamu spotu konusunda; hemfikiriz. Kamu spotuyla ilgili bakanlıklarımızın, kurumlarımızın kamu spotlarının izlenme oranlarını daha fazla artırabilmek için hassasiyet göstermeleri gerektiğini paylaştık ve bununla ilgili olarak notlarımızı ilettik.

Empati çok önemli, haberleri verirken... Oradaki, haberlerdeki anneniz, kız kardeşiniz, eşiniz olabilir ve bunun için de medyayı konuştuğumuz ilk andan itibaren söylediğim çok önemli bir kelime var: “Öz denetim”, biz buna “vicdan” diyoruz. Önce kendi denetimimizi yapacağız; haberciler, medya bu konuda kendi denetimlerini yaptıktan sonra RTÜK denetlesin çünkü RTÜK denetim yaparken siz o haberi yayınlamış ve yaymış oluyorsunuz zaten ama sizin kendi öz denetiminizi öncesinde -bütün haber kanalları ve televizyonlar, bütün yaygın görsel, yazılı, sosyal medyanın hepsi için söylüyorum- yayınlamadan kendi içinde yapmanız gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin hassasiyeti konusunda; çok net, bu konudaki hassasiyetlerimizi dile getirmemiz lazım ve en önemlisi biz sorumluluğu medyaya vermiyoruz.

Bakın, burada paydaş olarak bulunuyorsunuz. Bu konunun yasal düzenlemelerini yapan Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz ve bununla ilgili biz ilk önce verilerle başladık Komisyon çalışmasına. Kadına şiddette neredeyiz? Bunun için Hacettepe Nüfus Etütlerini ve TÜİK’i davet ettik. Önce verilerle başladık. Komisyonumuzun plan ve programını paylaşmak için söylüyorum. İkincisi, ilgili koordinatör Bakanlığı çağırarakla yetinmedik, sadece Aile Bakanlığını değil, İçişleri Bakanlığını, Millî Eğitim Bakanlığını, Adalet Bakanlığını ve tüm bürokratlarımızı, yüksek yargıyı, Diyaneti, YÖK’ü, her bir kurumu ayrı ayrı... Bunlar, bizim kadına şiddetle mücadelede paydaşlarımız ve en önemli paydaşlarımızdan bir tanesi medya ve yerelde çok daha güçlendirmemiz gereken bir sonraki adımımız sivil toplum örgütleri. Bu hafta medyamızı, ondan sonraki hafta da sivil toplum örgütlerini... Hiçbir alanda boşluk bırakmadan, hiç kimseyi es geçmeden bu Komisyonunda dinlemek istiyoruz, en üst seviyede...

Davetlerimizi yaparken sizlerin yöneticileriyle bire bir görüşerek -yani bir taraftan toplantı yapıyoruz, bir taraftan davetleri yapıyoruz- her birinizin yöneticisini özel olarak davet ettik; hassasiyetimizi anlatmak adına söylüyorum. Komisyon en üst seviyede hassasiyet gösteriyor, bilin ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bu hassasiyeti gösteriyor, yöneticilerimizin de hassasiyetlerini aldık. O vesileyle buradasınız.

Yapılacak çok şeyimiz var. Bu kelimenin arkasına saklanarak adım adım ilerlemeler kaydediyoruz. Sizden önce konuşan kıymetli yöneticilerimiz de söyledi -son sözü önden söyleyerek- yapılacak çok şey var ve maalesef bugüne kadar öğrenilmiş çaresizlik içerisinde hayatı devam ettirmeye çalıştık. Biz sadece toplanıp dağılmıyoruz. Yirmi yılda çok önemli yasal düzenlemeler yaptık. Bu yasal düzenlemelerin uygulanmasından kaynaklanan eksiklikler dâhil olmak üzere bu Komisyonun sebebi, tüm ayaklar kendine yeniden bir dönsün baksın, hepimizin yeniden bir bakması lazım. “Yapılacak çok şey var.” cümlesinin arkasına da sığınmadan, Godot’yu beklermişcesine beklemek ya da medyadaki bakışı, sorumluluğu topluma yüklemek, meseleyi tüm açıklığıyla sahiplenmekten kaçınmak bizim hedefimiz değil. Biz bu sorumluluğun bilincindeyiz ve yapılacak işlerimizi bugüne kadar yaptık, bundan sonra da “Neler yapabiliriz”i konuşmak için sizleri davet ettik.

Evet, son söz NTV...

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Başkanım, çok özür dileyerek acil bir durum gelişti, çıkmam gerekiyor. O yüzden iki dakika söz alırsam... Konuşmacıdan da özür diliyorum gerçekten.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Estağfurullah.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Ayrılacağım toplantıdan. Sadece iki dakika söz alırsam...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Olur, olur.

Sayın Şevkat, müsaadelerinizle...

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Tabii.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Normalde sizin sunumlarınızdan sonra milletvekillerimize söz veriyoruz.

Buyurun Sayın Semra Güzel.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, İzmir'deki parti binasına saldırı yapıldığına ve 1 kadın çalışanın öldürüldüğüne, saldırıyı kınadığına ve toplantından ayrılacağına ilişkin açıklaması

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Biraz önce çok kötü bir haber aldık. Basındaki arkadaşların da sayfalarına belki düşmüştür, haberleri vardır. Bu sabah, İzmir Konak'ta bulunan binamız silahlı bir saldırgan tarafından basılmış ve bina ateşe verilmiş. İçerisinde bir kadın arkadaşımız, Deniz Poyraz, saldırgan tarafından öldürülmüş, katledilmiş. Evet, gencecik bir kadın bir saldırgan tarafından, hiç tanımadığı bir saldırgan tarafından katledildi. Binamızın her gün polisler tarafından, güvenlik tarafından sözde güvenliği sağlanırken bu olay yaşandı.

Evet, şiddeti konuşuyoruz ama hâlâ her gün şiddeti ve ölümü görüyoruz maalesef ve her gün bu söylemlerle üretiliyor bu şiddet. O yüzden kurduğumuz söz, yaptığımız haber çok önemli. Bugün, bizler, bizim gibi düşünmeyenleri düşüncelerinden dolayı hedef yaparsak bu ölümlerin de devamı gelecek, bu şiddetin de saldırıların da devamı gelecek. O yüzden, bu saldırıyı kınıyoruz, bir kez daha kınıyoruz buradan.

Tabii, bu söylemim genele dair bir söylem. O yüzden, bu saldırının sorumlusu partimizi ve muhalefeti hedef gösterenlerdir diyoruz. Bu saldırı yaşanmışken bu moralle burada durmam imkânsız, İzmir'e geçeceğim.

Size iyi toplantılar.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, yaşanan sürecin ne olduğunu bilmiyoruz. İnşallah can kaybı artmaz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Yaşanmış yani yaşanmamış değil, yaşanmış, haberi aldık şimdi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Öyle söylüyorum Sayın Güzel.

İnşallah ülkemizin bekası için, sağlıklı, sıhhatli yürüyüşümüz için bu tarz hadiseler yaşanmaz diyorum.

Evet, NTV Ankara Haber Müdürümüz Sayın Uğur Şevkat, hoş geldiniz.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR (Devam)

5.- NTV Ankara Haber Müdürü Uğur Şevkat'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Sağ olun, çok teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri; öncelikle çalışmalarınızda başarılar diliyorum, davetiniz için de çok teşekkür ediyorum.

Kısaca kendimi tanıtayım: Ben, 1987 yılında Hürriyet gazetesinde polis-adliye muhabiri olarak başladım mesleğe, Sabah gazetesinde de çalıştım ve kuruluşundan beri de NTV’de çalışmaktayım. Bunu şunun için söylüyorum Sayın Başkan: Otuz yılı aşkın bir meslek tecrübesiyle hem yazılı basın tarafında hem görsel basın tarafında çalıştım. Polis-adliye muhabirliği yapmış olmam hasebiyle de sözünü ettiğimiz sıkıntılar, kadına yönelik şiddet, şiddet haberleri zaten hep polis-adliye kaynaklı olduğu için, orada da bir tecrübem var. Nereden nereye geldik? Türk basını gerçekten iyi bir yerde miydi, kötü bir yere mi geldi? Bu haberlerin veriliş bakış açısı açısından söylüyorum. Kötü bir yerde miydi, iyi bir yere mi geliyoruz, yerimizde mi sayıyoruz? Bunları biraz kendi tecrübelerimden, yaşadıklarımın söz ederek anlatmak istiyorum.

Şimdi, şöyle söyleyeyim: Mesleğe başladığım yıllarda, 1980’li yılların sonunda, kadına yönelik şiddetin tek başına kategorize edildiği bir habercilik anlayışı yoktu yani “kadına yönelik şiddet haberi” diye ayırdığımız, özellikle üzerinde durduğumuz ve özellikle uyarıldığımız bir habercilik standardı yoktu. Kadına yönelik şiddet, cinsel istismar ya da genel olarak şiddet içeren haberlerin hem yasal hem de meslek içi standartlarının belirlendiği net bir etik çerçeve de söz konusu değildi. Aksine, bu haberler çoğunlukla kendine 1’inci sayfada yer bulurdu, olayın ayrıntıları da en asgari etik değerler gözetilerek tüm ayrıntısıyla yazılırdı.

Hiç unutmuyorum, bizi yetiştiren meslek büyüklerimiz o dönemde özellikle de şöyle söylerlerdi: “Eğer bir cinayet haberi yazıyorsanız o odadaymış ve o odada o cinayeti görüyormuş gibi en ayrıntısıyla yazın.” Etik olarak o ayrıntıları verme noktasında fazla bir çekincemiz yoktu. Özel televizyonların bu kadar yaygın olmadığı, gazetelerin sektörü domine ettiği o dönemlerde kadın gazeteci sayısı da yönetici sayısı da azdı hatta yönetici sayısı neredeyse hiç yoktu. Polis-adliye muhabirleri -ki günümüzde de bu değişmedi maalesef- hep erkek gazetecilerden oluşuyordu. Manzara böyle olunca, kadına yönelik şiddet de dâhil olmak üzere şiddet içeren haberler, aslında bakarsanız, çok titiz bir etik süzgeçten geçmeden yazılıyor ve yayına veriliyordu.

Şimdi, günümüze gelelim. Günümüzde kadına yönelik şiddetin yaygınlaşmasında ya da önlenmesinde medya sorumluluğu konuşulurken pek çoğunun iddia ettiği gibi -kabaca biraz önce söylediğim- o yıllardan çok daha iyi bir noktada olduğumuzu düşünenlerdenim. Bence haberlerin ele alınış ve verilişiyle ilgili benzerlerine gelişmiş batılı ülkelerinden geri kalmayan yasal ve etik kurallar var artık. Biraz önce arkadaşlar bunların pek çoğundan bahsetti, birazdan da bahsedeceğim. Aslında “Meslekte bir anayasa gerekiyor.” deniyor ama Gazeteciler Cemiyetinin hazırladığı, birazdan okuyacağım çok ciddi etik kuralları var. Aslında, buradaki tek sorun, biraz sonra ayrıntısıyla da söyleyeceğim gibi, meslek içi bu kuralları meslek içi kurallar haline getirmede birtakım sıkıntılarımız var. Şimdi, mesleğimizde artık hiç azımsanmayacak sayıda kadın gazeteci ve yönetici var; örnekleri burada da var, Sibel ve Elçin gibi. Örneğin, kendi kanalımdan...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yüzde 10 Sayın Şevkat, Meclisteki temsilden daha az.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Bu da bir şey.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Halk TV’de ve NTV’de nasıl merak ediyorum.

HALK TV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UMUT YERTUTAN – Var, var.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Şimdi, NTV’den de söz edeceğim. Örneğin, benim en tepe yöneticim şu an Nermin Yurteri, belki tanıyorsunuz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Nermin Hanım’a dedim, özellikle, gelmesini çok arzu ettim fakat Azerbaycan’da, oradan da yurt dışına geçiyor. Dolayısıyla bir kadın yöneticisi yüzde 10’un içerisinde.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Evet, o konuda, erkekler azınlıktayız bizim kurumda. Star TV örneğin, o da bizim grupta, onun da biliyorsunuz haber yöneticisi Nazlı Çelik, o da bir kadın. Ankara’da bizim haber editörü, son okuyucumuz bir kadın örneğin yani neredeyse haberlere son şeklini veren kişi o. İstanbul’da içerik sorumlumuz bir kadın. Yani aslına bakarsanız çok kritik yerlerde NTV’de, Doğuş Yayın grubunda bir kadın yönetici ve çalışan çoğunluğu var. Bu anlamda, bence geçmişe oranla basında daha iyi bir noktadayız diye düşünüyorum.

Haberler verilirken -arkadaşlarım ayrıntılarını söylediler- hani neye dikkat ediliyor, neye edilmiyor konusunda tek tek ayrıntıya girmeyeceğim ama çok ciddi bir süzgeçten geçtiğini söyleyebilirim, hem kendi kurumum adına söyleyebilirim bunu hem diğer arkadaşları da biliyorum, çalıştıkları kurumlarındaki hassasiyetleri. Bu tür şiddet içeren haberlerin verilmesi konusunda diğer haberlere göre daha titiz olduğumuzu rahatlıkla söyleyebilirim. Peki, yeterli mi? Hani, çok da güllük gülistanlık bir manzara çizmek istemiyorum, tabii ki yeterli değil. Daha iyi bir noktada da olabilir miyiz? Evet, olabiliriz ancak felaket bir noktada değiliz, onu özellikle belirtmek istiyorum.

Bence bizim sektördeki temel eksik, etik kuralların ve yasal mevzuatın çalışanlar tarafından yeterince özümsememesi. Bu konuda meslek içi eğitim ve bilgilendirme eksikliği olduğunu düşünenlerdenim. Yani aslına bakarsanız, her şeyimiz var da bir tek helvayı yapma noktasına geldiğimizde biraz sıkıntı yaşıyoruz. Kurumsal olarak örneğin NTV’de biz zaman zaman bunu aşmaya çalışıyoruz, insan kaynakları bu tür etik kuralları hatırlatan zaman zaman bilgilendirme mailleri atıyor ama işte, bu haber kanalı koşuşturması içerisinde zaman zaman bazı şeyler gözden kaçabiliyor. Örneğin, bir kadına yönelik şiddet haberi yazarken muhabir haberde hangi unsurların olması ya da olmaması gerektiği noktasında tam donanımlı olamayabiliyor bazen ya da işte haber heyecanı, yetiştirme telaşıyla istemeden bazı şeyleri kaçırabiliyoruz.

Burada temel ilke, tabii, biz onu düşünüyoruz ve onu da söylüyoruz, temel ilke, mağduru daha mağdur etmemek, daha çok faili teşhir etmek noktasında olmalı dikkatler. Haber kanallarında normal “editorial” akış içerisinde editör, haber müdürü, “writer”, akış editörü gibi süzgeçler var yani sadece muhabirin yazdığı himmetimden ibaret değil her şey. Bu kadar süzgeç olsa da dediğim gibi bilgi eksikliği bazen olabiliyor ya da montaj sırasında verilmemesi gereken bir görüntü gözden kaçabiliyor, Elçin’in de dediği gibi ama bunlar fark edildiği anda bir sonraki bültende zaten düzeltilmiş oluyor.

Bu noktada gerek meslek örgütleri aracılığıyla -bence- gerekse kurumsal düzeyde bu tür haberlerdeki etik ve yasal sınırları çalışanın kafasına daha iyi bir şekilde sokacak meslek içi eğitim modelleri geliştirmeliyiz. Bu kurumların kendi içinde yapacağı çalışmayla da olabilir ya da ortak bir çalışma da bence geliştirilebilir. İletişim fakülteleriyle yapılacak iş birliği bu konuda önemli olabilir, daha eğitim aşamasındayken bunlar iletişim fakültesi öğrencilerine örneğin, daha iyi anlatılabilir. Tabii, burada medyanın tek başına alacağı kararlar ya da önlemler yeterli olmayabilir bence. Kamu adına denetleyici görevi gören kurumların da bizdeki duyarlılığı taşınması gerekiyor bence. Örneğin -biraz önce size sohbette de ben söylemiştim- RTÜK’de bir tane bile kadın üye yok, bence çok büyük bir eksiklik bu. Yani medyadaki erkek egemen bakışı eleştirirken işte, medyanın denetleyici kurullarında da bu hassasiyetin olması gerektiğini düşünüyorum. Aynı şey İletişim Başkanlığı için de geçerli olabilir.

Bir diğer sorun noktası, bu haberler, şiddet içeren haberler -biraz önce de söylediğim gibi- polis adliye haberleri. Şimdi, polis adliye haberleri içine girdiğimiz zaman tamamen erkek egemen bir dünyaya giriyoruz. Şimdi, olaya bakan, olaya giden örneğin bekçi erkek, polis erkek, savcı erkek, muhabir erkek. Şimdi, öyle olunca olayla ilgili dosya tekamül ettirilirken yani muhabir gidene kadar oluşan haber, zaten sorulan sorular maktul yakınlarına, faile sorulan sorular erkek bakışıyla sorulan sorular. Yani şunu demeye çalışıyorum: Muhabir gittiğinde zaten önünde hazır bir dosya buluyor,

hazır ifadeler buluyor ve doğal olarak onlardan yararlanmak durumunda kalıyor haberi oluştururken. O dosyaya hâkim olan görüş istemeden oluşuyor çoğunlukla yani yönlendirme, polis ya da savcı yönlendiriyor anlamında söylemiyorum ama oluşan o hava, dosyadaki hava, o cinayetin nedeniyle ilgili örneğin, doğal olarak muhabire de yansıyor muhabirin o aşamadayken bunu dört başı mamur araştırma imkânı olmadığı için.

Bir nokta daha var, meslek içi detay gibi görünebilir ama bence önemli. Siz dün ajansları da dinlediniz. Şimdi, doğal olarak, biz medyadaki ekonomik koşullar nedeniyle -Sibel de bahsetti- eskisi kadar çok eleman istihdam edemiyoruz, eskiden 1-2 mutlaka polis adliye muhabiri olurdu bürolarda, şimdi bazılarında yok, neredeyse lüks oldu o. Öyle olunca tabii tek kaynak ajanslar oluyor bizim açımızdan. Ajanslar da maalesef, birkaç kişiyle bu işi döndürebildikleri için onlardan gelen hazır haberler, hazır görüntülerle maalesef biz de o haberi çatmak zorunda kalıyoruz. Bunu hani ajanstaki arkadaşlar bu işi yapamıyor anlamında suçlamak için söylemiyorum ama onlar da o koşuşturma içerisinde yeterince belki eğilemiyorlar. Yani orada da o süzgeçlerin biraz daha iyi çalışması yani her şeyiyle oturmuş bir haber olarak önümüze geliyor, görüntüsüyle, içindeki bilgileriyle, onu ikinci ya da üçüncü bir yerden çek etme imkânımız olmadığı için ajanslara çok fazla bağımlı kalıyoruz. Haber kanalları için bu gerçekten önemli bir şey yani ajanslardaki o duyarlılığın, belki biraz daha bu tür haberlerle ilgili geçerken, servise verirken o duyarlılığın biraz daha sıkı çalışmasında fayda olabilir.

Şimdi, biraz önce sözünü ettiğim, Gazeteciler Cemiyetinin hazırladığı örneğin bir etik ilkeler kılavuzu var. Bazılarını okuyacağım. O kadar uzun ki aslına bakarsanız bunu yapsak hiçbir sorun kalmayacak. Örneğin, kadın cinayetleriyle ilgili şöyle etik kurallar belirlemiş arkadaşlar, oturup çalışmışlar, demişler ki: “Haber fail ifadesine dayanarak yazılmamalı, ölen kadının, katilin ya da failin iddialarını yanıtlayacak ve çürütecek durumda olmadığı unutulmamalı. Haberin tek kaynağı polis raporları, adli tutanaklar ya da fail/katil olmamalı. Haberi yapan kişi psikolog, yargıç, falcı, veya öykü yazarı değil, haberci olduğunu unutmamalı. Haber verilirken söylentilerden, yakıştırmalardan, kalıplaşmış söylemlerden ve ön yargılardan uzak durulmalı. Cinayetin sorumlusu olarak kıskançlık, öfke, namus, iflas, psikolojik sorun ve benzeri gibi cinayeti haklı gösterecek, cinayeti meşrulaştırmaya çalışan ifadelere kesinlikle yer verilmemeli. Bu bahanelerin kadın cinayetlerini meşrulaştırmasının yanı sıra haksız tahrik indirimi talebiyle mahkemeye delil olarak gösterilebildiği unutulmamalı. Kadınların varsa cinayet öncesi koruma talepleri, maktulün varsa karakol şikâyetleri, hakkında verilmiş savcılık kararı gibi unsurlar mutlaka araştırılmalı. Kadın cinayetlerinin tek sorumlusu olmadığı unutulmamalı, iki taraflı sınırlı kalmayıp tüm sorumlular ve süreç iyice araştırılmalı. Melodramdan, sansasyon ve pornografiden kaçınılmalı. Cinayetin ayrıntılarını pornografik olarak resmederek şiddetin pornografisi üretilmemeli.” O kadar çok madde var ki bu sadece kadın cinayetleriyle ilgili. Örneğin “cinsel saldırı, taciz ve tecavüz haberi yaparken dikkat edilmesi gereken unsurlar”la ilgili de çok sayıda etik kural belirlenmiş: “Saldırıya maruz kalan kadının adı ve görüntüsü -kendisi aksini talep etmediği sürece- kullanılmamalı. Cinsel saldırı eyleminin ayrıntıları belirtilmemeli, öykülenmemeli.” gibi neredeyse 20’ye yakın madde de burada var.

Yani özetle, aslına bakarsanız elimizde her şer var, bir duyarlılık var, gerekli yasal düzenlemeler mevcut, etik kurallar da bence artık biliniyor. Buradaki tek mesele, bunun, işte, çalışanlar tarafından meslek içi eğitim modelleriyle biraz daha yaygınlaştırılması ve çalışanlara, yöneticisinden muhabirine kadar, montajcısına kadar bunların daha iyi anlatılması gerektiğini düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şevkat, çok teşekkür ediyorum, kullanılan dile ve hassasiyetinize teşekkür ediyorum.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sayın Turgay Olcayto'yla görüşme yaptık ve davet ettik. Hiçbir alanda hiç boşluk kalsın istemiyoruz, her tarafı dinleyelim istiyoruz; bunu o yüzden paylaşıyorum. Tabii, Turgay Bey'in yaşı itibarıyla gelmesinin zor olacağını bilerek Vahap Munyar, Kıymetli Başkanı aradık ve o da "memnuniyetle geleceğini" söyledi. Yurt dışı programları dolayısıyla gelemediler ve sizin bahsetmiş olduğunuz Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Haber Kılavuzu'nu da gönderdiler ve aynı zamanda görüş ve düşüncelerini de yazılı metin olarak bizlerle paylaştılar. Dolayısıyla Yahya Bey'in biraz evvel söylemiş olduğu "Medyanın öz denetimini yapabilmesi için bir anayasaya ihtiyacı var." Daha üst bir hâle getirilerek bu "anayasa" kelimesi, medyanın anayasası gerçekleştirilebilir.

Polis ve adliye muhabirlerimizi söylediniz ve onlar çok yoğun çalışıyorlar, 7/24 çalışıyorlar, hiç uykuları olmadığını biliyoruz, bu vesileyle de onları şükranla anıyoruz ama oradan gelen haberlerin haberleştirilirken bir elekten geçerek sağlıklı hâle getirilmesini de çok arzu ederiz. Tabii, siz, gittiklerinde polisin de hâkimin de savcının da erkek olduğunu söylediniz. Bu vesileyle 2002 yılında -Sayın Adalet Bakanımızın sunumunda da göreceksinizdir- erkek cumhuriyet savcısı 3.114, bugün bu rakam 5.845'e çıkmış. Esas Komisyonumuzun gündemi, 2002 yılında kadın cumhuriyet savcısı sayısı 122, bugün bu rakam 1.043'e çıkmış vaziyette ve yüzde 755 bir artış var; bakış açısını göstermek adına çok önemli. Kadın hâkimlerimizin sayısı 2002'de 1.725, bugün 6.930 kadın hâkimimiz var ve artış yüzde 302. Tabii, bu artış, sonrasında yönetim kademesine yansiyacak. Sayın bakanlarımıza da -bu konuda sizlere sorduğumuz gibi- bakan yardımcılarında biri mutlaka kadın olmalı, yöneticilerimizdeki kadın temsilini de artırmalısınız dedik, aynen RTÜK Başkanımıza söylediğimiz gibi. Komisyonun bu konuda hassasiyeti had safhada, sadece medyaya değil ilgili tüm kurum, kuruluşlara. Nicelik açısından değil, nitelikli insanların temsilini biz çok önemsiyoruz.

Bu vesileyle tekrar hepinize çok teşekkür ediyorum.

Sözü milletvekillerime veriyorum.

Arkadaşlar, diğer toplantımızın saatini söylemek istiyorum: 13.45

Evet, Komisyonumuzun sözcüsü Sayın Çiğdem Atabek, buyurun.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Yahya Bostan, CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün, Habertürk Ankara Temsilcimiz Sibel Demirci Erdem, Halk TV Ankara Müdürümüz Umut Yertutan ve NTV Ankara Haber Müdürümüz Uğur Şevkat tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli kanal temsilcileri, Komisyonumuza hoş geldiniz. Her birinizi çok ilgiyle izledim, dinledim.

Vaka sıcakken elbette haber programlarında en yoğun hâliyle paylaşıyor lakin yer yer sonrasında da özellikle failin hâliyle ilgili vahametinin de ortaya koyarak şiddet uygulayıcısının sonrasında hayatının nasıl bertaraf olduğunu hatta ailesi tarafından nasıl dışlandığını -biliyorum ki bu anlamda da çok ciddi örnekler var, bakanlıkta çalıştığım dönemde de görmüştüm, bütün aile soyadı değişikliğine gidiyor, o canıyla aynı soyadı paylaşmak istemedikleri için, dolayısıyla madalyonun bu tarafını da- daha sık paylaşırsak medya eliyle caydırıcı unsurları da hayata geçirmiş oluruz diye düşünüyorum. Az önce birçok katılımcı, yine hakeza çünkü medya sektöründen ve dizi yapımcıları derneklerinden katılımcılar da benzer şeyi ifade ettiler "Her şey bu anlamda medya değil, bu işin çözümü sadece medya değil." diye. "Elbette sadece medyayla olacak bir şey değil." diyor birçok katılımcımız. Fakat, en önemli

unsurlardan biri medya ve şiddetin çözümünde ancak disiplinler arası çalışırsak başarılı olabiliriz. O yüzden her mecra “Sadece benle olacak bir şey değil.” bakış açısından çıkıp “En önemli benim mecram.” diyerek şiddet konusunda kendi alanını öncelikli alan olarak görmeli diye düşünüyorum.

Ayrıca pozitif gündemli kadın haberlerine daha çok yer verilebilir. Birçok alanda çok önemli başarılarla imza atmış kadınlarımız var, onların hikâyeleri daha çok paylaşılabılır haber programlarında. Sadece şehirli kadından da bahsetmiyorum aslında, Anadolu’nun mümbit topraklarında ilham verici o kadar çok kadın hikâyesi var ki eminim ki izleyiciler tarafından da çok ilgi görecektir. Ya da kadın konusunda yine önemli politikalar uygulayan sektör temsilcileri haberlerde daha çok ön plana çıkartılabilir.

Bir de sorum var, kısaca hemen onu da sormak istiyorum: Kadına yönelik şiddetle mücadelede gerek kamuoyunun gerekse ilgili kurum ve kuruluş çalışanlarının konuya ilişkin farkındalık ve bilincinin oluşturulması kapsamında yürüttüğünüz çalışmalar neler? Spiker, muhabir, kameraman, metin yazarı gibi çalışanlara yönelik eğitimler, sertifika programları düzenlenmekte midir? İlgili eğitimlerde medyada kadının iyicil temsili, kadına yönelik şiddetle mücadelede medyanın rolü gibi hususlar konu ediliyor mu? Bu eğitimlerin ilgili konu başlıklarında içerik geliştirilmesine yönelik faaliyetleriniz var mı? Özellikle söz konusu eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması için neler yapılabilir?

Teşekkür ediyorum katılımlarınıza.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çiğdem Hanım’a teşekkür ediyorum.

Çiğdem Hanım önceki dönemlerde Aile Bakanlığında Bakan Yardımcılığımızı yaptı ve alanında da iyi çalışan arkadaşlarımızdan biri. Burada gördüğünüz kadınlar siyaset yaparken tırnaklarıyla mücadele etmiş kadınlar, bütün siyasi partiler için söylüyorum; güçlü kadınlardan oluşuyor Komisyon, güçlü kadınların olduğu bir Komisyon. Hacı Ahmet Hocam ve diğer beyefendi milletvekillerimiz söylemlerinden bazen etkilenebilir, hoş görsünler.

İYİ Parti Milletvekilimiz Sayın Şenol Sunat’ın Millî Eğitim Komisyonuyla birlikte bir yurt dışı ziyaretine gittiği için Komisyonumuzda olamadığının bilgisini de kayıtlara geçmesi adına söylemek isterim.

Söz Yelda Hanım’ın, bir meslektaşınız.

Buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çok kıymetli haber kanalı temsilcileri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Başkanım az önce söyledi, Muğla’da yerel kanalımız vardı, bir televizyon kanalımız vardı, çok uzun yıllar sektörün içindeydim. O yüzden damdan düşenin hâlini damdan düşen anlar; bakış açım farklı, sizin tarafınızdan da olaylara bakabiliyorum. Medya gerçekten hâlâ kadına yönelik şiddetle mücadelede çok güçlü bir paydaş, özellikle sunumlarınızda bunu da dile getirdiniz. Medya ve televizyon kanalları dili gerçekten zaman içinde çok değişti, evrildi. Bunu da bir kadın olarak, bir siyasetçi olarak, bir milletvekili olarak açıkçası çok da önemsiyorum, çok da takip ediyorum ama hâlâ 4’üncü kuvvet ve gerçekten, az önce sizlerin de söylediği gibi insanların mutfaklarına, yatak odalarına ve salonlarına hâlâ TV kanalları giriyor, her ne kadar sosyal medya günümüzde çok güçlü de olsa TV hâlâ kamu anlamında kitlelere ulaşılan en güçlü ve en fazla kitle iletişim aracı. Bu yüzden tabii ki sizin sorumluluğunuz oldukça fazla. Az önce kıymetli milletvekili arkadaşım da söyledi “kadın” deyince hemen aklımıza kadın cinayetleri ve şiddet gören kadınlar geliyor. Aslında bu zihniyet değişimi için sizin bakış açınız

çok önemli. Evet, pozitif gündemle kadın haberlerinin olması, güçlü kadınların hikâyelerinin olmasını gerçekten ben de çok önemsiyorum. Özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede tüm toplumun bu mücadeleye ortak olması da oldukça önemli. Medya da bu anlamda çok güçlü bir ayak.

Bu kapsamda medya sektöründe konunun ele alınması amacıyla ortak çalışmalar, iş birlikleri, çalıştaylar ve benzeri düzenlemeler yapılmakta mıdır? Konuya ilişkin farkındalık ve bilincin oluşturulması kapsamında yürüttüğünüz çalışmalar nelerdir? Ortak, bir araya gelip... Bugün bir araya geldiniz, evet ama bizim olmadığımız bir dönemde, zamanlarda, dönem dönem medyanın, haber kanallarının kıymetli temsilcileri bir araya geliyor musunuz? Bu konuyla ilgili bir çalıştay var mı yoksa RTÜK davet ederse mi genelde bir araya gelmeyi tercih ediyorsunuz?

Çok teşekkür ederim Komisyona geldiğiniz için. Kolaylıklar diliyorum sizlere.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım’cığım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli konuklar, ben de her birinize ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum.

Ben de sözlerime başlamadan, hem dün Bodrum’da silah kaçakçılığı operasyonunda hayatını kaybeden polisimizi anıyorum hem de bugün HDP il binasında hayatını kaybeden vatandaşın yakınlarına başsağlığı diliyorum. Tabii, biz hep şunu söylüyoruz: Şiddet kimden gelirse gelsin, kime gelirse gelsin karşıyız ve karşı olmak zorundayız çünkü biz şiddetsiz, barış içerisinde, huzur içerisinde bir Türkiye’de yaşamak istiyoruz.

Sonrasında, sunumlarınız için teşekkür ediyorum. Aslında buraya gelen dünkü konuklar da sizler de sorunun bir etik sorun olduğunun farkındasınız ama işin içine ratingler girince, tıklanma rakamları girince, ticari boyutu devreye girince bazen o etik değerler bir kenara bırakılabilir ama burada “aşk kurşunları”, “çılgın aşk cinayeti” gibi olayı magazinleştirmeden ya da şiddetin daha o bilimsel terimiyle pornografik hâlini vermeden bir haberi sunabilmek belki bu noktada önemli. Çünkü sosyal medyanın en önemli özelliği, topluma yani demografik bütün kesimlere ulaşabilen bir yapısı var. Özellikle televizyon kanallarında bütün kesimlere ulaşılabilmesi için her kesimde farklı mesaj bırakabilme riski var.

Bu nedenle, aslında Umut Bey’in sorusunu çok önemsiyorum, ben de kendi adıma bazı önerilerde bulunmak isterim sizlere. Neden? Bir kere şunu belirteyim: Bunu söylerken, bu eleştirileri yaparken sansürle birbirinden ayırmak gerekiyor çünkü maalesef, bazı şeyleri biz önerdiğimizde bu işin sansüre gitme riskini de Türkiye’de hem verilen cezalardaki adaletsizlik nedeniyle gözlemliyoruz hem de nasıl bir medya isteniyorsa öyle bir medya yaratılma riskinden dolayı ben öncelikle ifade edeyim.

Şöyle yapılabilir: Evet, belki dünyada bir “haber” tanımı yok yani her şey haber olabilir. Dolayısıyla kadın cinayeti, kadına yönelik şiddet de bir haber niteliği taşır ama bunu verirken en azından, kadınlara çaresiz hissedeceği, devlet yokmuş gibi bir algı yaratıldığı, şiddetin cezasız kaldığı gibi bir algıyı da karşı tarafa vermemek lazım. Ne olabilir? Belki devletin çözüm üreteceği yardım telefon numarası olabilir, yapılan şiddetin sonrasında nasıl bir cezayla karşılaştığı vurgusu verilebilir, ağır cezaların olduğu dava sonuçları başka bir haberde verilebilir. Yani burada evet, bir şiddet var ama şiddete uğrayan kadın yalnız değil algısını, cezasızlık algısını değil kanun var, hukuk var algısını da belki sizler haberi verirken yanında “Şiddete uğrayan kadın şuraya başvurabilir.” gibi bir mesajı da karşı tarafa verebilirsiniz.

Yine, aslında sadece habercilerin değil, milletvekillerimizden tutun toplumun tüm kesimlerinin toplumsal cinsiyet dili noktasında eğitilmeleri gerektiğini düşünüyorum ben de. Evet, çok küçük yaşlarda kreşten itibaren hatta bu kavramların verilmesi lazım ama yetişmiş nesli de sürekli bir eğitim... Eğitimde süreklilik esastır, belki bu eğitimde yetişkinlere bir dil eğitimi verilebilir. İşte, daha düne kadar “bilim adamı” deniyordu ama “bilim insanı” ifadesi artık yavaş yavaş kullanılmaya başlandı. Böyle bir eğitim...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Fransız dili ile bizim dilimizde “tağlib sigası” diye bir kalıp vardır. “Bilim adamı” dediğimizde bilim kadınına da adamını da kapsar. Türkçenin etimolojisini bilmeden çok müdahale ediyoruz, çok büyük yanlışlar yapıyoruz, dili bozuyoruz; inanılmaz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – İşte, bozmamak adına...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – “Ticaret eski bakanı” diyoruz, eski ticaret bakanı vurguyla...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Doğru, o konudaki vurguda haklısınız ama “bilim adamı”, “adam” deyince daha erkek akla geliyor.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Türkçe hassasiyetim dorukta olduğu için, kusura bakmayın, araya girdim.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yok, rica ederim ama ben doğru olanın “bilim insanı” olduğunu, olması gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak da TRT’den Yahya Bey’in sunumuyla ilgili... Programlarınıza katılan katılımcıların söylemlerine girmeyeceğim çünkü maalesef şu anda katılımcıların söylemleri nedeniyle birçok kanala hukuksuz bir şekilde ceza kesiliyor. Konukların söylemlerine katılmadığımı ifade edeyim ama maalesef bu uyarıyı yaptığımızda bir muhalefet avcılığına döndüğü için ben buna girmeden, sadece TRT’nin birkaç yöneticisini ve birkaç tutumunu eleştireceğim.

1) Örneğin “Terminator: Genisys” filminde kadının gölgesini neden sansürlediniz?

2) Kadın buz pateni sporcularının görüntülerini neden buzlama ihtiyacı hissediyorsunuz?

3) TRT Müdürünün “Kadınlar sosyal medyadan kendilerini pazarlamak için resim paylaşıyor.” ifadesi üzerine kurumunuz bir yaptırım uyguladı mı? Bildiğim kadarıyla sonra TRT Radyoya atanıyor ya da ödüllendiriliyor olabilir, tam emin değilim, yanlış bilgi vermeyeyim.

4) TRT’de görevde yükselme sınavında -bunu Barış Pehlivan haberleştirmişti- haremlik selamlık bir sınav olduğu iddiası vardı. Bu, tek bir salonda değil 6 farklı salonda, tesadüf olma ihtimali çok düşük. Bunu neden soruyorum? Hep söylediğimiz bir şey var, bizim mücadele etmemiz gereken bir zihniyet var ve bu zihniyet iktidar olduğu sürece yani söz sahibi olduğu sürece bu dönüşümleri gerçekleştirmek çok zor. Eğer TRT’de bu karar alıcılar varsa TRT bu dönüşümü nasıl sağlayacak, kadın-erkek eşitliğini nasıl savunacak; bunu merak ediyorum.

Tekrar teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Taşcier, teşekkür ediyorum.

Bir milletvekilimizle ilgili bilgi bende olmasına rağmen ifade etmedim. Antalya’da bugün Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla Dışişleri Bakanlığımızın organize ettiği Diplomasi Forumu var. Dünden bilimiz var, şu an onlar da Tuba Vural Çokal Milletvekilimiz de Antalya’da.

Sayın Özdemir, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli basın mensupları, hoş geldiniz.

Kuvvetler ayrılığı ilkesine dayalı devlet anlayışı çerçevesinde yasama, yürütme, yargı herkesin hemen kabul ettiği bir üçlü olarak ifade edilir. Medyanın gitgide güç kazanması sırasında da medyaya 4'üncü kuvvetlik rolü biçilmişti böyle bir yapılanmada. Tabii, bu zaman zaman değişiyor, bir kısmı güçleniyor, bir kısmının gücü azalıyor filan, bunlar olağan şeyler.

Ben şimdi temel itibarıyla şunu söyleyeceğim: Şiddetle ilgili sizin yaptığınız sunumdan, dün ben ajansların yaptığı sunumdan güzel bir Anadolu deyi mi vardır, onu hatırladım. “Suçu gelin etmişler, alan çıkmamış.” Dolayısıyla, şiddet hiç kimsenin böyle almak istediği bir şey değil, hele hele “kadına şiddet” dediğiniz zaman âdeta kızgın maşayı tutar gibi eliniz yanıyor, hemen elinizden atıyorsunuz; medya da bugün hemen attı fakat ben, medyanın geçmiş dönemde yaptığı haberler ile bu konuda son dönemde yaptığı haberler arasında ciddi anlamda bir iyileşme olduğunu, hakikaten büyük mesafeler alındığını, dilin daha sadeleştiğini, yalın hâle geldiğini ve objektivitenin biraz daha yakalanmış olduğunu görüyorum. Basın etik ilkeleri çerçevesinde, ondan sonra, okur temsilcisi, yayın temsilcisi ilkeleri çerçevesinde falan bir hayli geliştiğini görüyorum. Ben sizden biraz daha somut birtakım şeyler beklerdim.

Mesela, gündem belirleme kuramı diye bir kuram var. Bu gündem belirleme kuramına göre, bu araştırmanın yapıldığı dönemde, kitle iletişim araçları olarak nitelendiriliyor medya. Bir konuya verdikleri önem ile izleyenlerin aynı konuya verdikleri önem arasında ciddi anlamda bir paralellik olduğu söyleniyor. Şimdi, yine, bu araştırmalara göre -ki bu araştırmalar, benim şöyle ilgilendiğim kısa döneme bakacak olursak, epeyce eskiye gidiyor, yeni araştırmalarda çok daha yeni sonuçlara ulaşılacağı kanaatindeyim- medyanın etkileme gücünün saldırganların tutumlarıyla doğrudan veya dolaylı ilişkisi üzerinde de bağlantılar kuran, sebep sonuç ilişkisi kuran araştırmalar da var dolayısıyla, bunlar yabana atılacak şeyler değil. Kitle iletişim araçları okuyucu ve izleyicilerin tutumlarını etkiler, zihinsel hayatlarına hükmedici bir etki sağlar, tesir icra eder; ciddi iddiaları var. Ve kitle iletişim araçlarının toplumsal gerçekliği inşa etmesi... Ben bu Türkçe sevdasından dolayı yeni terimlerle çok karşılaşıyorum ve yadırgıyorum. “Yeniden üretir.” Üretmek bizde -çok özür dilerim- insan dışı canlıların, organizmaların nesillerini devam ettirmesi için kullanılır, bir. Bir de işte, son dönemde, istihsal, müstahsil yerine pancar üreticisi, buğday üreticisi, tahıl üreticisi filan için kullanılır. “Yönlendirir.” demek istiyor herhâlde daha doğru Türkçeyle. Bu durumda, medyayı yazılı görsel olarak ikiye ayıran anlayış çerçevesinde baktığımızda, yazılı ve görsel medyanın tiraj ve rating, okur ve izleyiciyle birbirini karşılıklı etkileyen bir yönü olduğu açıktır.

Buradan ben sorularıma geleceğim ve çok net sorular sormak istiyorum. Hayat çok hızlandı, Falih Rıfkı Atay'ın Zeytindağı adlı eseri -bir ara Cumhurbaşkanımız da tavsiye etti- çok ciddi, üzerinde durarak okunulması gereken bir eserdir. Biliyorsunuz, kendisi iyi de bir gazetecidir, şöyle bir ifadesi vardır, hatta yabancı bir kaynağa atıfla söyler: “Şark'ta bir meselenin on beş gün gündemde kalması gerçekten zor rastlanılan bir şeydir.” Şimdi, günümüz dünyasında bunu biraz daha hayatın hızlanması çerçevesinde değerlendirdiğinizde sabahki gündemin öğleye değiştiği, öğlenki gündemin akşama değiştiği, bir önceki günün gündeminin ertesi gün âdeta kayıplara karıştığı bir dünyada yaşıyoruz dolayısıyla, sorumluluğunuz biraz daha öne çıkıyor.

Benim önümde bir araştırma sonuçları var. Burada Gaye Hanım da güzel şeylere temas etti, ben kendisine katılıyorum ve kutluyorum. Bu araştırmaya göre, kadına ilişkin haber türü olarak polisiye, adliye vakaları ne kadar yayınlanmış? Yüzde 50,8. Kadınla alakalı eğitim, araştırma, toplantı ne kadar yer almış diye soracak olursanız, yüzde 27,5, siyaset yüzde 17,2, magazin ve güncel haberler -ben burada sanki biraz magazin ve güncel haberler ile diğerinin, hani eğitim, araştırma, toplantı kısmının bu magazin haberleriyle tam ayrıştırıldığına doğrusu pek inanmadım araştırma çerçevesinde- yüzde 4,5.

Dolayısıyla, biz bütün bunları ele alarak sizin yaptığınız iyileştirme çabalarını da hakikaten çok önemseydiğimi, çok takdir ettiğimi, TRT'nin çabasını, diğer arkadaşlarımızın çabalarını ele alarak şu soruları size yöneltmek istiyorum:

1) Medyadan aktarılan şiddet haberleri sorunun çözümüne katkı sağlamakta mıdır? “Kime soruyorsunuz?” diye söyleyeceksiniz, hepinize, her birinize soruyorum, hanginiz cevaplarsanız.

2) Medyadan aktarılan şiddet haberleri sorunun sebeplerini ve bizzat sorunun kendisini yenilemekte, yeniden üretmekte -yine sevmediğim tabir geldi- ve meşrulaştırmakta mıdır?

3) Haberlerin sunumunda şiddetin bir çözüm aracı olmadığına dair içerik ne kadar yer almaktadır?

4) Haberlerinizde uzman konuklara ve psikiyatristlere ne kadar yer verilmektedir?

5) Haber yaparken kolluk veya güvenlik güçlerinin çalışmalarını engellediğinize dair bir his, izleniminiz var mı?

6) Yargının kararlarının etkilenmesi noktasında durduğunuz yeri nasıl görüyorsunuz, nerede duruyorsunuz, böyle bir düşünce içinde misiniz?

7) Haberlerin objektif olma ilkesine ne kadar uydüğünüzü düşünüyorsunuz?

Umut Beye de bir sorum olacak, ilginç bir şey söyledi, ben onun söyleminden anladım yani “Aile içinde bu eğitim başlamalı.” demek istiyor herhâlde ama şöyle bir söz kullandı: “Şiddet aile içinde başlıyor.” Yani “Şiddet eğitimi...” demek istedi, ben öyle anladım çünkü aile dışı şiddete verilebilecek bir örnek yoktur, Türkiye’de herkes bir anne babadan dünyaya gelmiştir yani herhangi bir bitki değildir, ot değildir, çöp değildir, maden değildir, taş değildir dolayısıyla, herkes bir ailenin ferdidir ve ailesiyle de herkes gurur duyar yani gurur duyarı da değiştiriyorum onur duyar, kıvanç duyar; bu anlamda söylemek istediğinizi tahmin ediyorum hani, tashihi imkânı olsun diye bu soruyu da size yöneltmiş oluyorum.

Değerli başkanım, çok kıymetli konuklar; benim saat 13.30’da bir genel merkez toplantım vardı, sizleri dinlemek istedim, özellikle geldim. İzlediğim kadarıyla, dinlediğim kadarıyla sizleri gönülden kutluyorum. Bir ara Mecliste çalışmış olan arkadaşlarımızı, adliye muhabirliğinden tırmanarak bu görevlere gelmiş arkadaşımızı, TRT’de çok yoğun çalışmalar yürüten arkadaşımızı daha üst görevlerde görmek, daha başarılı habercilik programları yapmak üzere kutlayarak ben izninizi talep ediyorum.

Cevaplarınızı tutanaklardan mutlaka satır satır okuyacağım çünkü okumayı, yazmayı seven bir milletvekili olduğumu arkadaşlarımız zaten bilirler. Sizin vereceğiniz cevaplar da benim için çok kıymetli, bu anlamda, satır satır okuyacağımı ifade ediyorum.

Saygılar sunuyorum, Allah’a emanet ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederim Sayın Özdemir.

Hemen sözü Habibe Hanıma veriyorum.

Habibe Hanım, buyurun.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de öncelikle sunumlarınız için gerçekten teşekkür ederim.

Özellikle kadın arkadaşlarımızı kutluyorum çünkü bu sektörde kadınların varlık gösterebilmesinin, var olmasının erkeklere göre çok zor olduğunu da biliyorum.

Benim sorum: Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında ortak ve öz denetim mekanizmalarının iyileştirilmesi amacıyla mevcut, yürütülen, planlanan çalışmalarınız var mı? Bu kapsamda güncel eksiklikler ve ihtiyaçlar hangi alanlardadır? Bunların giderilmesine yönelik planlar ve alınan tedbirleriniz nelerdir diyorum.

Yine, özellikle, Elçin Hanım sunumunda “medyanın olayları ele alması ve olayları vermesi” biçiminde kavram ve terimlere değindi, özellikle, işte “‘Tecavüz’ demiyoruz da ‘cinsel saldırı’...” şeklinde. Bu kavram ve terimlerin tekrar dizayn edilmesi, belirlenmesi noktasında medya olarak bir ortak çalışmanız var mı, bir yol haritanız var mı? Yani bu kavram ve terimlerin, medyada ortak değer olma noktasında çok önemli olduğu kanaatindeyim.

Yine, burada, Elçin Hanım’ın sunumu herhâlde çok dikkatimi çekti, sosyal medyanın cazibesi noktasında, insanların beğeni alma, takipçi alma uğruna yani bir nevi medya da bunu yapıyor rating uğruna, şiddeti daha görünür hâle getirme ve bunu bir eğlence kapsamında alma noktasında da bir zihniyet geliştiği ortada. Bununla ilgili de yani bu anlayışın gelişmesinde acaba medyanın ne kadar sorumluluğu var? Aslında, bu bir sosyolojik sorun ama bu sosyolojinin gelişmesinde de medyanın ben çok önemli bir yer aldığına inanmaktayım. Medya bu noktada ne kadar sorumlu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Zamanı çok iyi kullanmak adına hemen söz talebinde bulunan, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızdan Sayın Selva Çam, yıllara mazhar kadın emekçisi o da, bundan önceki dönem Başkanımız.

Buyurun Selva Hanım.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, sağ olun.

Ben de kanal temsilcilerimize teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Başkanım, 2 araştırmadan bahsedeceğim ben. Kadınlara yönelik yapılmış, 2018 ve 2020’de yapılan, okuduğum 2 araştırmada “Kadınlar en çok hangi konularla ilgileniyor?” diye sorulduğunda, 2018’de yüzde 48,8 haberler ile yüzde 31,1 eğlence, yüzde 25,2 de aileyle ilgili konuların dikkat çektiğini görüyoruz. 2020’ye geldiğimizde ise haberler yüzde 50’ye yakın yani 49,6, aileyle ilgili konular 2’nci sıraya yükselmiş, yüzde 44,3 ve baktığımızda eğlence programlarının da yüzde 39 gibi dikkat çektiğini görüyoruz. Buradan hareketle, haber kanalları, sanılanın aksine, kadınlar nezdinde çok daha fazla izleniyor. En son Habertürk’tü yanılmıyorsam, orada bir konuşmacının söylediği, yüzde 70 oranında haberler hâlâ haber kanallarından yani televizyon kanallarından alınıyor. Sosyal medya ne kadar gündemde olsa da sonuçta sizlerin yapmış olduğu bu haberler halk nezdinde çok daha itibarlı noktada.

Şimdi, biz “Pozitif gündem oluşturalım.” diyoruz, az önce arkadaşlarım da bahsettiler, bu kadar yoğun izlenme oranının olduğu haber kanalları içerisinde, yayın politikalarında biz daha çok pozitif örnekleri, örnek modelleri çıkaracak bir politika izleyemez miyiz? Sormak istediğim birinci soru bu ve sosyal medya hesaplarınızda, sitelerinizde bu yapmış olduğunuz pozitif gündemli haberleri, kısa da olsa ikişer dakikalık, üçer dakikalık özetlerle yayınlamayamaz mısınız? Sosyal medyada bunu çeviremez miyiz yani bizler de sonuçta sosyal medyada aktif olan kişiler olarak bunları yayınlamayamaz mıyız? Biz de size destek oluruz bu konuda.

Bunun dışında da tam tersi olarak olumsuz gündem oluşturacak yani şiddet haberlerini bir nebze daha anlaşılabilir şekilde ama ön plana çıkarırken etik kuralları, etik anlayışımızı daha ön plana çıkarıp... Sizlerin de -neticede burada dün de bahsedildi yani müşteri gibi görülüyor- sonuçta alıcılarınızın bu haberleri çok daha fazla almasına rağmen etik anlayışı içerisinde âdeta aileden birisinin haberini yapıyormuşçasına, haberciler olarak bunu yapamaz mısınız? Bunu da sormak istiyorum.

Üçüncüsü de şiddete uğramış fakat KADES’e başvurmuş veya bir mahalle muhtarının desteğiyle şiddet gören bir kadının pozitif anlamda hayata kazandırılmış olduğu örnek haberler yapılamaz mı tam tersi olarak? Haber yaptığınız sırada pozitif bir yönlendirmeyle korkudan, çaresizlikten, âcizlikten çok “Devlet yanımda ve başvuracağım yerler buralardır.” şeklinde, haberlerin içerisine bunları yediremez misiniz? Bu alanda haber kanallarımızın katkısı olamaz mı? Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Selva Hanım’a, Sayın Çam’a çok teşekkür ediyorum.

Hemen sözü, bu defa tersten başlamak üzere, Sayın Şevkat’e vermek istiyorum.

Biliyorum, birçok soru geldi, cevaplarınızı mümkün olduğunca hızlı almayı ve sonrasında da veremediğiniz cevapları da yazılı olarak bize bildirmenizi rica ediyorum imkânlar dâhilinde.

Buyurun Sayın Şevkat.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Selva Hanım’la başlayayım, en son olduğu için.

Şimdi “Pozitif gündemli haberler verilebilir mi?” Tabii, verilebilir ama yani şöyle: Zaten haberde “Pozitif gündemli haber yapalım.” “Negatif gündemli haber yapalım.” böyle bir ayrım yok, haberin kendinin bir şeyi var zaten. İşte, haber şudur yani haberin pozitif gündemlisi, negatif gündemlisi olmaz. Özel bir çabayla buna yönelinebilir mi? Olabilir. Örneğin, NTV’de bizim şu an tam adını hatırlamıyorum ama bir kuşağımız var. Tam da dediğiniz insan öykülerini, yardımseverliği, iyiliği vesaireyi, bunları içeren bir haber kuşağımız var bizim, her gün olmasa da haftada birkaç kez yayınlanıyor. Sadece onunla ilgili bir arkadaşımız çalışıyor İstanbul’da. İşte, tam dediğiniz o pozitif gündemli haberler ve onların çoğu da zaten bizim NTV hesaplarından, sosyal medya hesaplarından paylaşıyor.

“Şiddet içeren haberlerde etik değerler daha ön plana çıkarılabilir mi?” Vallahi, işte, elimizden geldiği kadar bunu yapmaya çalışıyoruz yani biraz önce arkadaşlarımızla hemen hemen bütün konuşmalarda, sunumlarda ortak nokta o zaten. Biz neye dikkat edeceğimizi biliyoruz, bilmediğimiz bir şey yok yani bu haberleri verirken neleri vermememiz gerektiği konusunda bir ortak anlayışımız var. Hani, haber kanalı deyince öyle şey olmasın, dikkat ediyoruz ama kaçıyor işte arada bazı şeyler, onlar istemeden oluyor ama şunu bilin, bakın, ben Haber Müdürüyüm, haberin başındayım; benden en alttaki montajcıya kadar, o haber üretiminin her aşamasında görev alan her arkadaşımız gerçekten bu konuda çok titiziz, özellikle kadına yönelik şiddet haberlerinde ve şiddet haberlerinin görüntüsünün kullanımından metin diline kadar. Ama, ister istemez bazen hakikaten iş yoğunluğundan bazı hatalar oluyor, ekrana yansıyor. Ama, gerçekten çok samimi bir gayret hepimizde, bütün kanallarda -arkadaşların da aynı, sadece NTV için söylemiyorum- var. Tabii, bunları haber kanalları için söylüyorum, prime time kanallarının habercilik anlayışında biraz daha bizden öteye giden tercihler olabiliyor yani bu “Şiddeti daha şiddetli verelim.” falan değil de benim önemsemediğim bazı haberler onların habercilik anlayışı içerisinde daha ön plana çıkabiliyor ama dediğim gibi etik değerler konusunda gerçekten ciddi bir pozitif duruşumuz var.

Şimdi, bir soru şuydu: “Medya olarak bir araya geliyor musunuz, çalıştay yapıyor musunuz, konuşuyor musunuz?” Hayır, konuşmuyoruz maalesef yani o konuda şimdi şey söylemeye gerek yok. Bu konudaki çalışmaları daha çok bizim meslek örgütleri yani işte Gazeteciler Cemiyeti gibi meslek kuruluşları yapıyor ama şöyle bir lüksümüz maalesef olmadı şimdiye kadar: “Ya, oturalım da bir araya gelelim, bir çalıştay düzenleyelim; şurada ortak bir değer belirleyelim vesaire.”

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugünkü toplantı da özlem gidermenize vesile oldu değil mi?

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Evet, aynen öyle oldu.

Yani, bu büyük eksiklik, neler yapılacağını biliyoruz da oturup “hadi yapalım” a gelince biraz o konuda bir ağır aksaklık var yani çuvaldızı kendimize batıralım ama dediğim gibi, o açığı meslek örgütleri bir miktar kapatıyor. İşte, siz dinleyeceksiniz belki, geldiğinde göreceksiniz, gerçekten çok ayrıntılı çalışmalar var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok, ben gördüm, raporu da gördüm, o iletiyi de gördüm, sonrasında paylaşalım sizinle de inşallah.

NTV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UĞUR ŞEVKAT – Yani, dikkat ettiyseniz orada neredeyse hiç açık yok yani neler yapılması gerektiği konusunda, haber yazılırken, bu tür haberler verilirken nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda zaten konulmuş kurallar var. İşte, burada tek şey, hep onu söylüyorum yani biz o açığı mesela kurumsal olarak bazen kapatmaya çalışıyoruz; İnsan Kaynakları servisimiz birtakım şeyler hazırlıyor, etik kuralları, manzumeleri vesaire, bunları hatırlatma babında çalışanlarımıza yolluyoruz mail olarak ama bunun pratiğe yansımaları konusunda yani artık muhabir açısından ya da benim açımdan yemek içmek gibi bir şey hâline gelmesi lazım bu etik kuralların. “A, bunu kaçırdım.” falan değil. O konuda bizim, evet, bir eksikliğimiz var yani kurum içi eğitim konusunda da bir eksikliğimiz var. Bir araya gelme konusunda yani dediğiniz gibi RTÜK’ün ya da bir başkasının bizi zorlamasına gerek yok, bizim de bir araya gelip bir ortak nokta bulmamız tabi ki söz konusu olabilir, çok da iyi olur.

Onun dışında, aldığım notlara bakıyorum, haberlerde uzmanlara yer veriliyor mu? Haberlerin içinde bunu dört başı mamur tartışmak haberciliğin ya da haberin kendi içindeki sınırlamaları nedeniyle çok mümkün olmayabilir ama örneğin haber kanallarında tartışma programları çokça var, her akşam ama maalesef bizim haber kanalları olarak şöyle bir hastalığımız var, siyasetten kendimizi bir türlü kurtaramıyoruz, siyasi gündemden kurtaramıyoruz. Yani aslına bakarsanız o tartışma programlarında bu konunun uzmanlarını davet edip tartıştırmak, kadına yönelik şiddeti konuşmak, şiddet haberlerini konuşmak vesaire. Onu konuşmak bence daha geçer bir yol ama haberin içinde bunu... Zaten haber dediğiniz şey kısa süreli bir şey yani en uzun verebileceğiniz haber bir buçuk dakikalık bir haber, bunun içinde haberin kendisini mi vereceksiniz, tarafları mı, yoksa uzmanları mı konuşturacaksınız? O biraz zor olabilir ama böyle yakın plan tarzı, böyle tartışma programları çerçevesinde biraz daha detaylı mercek altına alınabilir, o konu teşvik edilebilir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, çok teşekkür ederim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Başkanım, beni atladınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hiç atlamadım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben son anda yaktım ışığı, söz istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söz, İkinci Oturumda -gazetecilerimizde- ilk sözü size vereceğim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Olmaz ama konu değişir Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, sabahın beri, bütün arkadaşlarımız saat on birden itibaren buradalar ve diğer oturumun konukları burada, bir an önce cevapları alıp İkinci Oturuma geçeceğiz.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- *Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, söz talebine rağmen Komisyon Başkanının konuşmasına müsaade etmediğine ilişkin açıklaması*

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Başkanım, bakın, ben gerçekten bu işi anlamıyorum, tepki gösterip gideceğim artık. Şöyle bir konum var: Sayın Başkan, burası araştırma komisyonu. Burada bahsettiğiniz bütün arkadaşlarımızın çeşitli sebepleri var, gelemeyi, 2 arkadaş temsil ediyoruz, onar dakika konuşmamıza müsaade etmiyorsunuz. Tamam, geç geldim ama burada bütün notları ve özetleri aldım, onlara dair sorular geliştirdim. Emek yapmayacaksa gidelim yani beyefendiler sunsun, siz de bu sunumları alın, raporunuzu işleyin “İşte bizim araştırma sonucumuz bu.” deyin. Olmaz ki!

Başkanım, olmaz, böyle bir şey olmaz yani ya! Siz, bakın, dün Mahmut Bey'in... Mahmut Bey kadın hakları adına en çok yasa teklifi veren, önerge veren bir arkadaşımız. Buraya başka arkadaşlarımız da gelecek, katkı sunacak. Gelen her arkadaşımıza komisyon dışısın, o dışısın, bize de bu kadar söz hakkı vermiyorsunuz. Neyi tartışıyoruz? O zaman düzenlediğiniz her şeyde sunumlarınızı yapın, arkasından da “mı” gibi raporlarınızı sunun bitsin. Bu nedir ya?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, yapmış olduğunuz hiç şık bir hareket değil.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çok özür diliyorum Sayın Başkan, bu ilk değil. Bakın, Sibel Özdemir geldi, yaptınız; Müzeyyen Hanım geldi yaptınız, Mahmut Tanal geldi, yaptınız. Yapmayın ya, yapmayın!

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yaptığınız hareket, hiç şık bir hareket değil. Bakın, lütfen, sesinizi yükselttiğinizde haklı olduğunuz anlamına gelmiyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, ben, şu anda yaptığım şeyden çok üzüntü duyuyorum ama bakın, size işaret ettim, lütfen dedim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, müsaade eder misiniz?

Ben saat on bire çeyrek kala Komisyona geldim ve hiç kimse gelmemişti. Misafirlerimi tam yarım saat Fatma Aksal'ın odasında beklettim. On bire çeyrek kala bütün misafirlerim gelmişti ve on biri çeyrek geçte Komisyona geldiğimde, çoğunluk olmadığı için başlatamadım ve sonrasında burada, gelmeyen Neslihan Hanım da siz de -mazeretsiz gelmeyen arkadaşlarımız için söylüyorum, mazeretleri olanlarla ilgili olarak her arkadaşımızın mazeretini söyledim- 11.15'ten itibaren başlattığım toplantıda, konuklarımız sürelerine riayet etmeye gayret ederek cevaplar verdiler ve toplantımızın usulünü ilk günden itibaren koyduk.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkanım, siz onlara söz vermeden ışıgımı yakтым ben.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Müsaade edin, anlatıyorum size.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Siz karar veriyorsunuz her şeye, bu demokratik bir tutum değil ki.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, buradaki konu şu: Bu işi, süreci bitirelim, gelenler konuşsun gitsinse mesele yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Şahin, bakın, eğer bugün bu tartışmayı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, çok önemli bir şey vardı, arkadaşlarımızın konuşmalarından not tuttu arkadaşım. Dün bir çalıştay arkadaşımız gündeme getirmişti, bir çerçeve çizilmesi, ekleme olması konusunda bir öneride bulunacaktım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kameraman arkadaşlar, görüntüler kimin?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bunun ne kadar değerli olduğunu anlatmaya çalışacağım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, açılıştan sonra kameraları dışarı alıyoruz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Burada çalıştayların, bir araya gelmenin, ortak fikir üretmenin ne kadar önemli olduğunu sizin de öncülük yapmanızı isteyecektim, fazla bir şey yok.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım...

Arkadaşlar, üzülererek ifade ediyorum ki bu tarz hareketler sadece Komisyonumuza zarar verir. Biz, Komisyonun konuşması esnasında bütün söz talep eden arkadaşlarımıza ...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yapmayın Sayın Başkan! Birçok komisyona katılıyoruz, bu kadar anti demokratik bir tutumla karşı karşıya kalmadık.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Gamze Hanım, lütfen, cevaplar kısmına geçildi artık.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Bağırarak zorunda kalıyoruz, mikrofona basıyoruz, söz hakkı vermiyorsunuz, bu sefer “Bağırıyor.” diyorsunuz

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Az önce konuştunuz, kim size söz hakkı vermedi?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Vermedi işte, bakın, şu ana kadar bitmişti soruları. Yapmayın Allah aşkına!

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Başkanımız söz isteyen herkese söz hakkı verdi.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Vermedi işte, vermedi.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Cevaplar kısmına geçildi. Dışarıda bekleyenler var.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Hayır, cevaplar kısmına geçmeden bastı.

Farz edin ki öyle oldu, sorabilir, gelebilir yani mazereti vardır, geç kalabilir. Önemli olan sorunu çözmekse orta yol bulunur ama amacınız sorunu çözmek “mı” gibi yaparsa bu şekilde davranırsınız.

Size kolay gelsin.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Bu “mı” gibilik sizin düşünceniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben gerçekten üzülüyorum. Bakın, kullandığımız dil açısından herkese, tüm iktidarı, muhalefeti mazeretli olan milletvekili arkadaşlarımızı tek tek söyledim ve söz isteyen arkadaşlarımıza da tek tek söz verdim. CHP Milletvekili Sayın Taşcier konuşurken de sözünü kesmeden dinledik, var olan bütün arkadaşlarımızı dinledik ama usul açısından Komisyon üyesi milletvekillerimizin sözleri bittikten sonra Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarımızın sözüne geçtik ve Komisyon üyesi olmayan arkadaşımız Selva Hanım’a sözü verdik ve cevap vermek üzere de konuklarımıza sözü verdikten sonra CHP’nin sonradan gelen milletvekili söz talebinde bulundu. Tabii ki gönlüm arzu eder ki o da konuşsun, sabaha kadar konuşalım ama bunun zaman sınırlamasını yapmazsak nereye kadar konuşacağız? Şimdi, İkinci Oturum için bekleyen arkadaşlarımız buradalar ve toplantıya bir nokta koymamız gerekiyor. Dolayısıyla demokratik bir yönetimle ama usulüyle yönetmeye gayret ediyoruz.

Evet, Halk TV’den Umut Bey, söz sizde.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- TRT Haber Kanal Koordinatörümüz Yahya Bostan, CNN Türk Haber Müdürü Elçin Ergün, Habertürk Ankara Temsilcimiz Sibel Demirci Erdem, Halk TV Ankara Müdürümüz Umut Yertutan ve NTV Ankara Haber Müdürümüz Uğur Şevkat tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler (Devam)

HALK TV ANKARA HABER MÜDÜRÜ UMUT YERTUTAN – Evet, çok kısa ifade edeyim. Sayın Özdemir ayrıldı buradan ama “Şiddet aile içinde başlıyor...” Tabii ki hayır. Şiddete karşı eğitimin aile içinde çok küçük yaşlarda başlaması gerektiğini ifade ederken bu cümleyi kullandım. Medya çalıştay çok büyük eksik bana göre de, katılıyorum Uğur’a. Çok kısa bir süre içinde olmalı ama daha çok sendikalar, örgütler kendi aralarında konuşuyorlar, görüşüyorlar ama bizlerin bu şekilde bir araya geldiği, görüşlerini söylediği, haberin içeriği vesaire vesaire detayları, şusu busu tartıştığımız herhangi bir platforma -en azından- ben katılmadım bugüne kadar, duymadım. Yirmi beş yıldır bu işi yapıyorum, şurada şu medya çalıştay var, şu tarihte şuradayız, şu günler arası vesaire... Bir an önce olmalı bana göre.

Şimdi, kadına şiddete yönelik yaptığınız haberler, bu sorunun çözümüne katkı sağlamakta mıdır? Şimdi, tabii, haber neyse odur, biz onu vermeye çalışıyoruz. Sonuçta, kadına şiddet bir sonuç, neden değil. Ortada ne varsa haber adına onu vermeye çalışıyoruz. Sorunun çözümüne ne kadar katkı sağlayıp sağlamadığını aslında tespit edecek olan biz değiliz. İzleyen bundan bir ders çıkarır mı çıkarmaz mı orasını takdir edersiniz ki bilemeyiz ama en pozitif dille, en olması gereken dille verdiğimiz noktada hemfikiriz o konuda.

“Haberlerde şiddetin çözüm olmadığını söylüyor musunuz?” diye bir soru geldi.. Yine aynı şeyi söyleyeceğim, yazdığımız şekilde , içeriğiyle, her türlü görseli vermemekle, verirken blurlamakla -biz hani gölgelemek deriz, blurlamak deriz- göstermemekle yani çözüm olmadığını, dolaylı yoldan olsa da direkt olmasa da söylemeye çalışıyoruz. Çünkü haber haberdır, yorum yapmamaya çalışıyoruz, neyse onu vermeye çalışıyoruz.

Kısaca bunları söyleyeyim, kalan sorulara da sizin söylediğiniz gibi yazılı yanıtlar vermeye çalışalım Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Umut Bey’e teşekkür ediyorum.

Sözü Sibel Hanım’a veriyorum.

Buyurun Sibel Hanım.

HABERTÜRK TV ANKARA TEMSİLCİSİ SİBEL DEMİRCİ ERDEM – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de o soruları not almıştım, kısaca üstünden geçeyim. “Medyanın ortak bir çalışması var mı?” Maalesef yok ama tabii ki medya -arkadaşlarım da belirtti- hem kendi içerisinde, o gündem toplantılarında veya işte fırsat buldukça bu gibi zeminlerde ve platformlarda bu konuya kafa yoruyor, mesele üzerinde düşünüyor ama elbette bir çalışmaya ihtiyaç var. Daha sonuç alıcı, sonuç verici olacağını düşünüyorum.

“Haberler şiddeti görünür hâle getiriyor mu?” ya da “Görünür hâle mi getiriyor?” Ben buna katılmıyorum. Umut’un da belirttiği gibi, aslında biz var olanı aktarıyoruz. Medyanın buradaki rolü, aslında bir ayna rolü üstleniyor yani toplumda olanı aktarıyor. Burada şunu söylemek istemiyorum elbette: “Medya burada sorumluluktan kaçınıyor.” anlamına gelmesin bu ama biz olanı yansıtıyoruz, o olanı yansıtırken elbette üzerimize düşen sorumluluğun farkındayız, hatalarımız olursa onu düzeltmeye çalışıyoruz. Biz sorumluluktan kaçmıyoruz ama haberi yaparken de dediğim gibi, o temel ilkelere, etik

kurallara olabildiğince riayet ettiğimizi düşünüyorum ve bu doğrultuda da genel bir anlayış olduğunu görmek de ayrıca beni mutlu etti. Yani medyanın bugün bulunduğu nokta geçmişe göre daha iyi diyebiliriz.

Pozitif gündemli haberlere yer vermiyor muyuz? Elbette yer veriyoruz pozitif gündemli haberlere. Yani başarılı kadın hikâyeleri haberlerimizde yer tutuyor. Belki istenilen düzeyde olmayabilir, artırılabilir ama bu noktada da yine Uğur Şefkat’ın hatırlatmasına katılıyorum, yani biz habere bakarken bu bizim için pozitif gündem, negatif gündem gibi bir ayırım yapmıyoruz. Haber hayattır, evet, hayatın içerisindeki her unsur bizim için haber değeri taşır ama o haberin haber değerinin de kendisine yönelik ölçütleri var, güncel olması, yeni olması. Maalesef, hani, bu sadece benim söylediğim bir şey değil, haber değeri ölçütünü iletişim fakültelerinde de veya işte iletişim bilimciler, siyaset bilimcilerin de tanımladığı genel bir olgu da var. Yani haber aslında genelde pozitif olumlu bir şey değil, olumsuz unsurları içeriyor yani olumsuz olan konu kamuoyunun daha çok dikkatini çekiyor, ilgilendiriyor. O anlamda da belki olumsuz haberler ya da bu şekilde adlandırılan konular daha çok haber yapıyor olabilir. Ama dediğim gibi, pozitif gündemli haberlere de yine bültenlerimiz içerisinde yer vermeye çalışıyoruz.

“Haberlerin içerisinde bilgilendirici unsurlar yer alıyor mu?” Evet, dediğim gibi “background”lar içerisinde yani olayın geçmişine ilişkin veya bir yasal düzenlemeyle ilgili bilgilere yer vermeye çalışıyoruz ama haber hiçbir zaman bir kamu spotu kadar da bir bilgilendirmeye o kadar yer ayrırabilecek, yer verebilecek durumda da olmuyor. Yine Uğur Şefkat’e atıf yapmak istiyorum o noktada çünkü haberin belli bir süresi var. En fazla bir buçuk dakika, iki dakika içerisinde hem olayı anlatmak zorundayız ve haberin en temel unsurlarını vermek durumundayız ama bu konu değerlendirilebilir, konuşulabilir.

“Uzmanlara yer veriliyor mu?” Elbette uzman görüşlerine yer veriyoruz ama yine aynı şekilde bunları tartışma programlarında daha ağırlıklı bir şekilde ele alıyoruz ve işliyoruz.

“Spiker, muhabirler kurum içerisinde özel bir eğitimden geçiyor mu?” Yani özel bir eğitimden geçmiyor ama haber toplantılarında hem kendi içimizde yaptığımız hem de sonrasında Ankara’daki bürolar, İstanbul’la yani merkezle yaptığı değerlendirme toplantılarında belli kriterleri konuşuyoruz. Elbette bu, aslında her gün her kurumun kendi içinde bir mesleki eğitim veya öğrenme süreci olarak değerlendirilebilir ama özel olarak ayrıca kurumların muhabirlerine, spikerlerine veya çalışanlarına bir mesleki eğitim süreci çok yaygın değil. Belki bu konuyla ilgili bir çalışma yapılabilir ama tabii ki spiker ve muhabirler, özellikle de muhabirler -yani mesleğe ben de muhabirlikten başladığım için- bir rahleitedrisattan geçiyoruz, belli bir donanıma sahip olunuyor. O açıdan iletişim fakültesi mezunları da eğer zaten medya çalışanı olarak yer alıyorsa onların da belli bir donanımı ve bilgi birikimi geliyor ama tam uzmanlık noktasında -daha önce Yahya da söylemişti- istenilen düzey söz konusu olmayabilir. Meslek içi eğitime özetle yer verilebilir.

Aldığım notlar bu şekilde. Atladığım soru varsa ona da yazılı olarak cevap vereceğim.

Teşekkürler Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Erdem’e çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Bostan.

TRT HABER KANAL KOORDİNATÖRÜ YAHYA BOSTAN – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, az önce gündeme gelen birkaç konuya izninizle değinip kısa tutacağım. Çünkü arkadaşlarımız da aslında genel çerçeveyi gayet güzel çizdiler.

Kadın konuk meselesi, TRT Haber'in çıkardığı konuklarda kadın oranları meselesi... Geçtiğimiz aylarda bir kadın derneğimiz bir medya çalışması yapmış, konukların profilini çıkarmış kadın-erkek olarak. Bize de bir uyarı mektubu gönderdi, benim şahsıma. Ben bu mektubu okudum, TRT Haber'in oradaki yerini aslında güzel gördüm. Yani en çok kadın konuk çıkaran 2'nci kanal olmuştuk. Bu bizim için çok sevindirici ama bu rakam o kadar düşük ki bundan mutlu olamadık açıkçası. Yani bizim çıkardığımız da çok düşükmüş sayısı. Evet, en çok çıkaran 2'nci kanalı ama sayı çok düşük. Bu konuda bir farkındalığımız var, bu konu üzerinde duruyoruz. Çıkardığımız, yani konuk profilimizdeki dengesizliği daha dengeli bir hâle getirmek için uğraş içerisindeyiz. Zaten aslında konuk koordinatörlerimiz de kadın, onlarla bu süreci yürütüyoruz.

Uzman muhabir konusu; Umut Ağabey'in söylediği konu. TRT'ye orada gerçekten bir sorumluluk düşüyor. Bu toplantıdan çıkan ilk somut sonuç da bu olsun. Uzman muhabir yetiştirilmesi konusunda, bu konuda biz TRT Haber olarak üzerimize düşen sorumluluğu yerine getireceğiz.

Kadın personel istihdamı konusu geldi. Tabii ki kadın çalışan istihdamı ya da yönetici istihdamı, bu konudaki eleştirilere katıldığımızı söylemek isterim. Onun dışında hangi konularda konuşabilirim? Bu farkındalık için yürütülen eğitimler meselesinde biz polis adliye ve yargı muhabirlerimizin bu konuda eğitilmesi için eğitim dairesiyle görüştük. Bizim TRT'nin eğitim dairesi var, personelimizi eğiten, eğitim çalışmaları yürüten dairemiz. O konuda açıkçası bundan bir ay önce görüştük. Bununla ilgili bir çalışma yapacağız, onu da söyleyebilirim.

Onun dışında, Gamze Hanım'ın TRT'yle ilgili bazı ifadeleri vardı. Tabii takdir edersiniz ki ben burada TRT Haber Kanal Koordinatörü olarak bulunuyorum. Yani bu tür konuların TRT'nin geneliyle ilgili olan KİT Komisyonunda konuşulmasının daha doğru olacağını düşünüyorum. Burada ben yetkimi aşmak istemem, TRT Haber Kanal Koordinatörüyüm.

Onun dışında ne söyleyebilirim diye bakıyorum. Pozitif gündem haberleri, Selva Hanım'ın önerilerini çok değerli buldum, bunları da not aldım. Yani KADES'e başvuran kadınların hayatının anlatılması, empati duygusunu oluşturacak adımlar atılması. Bu pozitif gündem... Arkadaşlarımızın hepsi çok doğru söylediler. Gerçek kendisini dayatır, haberi yapan gerçektir yani aslında. Gerçek kendini dayatır ama biz tabii ki nasıl ki çevre konularında yayınlar yapıyorsak, ona özel alan açıyorsak, bu tür alanlarda da pozitif gündem haberlerinde de alan açmamız gerekir diyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Bostan.

Uzman muhabirler, kadın yöneticilerinin sayılarının artırılması ve pozitif gündem noktasındaki hassasiyetinize çok teşekkür ediyoruz.

Sözü Sayın Ergün'e bırakıyorum.

CNN TÜRK HABER MÜDÜRÜ ELÇİN ERGÜN – Teşekkür ediyorum.

Habibe Hanım bana sorduğu için ondan başlayayım istiyorum. “Kavramlar konusunda ortak bir çalışma var mı?” diye sordunuz. Ortak çalışma şöyle: Uğur Bey de işaret etmişti ona, Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin 2016'da yaptığı o çalışmadır neyin nasıl ifade edileceğine dair. O dönem kurum olarak biz onu kitaplaştırmıştık. Hepimizin -keşke getirseydim, ben unutmuşum onu- baş ucu kitabımızdır o bizim. Yani o dönem bize bir hizmet içi eğitim de verilmişti kurum içerisinde. Ne kullanmamız gerektiğini, ne yapmamız gerektiğini, tam işte bu Münevver Karabulut cinayeti sonrası o farkındalık oluştuktan sonra, medya ne yapacağını düşünürken o dönem öyle bir hizmet içi eğitime tabi tutulmuştuk. O kitaptan zaman zaman faydalanıyoruz ama bu Gazeteciler Cemiyetinin o günkü koşullarda hazırladığı şeylerdi. Çok şey çok hızlı değişiyor, haklısınız, ortak bir dil olması gerekir, ortak

kavramlar olması gerekir. Ben öyle diyorum ama bir başka kurum öyle demiyor, yani ister istemez siz de tercih edilmiyorsunuz tabii, o durumda. Ortak bir şey yok ama biz onu esas almaya çalışıyoruz. Bu, belki Çiğdem Hanım'ın sorusuna da yanıtır; "Bir eğitim, süreklilik var mı?" demiştiniz; açıkçası o dönem bu konuda -kadın yöneticilerin çok olmasının da bir farkındalığı tabii bu- kendi iç eğitimimiz söz konusu olmuştu kurum içerisinde, hâlâ onu esas almaya çalışıyoruz ama insanlar değişiyor, yöneticiler değişiyor, personel değişiyor, ister istemez bunların da tekrar yenilenmesi, tekrarlanması gerekiyor. Katılıyorum, böyle bir çalışma olursa meslek örgütleri çerçevesinde oluyor, bugüne kadar hiçbir medya kuruluşunun "Biz, bunu, bir araya gelip görüşelim." dediğini görmedim.

Habibe Hanım, bir sorunuz daha vardı, sosyal medyayla ilgili. "Medya sorumlu mu?" dediniz. Şimdi, bu çağı şöyle tanımlıyorlar: "Görünüyorum, o hâlde varım." Bu çağın adı bu. Medya, yani daha doğrusu televizyonlar sorumlu mudur? Pek tabii ki sorumludur ama artık böyle on beş dakikadan da kısa sürelerde şöhret olmanın derdine düşülmüş durumda. Evet, medya bir şekilde bu görünürlüğün yolunu aralamıştır, açmıştır ama artık sosyal medyada şöhret şeyi kendi mecrasında gidiyor, artık başka bir boyuta geçti. Zaten sosyal medyada meşhur olan bir süre sonra televizyona da çıkıyor ya da sosyal medyadakine sorsanız, bir gün televizyona çıkmak için yapıyor yani o kanalı, o yolu açmaya çalışıyor. Bir noktada sorumludur.

"Kolluk kuvvetlerini etkiliyor musunuz?" diye bir soru vardı. Açıkçası bir konu tartışılıyorsa bu konuyu biz gündeme getiriyoruz, tartışan tarafları da bir araya getiriyoruz yani buna en büyük örnek, Melek İpek vakası. Antalya'da eşini öldürmüştü, uzun yıllar şiddete uğramış bir kadın, onun yargılama süreci çok tartışıldı yani belki yargı kendi mecrasında gitti ve bir karar verdi buna dair. O sürecin tartışılması da haberdir, biz habere haber olarak baktığımız için yani "Bu, bir haberdir, tartışılması da haberdir." diyerek bakıp bunlara yer verdik.

KADES'e başvuran kadınlara yer verilebilir mi haberlerde? Açıkçası biz bir iki haber yaptık ama bu konuda sanırım kolluk kuvvetlerinin de bir hassasiyeti var; o kadınların korunması... Belki uzun vadede hayatları değiştiğinde ekrana getirebiliyoruz, kısa vadede bir iki kere biz... KADES merkezlerini haber yapabiliyoruz, buraya nasıl başvurulabileceğini haberleştirebiliyoruz ama o kadınlar konusunda hani onlar da biraz izole ve biraz saklı yaşamak istiyorlar bu olayların ardından, o nedenle onları çok hikâyeleştiremedik açıkçası ama tabii, orada da öyle bir hassasiyet var, onu da vurgulamak istiyorum.

Bir de KADES'in, uygulamanın telefonlara en çok indirildiği zamanlar ne zamanlardır biliyor musunuz? Şiddet haberlerinden sonra yani şiddet haberini verip çözümünü de bir şekilde doğurmuş olabiliyoruz. Bir ara çok üst üste olmuştu -KADES çok indirilmiyordu telefona- hangi olaylar hatırlamıyorum, çok üst üste geldi ama o haberlerin ardından bir anda 2 milyon kişi indirmişti yani yumurta mı tavuktan tavuk mu yumurtadan ikilemini yaşadığımız durumlardan birisi.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Bir şekilde farkındalığı arttırmış oluyorsunuz.

CNN TÜRK HABER MÜDÜRÜ ELÇİN ERGÜN – Bir nevi yani evet, şiddet haberi dili düzgün, uygun bir şekilde verilmeli ama o haberi verdikten sonra da bir şekilde çözüme de yol göstermiş oluyoruz ki herkes KADES'i indirmeye... "Ya, bende de bulunsun." demiş insanlar yani bunu da buraya not olarak eklemek istiyorum.

Diğer sorulara mümkünse yazılı olarak yanıt vereceğim.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bütün katılımcı arkadaşlarımıza, TRT'ye, NTV'ye, CNN'e, Habertürk'e, Halk TV'ye çok teşekkür ederim. Yöneticilerimizin katılımından çok büyük memnuniyet duyduk. İnşallah, karşılıklı dertlerimizi anladık, sorunları çözmek üzere ortak paydada buluşabilmek umidiyle ben katılımlarınız için çok teşekkür ediyorum ve Komisyon üyelerimize, basın mensuplarımıza teşekkür ediyorum.

Birinci oturumumuzu kapatıyoruz.

Kapanma Saati:14.15

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.28

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Komisyon üyelerimiz, gazetelerimizin çok kıymetli yöneticileri, değerli temsilcileri, kıymetli katılımcılar, basınımızın çok değerli temsilcileri; Komisyonumuz bugün İkinci Oturumunu açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde medyanın sorumluluğu ve uygun haber dilini kullanmasının önemine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Toplantımıza katılım sağlayan, kıymetli vakitlerini bizlere ayıran değerli katılımcılarımızı takdim etmek isterim: Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat, Türk Medya Ankara Temsilcisi Sayın Melik Yiğitel, Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Sayın Okan Müderisoğlu ve Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Sayın Muhammed Kutlu'ya çok teşekkür ediyorum. Yoğun tempolarına rağmen mevzubahis kadınsa biz de varız ve taşın altına elimizi koymaya hazırız diyen tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Küçük bir parantez açmak isterim. Gazetelerimizin tirajlarına bakarak davetlerimizi yaptık. Katılımcı olamayan Sözcü Gazetesi Genel Yayın Yönetmenimizle de konuştuk ama bugün katılımcıları aramızda yok. Özellikle herkesin bilmesi adına söylüyorum, tirajlarına göre burada olmalarını arzu ediyoruz çünkü bizim elimiz, gözümüz, kulağımız medyamız ve mevzubahis kadınsa, kadına yönelik şiddetse siyaseti ve bakış açılarını, önyargıları kapının dışında bırakarak Komisyonumuzda olmalarını arzu ediyoruz. Bu vesileyle, bugünkü katılımcılarımıza da çok teşekkür ediyorum.

Kadına yönelik şiddetlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi konulu araştırma komisyon toplantımıza bir kez daha hoş geldiniz diyorum.

Kadına yönelik şiddet çok boyutlu bir sorun olarak ele alınıyor. Bu sadece Türkiye'nin değil, tüm dünyanın sorunu ve yıllara mahzar konuşulmaya devam ediyor. Özellikle, ülkemizde, biz, son on dokuz yıldır kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için çok önemli düzenlemeler yaptık ve başta 2004'teki Töre Saikiyle İşlenen Cinayetlerin Önlenmesi İçin Kurulan Araştırma Komisyonu, sonrasında yayınlanan 2006'daki Başbakanlık Genelgesi, Anayasa'mızın başta 10'uncu madde olmak üzere yapılan düzenlemeler, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanun, İş Kanunu ve Borçlar Kanunu dâhil olmak üzere çok önemli düzenlemeler yaptık. Yasal düzenlemelerimize rağmen uygulamadan kaynaklanan aksaklıkları da görerek kadına yönelik şiddetin varlığını nasıl ortadan kaldıracabiliriz ve

alınması gereken tedbirler ve çözüm önerilerini konuşmak üzere Komisyonumuzu kurmuş vaziyetteyiz ve genel politikamız, şiddete karşı sıfır tolerans, şiddet kimden gelirse gelsin bu konuda meşru, mazur gösterecek hiçbir tavra müsaade etmedik, bundan sonra da etmeyeceğiz.

Kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda yasalarda sağlanan hakların uygulamalarda da tam olarak yansıtılmasına yönelik çalışmaların artarak devam etmesini gönülden arzu ediyoruz. Kadına yönelik şiddet, kamusal bir mesele olarak toplumun topyekûn mücadele etmesi gereken bir husus. Bu sebeple, toplumun konuya bakış açısı ve algısı hayati önem arz etmekte. Bu algının oluşmasında en önemli araçların başında geleneksel medyamızın, yazılı medyamızın çok kıymetli temsilcilerine ve medyamıza çok önemli sorumluluklar düşmekte. Kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde özellikle toplumun meseleye olan bakışını, medyanın inşa ettiğini ifade etmek isterim. Özellikle, medyanın konuyu doğru şekilde ele alması ve uygun bir haber dili geliştirerek sunması kamu algısının ve karar mercilerinin düşüncelerinin şekillenmesinde çok önem arz ediyor. Geniş kitlelerde büyük yetkisi olan medyanın kadına yönelik şiddeti haberleştirirken sahip olduğu sorumluluğu dikkate alarak özenli bir haber dili geliştirmesi bu anlamda çok önemli.

Toplum vicdanını derinden sarsan kadına yönelik şiddet eylemleri toplumun ilgisini çekmesi sebebiyle medyada geniş yer bulmakta. Kullanılan haber dili toplumu korkutabilmekte, toplumu korku ve infiale sürükleyebilmekte, saldırıya uğrayan kadınların kişisel haklarını çiğneyebilmekte, cinayetler başta olmak üzere, şiddet haberlerini toplumun sıradanlaştırarak algılayacağı şekilde sunabilmekte. Bu sebeple medyada kadın temsili de fotoğrafa bir bütün olarak baktığımızda medyadaki kadın temsili de çok önemsiyoruz. Bu vesileyle şu an bugünkü bu oturumdaki tek kadın temsilci Hande Hanım'a da pozitif bir ayrımcılık yapıyorum, tekraren memnuniyetimizi ifade ediyorum. Medyada kadın temsili bu anlamda çok önemli, iki gündür bunu da arkadaşlarımızla paylaşıyoruz.

Medyanın etkileri konusunda yapılan araştırmalar, Aile Bakanlığımızın, KSGM'mizin 2018 yılında yapmış olduğu medya ve kadın araştırmaları ve farklı kurumların yapmış oldukları araştırmalar da önümüzde önemli metinlerin çıkmasına vesile olmuş vaziyette ve şiddet gösteriminin saldırgan tutumları üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olduğunu ortaya çıkarıyor. Toplumda kadınlara yönelik şiddetin yaygınlaşmasında bu konuda yayımlanan haberlerin hatalı aktarımının çok etkili olduğunun altını özellikle çizmek isterim. Ülkemiz uygulamalarında şiddetle mücadele, yürütülen politikalarla ve yasal düzenlemelerle yerine getirilmeye çalışılırken medyanın da bu mücadeleye ortak olması ve yayın yapması bizim için çok önemli. Alınan tedbirlere rağmen medyada kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran, buna teşvik eden yayınların engellenmesi noktasında medyayla ilgili sorunlarda çok ciddi ilerleme kaydettiğimizi söyleyemeyiz. Bir ilerleme var ama bunu adım adım gerçekleştiriyoruz, daha fazla dikkat çekmek adına medyamızı özellikle dinlemek ve bakış açılarını görmek isteriz.

5187 sayılı Basın Kanunu'nda ve 6112 sayılı RTÜK Kanunu'nda cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadın erkek fırsat eşitliği, kadına yönelik şiddet ve medya alanına ilişkin hükümlere yer veriliyor. Medyanın sorumlu yayın yapmasının yaptırım içeren yasal düzenlemelerden ziyade, medya sektörünün kendi öz denetimini yapmasının çok önemli olduğunu ve bunun da demokratik ve etkili bir yöntem olduğunu düşünüyoruz. Bu vesileyle, medyanın öncelikle yazılı kurallar, yasal yaptırımlar ve cezaların öncesinde, yayınlamadan önce öz denetimlerinden geçirmeleri en önemli hassasiyetimiz. Bu sebeple, medyanın kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet haberlerini ve diğer yayınlarını kamusal sorumluluk anlayışı çerçevesinde, yayın hizmeti ilkelerine uyarak vermesinde öz denetim ve otokontrol mutlaka esas olmalı, medya da hür fakat sorumlu olarak yayın anlayışına devam etmeli. Bu kapsamda, sektörün kendi öz denetimini yapmasına imkân verecek mekanizmaların oluşturulması, var olan mekanizmaların etkinliğinin artırılması bizim en önemli temennimiz.

“Şiddete karşı sıfır tolerans” ilkesiyle yürütülen politikalarımız, şiddetten arınmış bir toplumun oluşturulmasını hedeflemekte, kadına yönelik şiddetle etkin mücadelede şiddetle topyekûn mücadele edilmesini teminen toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması en önemli konu başlığımız. Bu vesileyle kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde ve yayınlarda kullanılan dil, kadın odaklı habercilik, medyada kadın temsiliinin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi, medyada kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadelede alınması gereken önlemler, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının basın yayın organlarında haber olarak yayınlanmasında medyanın sorumluluğu ve medya sektöründe öz denetim mekanizmaları ve etkinliği hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere ben ilk sözü Hürriyet gazetesi Ankara temsilcisi Sayın Hande Fırat’a bırakıyorum.

Sayın Hande Fırat ilk söz sizde.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR (Devam)

6.- Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Çok teşekkür ederim öncelikle hepinize.

Değerli Komisyon Başkanı, üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; şimdi, tabii şu ana kadar pek çok ismi dinlediniz, biliyorum, haberim var, gazeteciler de dâhil olmak üzere dolayısıyla umarım aynı şeyleri tekrar etmem ama sözlerime şöyle başlamak istiyorum, Hürriyet gazetesinin Ankara temsilcisi değil; gazeteci, anne ve kadın olarak.

Öncelikle, kadınların kazanımlarından geri adım atılmasına tamamen karşıyım ama madem geri adım atıldı, elimizden geldiğince, hep beraber boşlukları doldurmak gerekiyor. Dolayısıyla, kadına hem şiddetin önlenmesi hem de saygının artırılması için politika hazırlanmasında medyanın teşvik edilmesi ve rolü gerçekten çok önemli, dâhil ettiğiniz için de çok teşekkür ederim öncelikle, bence çok önemli bir kazanım; hem toplum hem bizler açısından.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet birçok ülkenin ve Türkiye’nin en önemli sorunlarının başında gelmektedir. Şiddet mağdurlarının büyük çoğunluğunu da ne yazık ki kızlar, kız çocukları ve kadınlar oluşturmaktadır. Her ülkede var tabii ki ama bunu “Her ülkede var, İspanya’da daha da yüksek.” gibi sözlerle kabullenmek ya da geçiştirmek tabii ki doğru değildir.

Vatandaş, kadın, anne olarak ve gazeteci olarak Meclis çatısı altında bu Komisyonun kurulmasını önemli bir adım olarak bulduğumu tekrar etmek isterim. Bir süredir konunun uzmanlarını da dinlediğinizi biliyorum. Kadına karşı şiddetle mücadelenin tabii ki birçok boyutu var, önemli ayağını da bizler oluşturuyoruz. Ancak konu şiddet olunca, kız çocukları olunca ya da kadınlara yönelik şiddet olunca meselenin siyasetten, siyasi çekişmelerden, medyanın tarafgirliğinden, reyting, satış, çok okunma ya da çok tıklanma gibi kaygılardan daha büyük ve daha önemli olduğunun da altını çizmek gerekiyor.

Şiddet; duygusal, psikolojik, ekonomik, fiziksel, cinsel ve siber şiddet olarak karışımına çıkabiliyor kadınlarda. Bunları sıralama gerekçem de tabii ki bunların aynı zamanda haberlere konu olması nedeniyle.

Günümüzde sadece televizyon ve gazeteyle değil haberler, internet medyası ve sosyal medyayla da karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla da bu, aslında hepimizin işini biraz güçleştiriyor ama ben tabii, daha ağırlıklı olarak basındaki haberlerle ilgili konuşmak istiyorum. Şiddet içerikli haberlerin yaratıcısı tek başına medya değil, bunu unutmamamız lazım. Medyanın görevi, olan biteni hedef kitleye taşımak

ancak haberi verirken bu haberi nasıl verdiğimiz büyük önem taşıyor; bunu hem izleyici yönünden hem de haberin konusu olan kişiler yönünden göz önünde bulundurarak değerlendirmemiz gerekiyor. Ülkemizde ilgili kanun maddeleri ve medyayla ilgili etik ilkeler bulunmakta; herkesin bilgisi olduğundan da bunları tekrar etmeyeceğim ama bazı konuların altını çizmek gerekiyor.

Haberlerden çocuk ve gençler başta olmak üzere toplumun tamamen etkilenebileceğini unutmamamız gerekiyor. Dil ya da görüntü insanlarda şiddet eğilimini arttırabiliyor; şiddet ya da olumsuzluk öğretici, özendirici bir şekilde haberleştirilmemeli; cinayeti öğretmemiz, yöntem göstermememiz gerekiyor. Şiddete maruz kalan kadın hiçbir şekilde şiddetin nedeni olarak haberleştirilmemeli; özellikle bu, yorumlar da bile yapılmamalı. Belki haberleştirilmiyor ama ne yazık ki habercilerin, bazı habercilerin yorumlarına yansıyabiliyor “Mini etek giyen kadın” “Gece geç saatte yolda tek başına yürüyen kadın” gibi. Yani “Mini etek giyen kadını dövebilirsiniz.” yada “Yolda tek başına gece o saatte yürümeseydi.” gibi yorum yaptırabilirsiniz; tabii ki bunların hiçbirisi doğru değil.

Medya kuruluşları, bu alanda aynı haberleri kendi ideolojileri doğrultusunda farklı biçimde şekillendirmemeli, mağdurların hayatları didik didik edilmemeli, olaydan sonra da hayatları, yaşam hakları, özel hayatları olduğuna dikkat edilmeli. Dolayısıyla, görüntü, adres, fotoğraf kullanımında bu konulara hassasiyet gösterilmeli. Çok iyi niyetle bir yerden fotoğraf çekilebilir “İşte, bu mahallede oldu olay.” diye ya da orada bir anons çekilebilir ama o çocuğun ya da o kadının o mahallede yaşamaya ya da o evde yaşamaya devam edeceğini unutmamamız gerekiyor.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet bir insan hakkı ihlalidir, insan hakkı ihlali ciddi bir suçtur; üçüncü sayfa haberi olarak tanımlanmaktan ve üçüncü sayfada yer verilmesinden vazgeçilmelidir. Bu, tabii, hani benim tek başıma verebileceğim bir karar değil ama herhâlde tüm gazetelerin bu konuda belki bir uzlaşşı ortaya koyması iyi olur.

Şiddet, kime yapılırsa yapılsın şiddettir; haber dilinde ve yorumlarda dolayısıyla kutuplaştırıcı, hedef gösterici, ayrıştırıcı bir dil kullanılmamalıdır. Şiddet, bir magazin haberi değildir; mağdurlar, şiddeti medya ya da sosyal medya aracılığıyla ikinci kez yaşamamalıdır. Haber, ilkeler ve etik çerçevesinde yapılmalıdır, verilen cezaların caydırıcı olması ve bunun duyurulması, bu konuda taviz verilmeyeceğinin de altının çizilmesi haberlerde önemlidir. Diğer yandan, o ya da bu sebepten, korkudan, gidecek yeri olmamasından, baskıdan, kimi zaman güçten de kaynaklansa şiddetin üstünün örtülmemesi bu mücadelede en önemli konudur.

Özellikle köylerde, kasabalarda, Türkiye’nin en uçra köyünde yerel medyaya ve haber ajanslarına büyük rol düşmektedir. Biz, merkez medya, ana akım medya olarak belki bir köyde yaşananı anında öğrenemiyoruz ama haber ajanslarının özellikle Türkiye’nin dört bir yanında örgütlenmiş olması orada yaşanan tüm olumsuzluğu Türkiye’nin gündemine ve kamuoyuna taşıyabiliyor.

Son olarak, medyanın haber verme göreviyle yayını izleyenleri şiddete mağdur bırakma arasında ince bir çizgi bulunduğunu belirtir. buna da çok önemli bir şekilde hassasiyet gösterilmesi gerektiğini sözlerime eklemek isterim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Sayın Fırat, çok teşekkür ederim.

Söylediğiniz cümleler çok önemli ve çok kıymetli. Özellikle vatandaş olarak, bir birey olarak, sonra kadın olarak, sonra anne olarak tüm hassasiyetleri dile getirdiğinizi ve bu birey, kadın, anne hassasiyetinizi yöneticisi olduğunuz haber programlarında da yazılarınızda da yansıttığınızı ve yöneticilik anlayışıyla da yansıttığınızı umut ediyorum.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Kadının kıyafetinden dolayı görmüş olduğu şiddet sadece mini eteği olduğu için değil, başörtüsü olduğunda da şiddeti görüyor maalesef.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Tabii ki.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dolayısıyla, kadının hangi kıyafeti giyerse giysin kıyafetiyle, duruşuyla, konuşmasıyla herhangi bir tacize, herhangi bir saldırıya, herhangi bir şiddete, maruz kalmasını hiçbir söz meşru gösteremez. Bu vesileyle bakış açımızı söylemek bizim için de çok kıymetli ve biz geri adım atmaya hiç düşünmüyoruz, kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak için bütün yasal düzenlemelerimizle emin adımlarla gidiyoruz. Bu vesileyle çok güçlü bir iradeyle şiddetle mücadele ediyoruz.

Şiddetin kaynağına inildiği zaman, öğrenilen bir davranış olduğunu çok net görüyoruz. Bu vesileyle, bireyin önce, aile hayatından görerek ve bizzat maruz kalarak deneyimlediği bir davranış biçimi olduğunu söylemek lazım. Özellikle erkek çocuklarının ev içinde, babasının annesine uyguladığı şiddeti görerek, öğrenerek büyümesinin, kız çocuklarımızın ise annesinin maruz kaldığı şiddete müdahale etmeyip, kabullendiğini görerek büyümesinin hem erkek hem de kız çocuklarımızın gözünde şiddetin normalleşmesine ve öğrenilerek aynı şiddetin tekrarlanmasına yol açtığını görüyoruz. Bu vesileyle televizyon izlenme oranlarına, gazete okuma oranlarına, internet haberlerine bakma oranlarına baktığımızda da burada okunan her cümlelerin öğrenilen cümleler olduğunu, görüntüler olduğunu ifade etmek isterim. Çözümün en önemli ayaklarından biri -sadece medya değil ama- medya.

Bu vesileyle, bugünün en eski iletişim aracı, yüz yüze iletişimden sonraki en önemli iletişim aracı olan gazetelerimize ayırdık ve gazetelerin en üst, sürmanşetlerinde kadının sırtındaki bıçağı unutmamak -dolayısıyla sorumlu gazetecilik anlayışıyla ya da- kadının kesildiği testerenin görüntülerinin yayınlandığı görüntüleri de unutmamak. Biz hepimiz, siyaset kurumu, Meclis üzerimize düşeni yapmalı, medya da bu alandaki gücünü ve sorumluluğunu hissettirmeli. Kadını güçlendirirken ailemizi de güçlendirdiğimizi, aileyi güçlendirirken toplumumuzu da güçlendirdiğimizi unutmamalıyız. Güçlü kadın modellerin medyadaki görünürlüğünün de bu anlamda çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu vesileyle sunumlarımız için de teşekkür ediyorum.

Hemen ikinci sözü Sayın Melik Yiğitel'e vermek istiyorum. Buyurun.

7.- TürkMedya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Sayın Başkan, değerli üyeler; çok çok teşekkür ederiz davet için, sağ olun, var olun.

Şimdi, bir kere medyaya çok fazla böyle anlam yüklenmeli mi ondan çok emin değilim. Yani sonuç itibarıyla, toplumun bir aynasıyız; evet, önemli ölçüde etkiliyiz ama hani belirleyicilik noktasında çok başka faktörler var. Yani işte, ailedeki eğitim, psikoloji, normal eğitim hayatı, okul hayatı, çevrede gördükleri bunlar da çok belirleyici ve önemli; değiştirebiliyor. Yani benim mesela, kendi adıma kadın-erkek eşitliğini kavramam üniversiteye denk geliyor çünkü ben, böyle ataerkil bir ailede, 4 abladan sonra işte, erkek olsun diye böyle babanın bastırmasıyla doğmuş biriyim ve sürekli erkeğin avantajları anlatıldı bana. Ben üniversiteye geldiğimde de ilk arkadaşım uyardı “Ya, sen çok emir kipiyle konuşuyorsun.” dedi, yani o kadar ataerkil. Sonra sonra işte, onu aşabiliyorsunuz dolayısıyla ama onu medyayla değil, çevredekilerle, o ilişkilerle, eğitimle aşabiliyorsunuz.

Şimdi, baktığımızda geleneksel medyada çok ciddi sorunlar vardı eskiden, ben şimdi daha iyi bir noktada olduğumuzu düşünüyorum. Yani ben, mesela “prime time”da uzun süre yöneticilik yaptım, çok berbat bir dönemdi; Hatırlarsınız, “Adliye Koridorları” yok “Sıcağı Sıcağına”; işte, jenerikler döner,

işte, “Sinirlenen adam eşini nasıl doğradı; az sonra.m” işte, ondan sonra “Aldatılan eş karısını öldürdü.” gibi yani “Kadın tahrik etti, adam yapmak zorunda kaldı.” gibi çok berbat bir dil, yani bir şiddet dili; dizilerde, filmlerde mesela... Berbat bir kuşağız biz; yani öyle filmlerle büyüdük ki işte, İbrahim Tatlıses Ahu Tuğba’ya tokat atıyor, yanağını tutup “Galiba beni seviyor...” Şimdi, böyle bir yerden geliyoruz. O yüzden iyi bir noktadayız yani gerçekten iyi bir noktadayız; ben mesela, kıyaslıyorum, hakikaten iyi bir noktadayız. Daha iyi olabilir mi? Elbette daha iyi olabilir. Bu neyle olacak? İşte, zaman zaman böyle tartışacağız, eksikliğimiz görülecek. Mesela, ben çok şanslıyım bir yandan; işte, eşim ve 2 kızım var, 3 kadınla aynı evi paylaşıyorum ve benim büyük kızım mesela, bazen WhatsApp’tan yazar “Baba yakıştıramadım.” diye. Bir tartışma programında işte “Erkek adam dedikodu yapmaz.” dedim, direkt WhatsApp’tan yazdı “Yakıştıramadım babacığım.” diye ve ben düzeltmek zorunda kaldım yani dolayısıyla. hani biz gazeteciyiz, yöneticiyiz ama normalde biz de bir insanız ve hangimiz bilinçaltı ne şekillendiriyor, bilmiyoruz. Mesela, orada bir bilinçaltı dışı vurum vardı, demek ki bu bilinçaltıyla da mücadele edeceğiz, öyle anlaşıyor. O yüzden de hani medya çok fazla böyle başka bir yere konup ille işte öğretici olsun, tamam falan... O yüzden itirazım burada yani toplumun aynasıyız, insanız, etten kemikte yapıldık ve biz de ancak farkındalıkla, uyarılarak farkına varabiliyoruz.

Değim gibi, bu birçok eksikliği de kendi yaşamımızdan deneyimledik, o habercilik döneminden deneyimledik. Hâlâ sorunlar var mı? Var. Mesela, kadın cinayetlerinde –Sevgili Hande de söyledi– çok fazla detaya girilmesi bir şiddet türüdür yani “Şöyle aldı, şöyle doğradı, şöyle gömdü.” Ya, geriye kalan, ailenin diğer bireylerine şiddet uyguluyorsun, bu dilin kendisi şiddet zaten yani sorunlu bir ifade. Kadını yani maktulü çok merkeze oturtan bir haber dili de doğru değil yani aynı zamanda onu öldüren adam da nedir? Bunu daha çok tartışalım. Çok fazla hani, öğretici bir dil –Selva Hanım ben buradayken bir soru sordu da– izlenemeyebiliyor yani bunu şey anlamında söylemiyorum, ne olur beni yanlış anlamayın, yani bunu reytinge feda edelim anlamında söylemiyorum ama mesela, başarı hikâyeleri eyvallah yani kadın başarı hikâyeleri; sporda, işte sağlıkta, eğitimde, siyasette tamam ama böyle 7/24 açın bir televizyon kanalı, 7/24 kadın hakları, eşitlik falan anlatın, izlenmez. Bu böyledir yani fakat hani siz böyle araya serpiştirseniz... Mesela, dizlerinin arasına serpiştirin, haberlerin arasına serpiştirin, tartışma programlarına serpiştirin çok daha doğru, reel bir durum olacak, öbür türlü sıkıcı, izlenmiyor yani mesela –Hande de çok iyi biliyor– bazen böyle kadın haklarıyla ilgili tartışma ilk yarım saat, bir saat kadınların kendisi de izlemiyor yani öyle bir sorun var.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Araya girip söylüyorum. Oradaki en sıkıntılı konudur yani o gün Türkiye’nin bir numaralı gündem maddesi “Tartışma programına bunu koyalım.” dediğim an “Koyamayız çünkü sıfır reytingi var.” yanıtını alıyoruz.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Ha, bunu şey anlamında söyleyemiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Reyting endişesi.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Yani o endişe bir ölçüde giderilebilir ama hani böyle sürekli bunu yaptığınız anda bir süre sonra siz o programı yapamaz hâle gelirsiniz yani yönetici Hande’ye “Ya, bu program izlenmiyor” diyecek, kalkacak o program, yani öyle bir riski var. O yüzden de hani araya serpiştirme, başarı hikâyeleri çok daha doğru bir yöntem. Hâlâ...

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Benim kastım da tam bu söylediğinizdi Melik Bey.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Tabii, tabii ben sizi anladım, o yüzden söyledim burada. Arkadaşlar size itiraz etti ama ben sizi anladığımı söylemek için... Yani o başarı hikâyeleri üzerinden o doğru bir yöntem.

Şimdi, bugünlerde mesela, medya dili büyük ölçüde düzeldi yani dikkat ediyoruz, en azından ben mesela, kendi adıma “çocuk gelin” kavramına bile itiraz ettim ve biz bunu toplantıda saatlerce tartıştık, dedim ki: “Ya, çocuk gelin kavramının kendisi sorunludur.” Yani gelin iyi bir şeydir, gelin olmak, çocuk olmak da iyi bir şey. Çocuk gelin ne ya? Ya, genç yaşta evlilik yani çocuk yaşta evlilik ya da başka bir şey bulalım, çocuk gelin kavramının kendisi bile sorunlu ve biz bunu mesela, haber merkezimizde tartıştık. Kadın yöneticilerimiz çoğaldı, onlar hani zaman zaman farkında değilsen farkına varmamızı sağlıyor ama sonuç olarak bugün hâlâ sorun var mı? Var yani mesela, dizilerde, reklamlarda kadın hâlâ bir arzu nesnesi. Böyle 2 kız babası olarak bundan son derece muzdaripim ve o yüzden de ben ruhen hakikaten kadınların yanındayım. Yani kadının hâlâ bir arzu nesnesi olarak işte, güzellik reklamında, mobilya reklamında... Ya dondurma reklamında ne işi var kadının Allah aşkına yani? Ama işte bu, kapitalizmin dayattığı bir şey ve o kadını arzu nesnesi olmaktan çıkarmanın da bir yolunu ve yöntemini bulacağız, hep birlikte mücadele edeceğiz, bunun başka bir yolu da görülmüyor gibi. Ama ezcümle, biz böyle pirüpakiz, asla dokunulmaz alanız; o anlamda bir şey söylemiyorum, eleştiriye, taş atmaya, payıma düşeni almaya hazırım.

Geçmişte çok berbat bir medya dili vardı, tekrar ediyorum, yani ben o “prime time”larda çalıştım; hakikaten çok berbat bir medya dili, şimdi daha iyi bir dil. Üçüncü sayfa haberleri; asla bir kadın cinayetini birinci sayfada göremezdiniz, çok fazla ilgi uyandırmış, farklı, hani böyle dedektif romanlarından çıkmış bir hikâyeyse 1’inci sayfada girerdi, yoksa adli vaka olarak 3’üncü sayfadan girerdi; şimdi değişti, pekâlâ gazetenin birinci sayfasında da oluyor. Mesela haber kanalları, kadın cinayetleri vermezdi eskiden, şimdi haber kanallarında bu veriliyor ve tartışılıyor. “Neden olduğu?” sorusuna cevap aranıyor. O anlamda, medya iyi bir noktada ama düzeltmesi gereken yerler var mı? Var. Yani son bir örnek ve daha fazla uzatmayayım, mesela dizilerde hâlâ kadın figürler, sabah akşam süslenen ve kendini o erkeğe beğendirmeye çalışan figürler olarak var yani hiç böyle, çalışan, bilim adamı kadın figür görmüyoruz; sürekli ya makyajda ya elbise satın alıyor, deniyor, bakın dizilere, erkek çok maço.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok önemli bir şey.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL - Bir ara bu, neydi o dizinin adı? “Seymen Ağa” diye bir başrol vardı, “Asmalı Konak” dizisi, genç kızlar sokakta Seymen Ağa aramaya başladı. Yok gerçek hayatta öyle bir karşılığı ya, yok öyle Seymen Ağa falan, böyle köyden çıkacak gidecek Amerika’da eğitim alacak, tekrar köye gelecek, gerçek hayatta karşılığı yok. Dolayısıyla bu diziler ve reklam sektörüyle de daha çok mücadele etmek gerekiyor. Ben asıl sorun kaynağı olarak orayı görüyorum yani kadını kimliksizleştiren, metalaştıran, ismini yok eden, sadece bir arzu nesnesi olarak sunan reklamlar ve dizilerde sorun çok daha büyük, asıl orayla mücadele edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Uzattıysam, yorduysam kusura bakmayın.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Yiğitel, çok teşekkür ederim.

Bir birey, bir erkek, bir baba olarak ve bir medya mensubu olarak dertlisiniz.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL - Dertliyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Derdimiz ortak, çözümümüz de ortak olacak inşallah.

Bu vesileyle kullanılan dile hepimizin dikkat etmesi gerekir. Hepimizin “Mağduru mağdur etmemek, mağduru değil faili teşhir etmek” ilkesinden hareket etmesi lazım. Kadınlı ilgili cinayet ve şiddet hadisesi süslenmemeli, dramatize edilmeden, trajikleştirmeden haberi vermemiz lazım ve söylentilerden, yakıştırmalardan uzak haberleri vermemiz lazım.

Özellikle gazetelerimizde -çok önemli; Küresel Medya İzleme Projesi’nde- dünya nüfusunun, Türkiye nüfusunun yüzde 52’sini kadınlar oluşturuyor olmasına rağmen haberlerin ancak yüzde 21’i kadın konulu haber oluyor. Kadınlar haberde konu olarak yer aldıklarında ise başarıları, ekonomik, sosyal, siyasal bilgisiyle değil, sanat, suç, şiddet gibi konularda görülmekte ve hukukla ilgili haberlerin sadece yüzde 8’inde kadın özne durumunda. Politika alanındaki haberlerde ise kadınlar çok nadir yer almakta. Araştırmanın Türkiye sonuçlarında ise haberlerin öznesini yüzde 76 oranında -gazete haberleri için söylüyorum- erkekler oluşturuyor, yüzde 24’ünü kadınlar oluşturuyor ve kadın, yüzde 24’te haber öznesiyken de özellikle kadınlarımızın 1’inci sayfada yer almadığını, temsil ediliş biçimleri incelendiğinde, 1’inci sayfadaki kadınların neredeyse olmaması dikkat çekiyor. Baş sayfaların sadece beşte 1’inde kadınlar var ve kadınların konu olduğu birinci sayfadaki 2 haberden 1’i magazin çünkü birinci sayfa haberleri, genellikle iç politika, dış politika, ekonomi ve bunların tamamen erkeklerin alanına girdiğine dair oluşan kanaat ve siyaset, ekonomi, hukuk gibi konularda haber kaynağı ya da fikir alınacak uzman olarak nedense hep erkekler görülüyor. Biraz evvelki oturumda arkadaşlarımıza söyledim, YÖK’ten bilgileri alabilirsiniz uzman görüşüne başvurmak istediğinizde; kadın akademisyenlerimizin oranı yüzde 43’lerde, kadın profesörlerimizin oranı yüzde 30’larda ve hukuk alanındaki yeni akademisyenlerimizin oranı yüzde 50’lerin üzerine çıkıyor; önümüzdeki dönemlerde adaleti ve hukuku temsil edecek bir kadın grubu geliyor. Şimdi bunu söylememizin sebebi, şiddeti önlemenin yollarını ararken sadece eşitsiz güç ilişkisinde kadının mağdur olarak gösterilmesi de ayrı bir şiddet türü. Dolayısıyla bu konuda kadının hem çalışma hayatına hem iş hayatına hem aile hayatına dâhil olduğunu mutlaka ifade etmemiz lazım.

Diziler ve diğer konularla ilgili görüşlerinize de katılıyoruz. Dün senaristlerimizi, TESİYAP’ı, tüm ekibi dinleme fırsatımız oldu.

Kaosa kalkan elleri de unutmuyoruz tabii ki.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Tabii, 411 el.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet. Yani kız çocuklarının, kızlarımızın, kadınlarımızın insan haklarının ihlal edildiği bir dönemden geliyoruz. İlerleme kaydedildi mi? Tabii ki kaydedildi. Biz bu ilerlemeyi medyada da adım adım görüyoruz, daha güçlü görmek temennisiyle sözü Sabah gazetesi Ankara temsilcisi sayın Okan Müderrisoğlu’na bırakıyorum.

Buyurun Sayın Müderrisoğlu.

8.- *Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu’nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu*

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, kadına yönelik şiddetin tüm yönleriyle araştırılarak sebeplerinin, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan bu değerli Komisyonun saygıdeğer üyelerini de ayrı ayrı ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum. Nazik davetiniz için kurumum adına ayrıca teşekkür ediyorum.

Bu Komisyonun çalışmalarını şahsen de yakından izliyorum; gün içinde bu çalışmalar tamamlanınca akşam arkadaşlarla Komisyondaki sunumları aramızda değerlendiriyoruz, kamuoyuna yansıtmada konusunda da bir gayretimiz var.

Esasen bu Komisyona deneyim ve bilgilerini aktarmak üzere Sabah Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Erdal Şafak gelecekti ancak kendisi sağlık sorunları nedeniyle aranızda bulunamıyor. Bu mazeretini iletmemi ve kabulünü rica etti, ben de bu anlamda Komisyona görevlendirilmiş oldum ve çok da memnuniyetle geldim.

İzninizle çok kısaca kendimden de bahsetmek istiyorum; Okan Müderrisoğlu ben Sabah gazetesi Ankara temsilcisiyim. Meslekte otuzuncu yılımı tamamladım ve bu otuz yıl boyunca sadece tırnak içinde, altını çizerek söylüyorum gazetecilik yaptım. Mülkiye mezunuyum, gazetecilik üzerine yüksek eğitim aldım ve muhabirlikten başlayarak mesleğin tüm basamaklarından geçerek bu noktaya geldim; o yüzden buradaki paylaşımlar hem bir zaman serisini, bir süreci ifade edebilir hem de günceli karşılayabilir. Takdir edersiniz ki ben Sayın Komisyona sadece yazılı basın bağlamında özellikle Sabah gazetesinin şiddet olaylarına ve habercilik yaklaşımına dair bilgi vermek üzere geldim ancak sorular olursa kapsamı da genişletebiliriz; bu noktada da daha somut katkılar sağlamak isterim.

Yine Komisyon kayıtlarına geçmesi bakımından bir metin hazırladım, bu on dakikalık süreye de riayet ederek bunun satır başlarını kısaca paylaşmak istiyorum. Ama bu arada sevgili Hande Fırat ve değerli dostum Melik Yiğitel sataşmadan umarım söz alma hakkını kullanmazlar çünkü anlatımları bana bir anekdotu hatırlattı. Leylek ailesinin yuvasına yılan dadanmış, yılanlar sürekli yumurtaları yiyor, leyleklerin bir türlü yavruları olmuyor, ne yapalım falan diye düşünürken demişler ki: “Ormanın derinliklerinde bir bilge baykuş var, ona danışalım.” Leylek çifti uçarak ormanda bilge baykuşu bulmuşlar ve sorunlarını anlatmışlar; böyle böyle yılan sürekli yumurtaları yiyor, bir türlü yavrularımız olmuyor diye. “Bu mu? Bunun için mi geldiniz? Dert değil, bundan sonra yumurtalarınızı taştan yapın.” demiş. Leylek çifti memnun bir şekilde uçarken yolda akıllarına gelmiş “Ya, biz bunu nasıl yapacağız?” diye tekrar dönmüşler, baykuşa sormuşlar. “Yani biz bunu nasıl yapacağız?” diye. Bilge baykuş gülümsemiş: “Ben sadece prensipleri söylerim, uygulama size kalmış.” demiş.

Şimdi değerli arkadaşlarım, tabii, yapılmalı, edilmeli, olması gerekenler bunları söylüyoruz ama bir adım daha ileri gitmeye çalışacağız inşallah; ben en azından kendi perspektifinden belki bu yönde bir katkı sağlamış olurum.

Müsaade ederseniz Sabah Gazetesi Ankara bürosunun çalışan profilini paylaşayım, zira, bu tablo aynı zamanda haberlerin dili bakımından da bizim açımızdan önemli. Büromuzdaki çalışanların yarısını kadın personelimiz oluşturuyor, hâlen Meclis büroda görevli 4 arkadaşımızın 3’ü de kadın, Meclis Büro Şefimiz yani yöneticimiz de bir kadın çalışanımız.

İkincisi: Nadir örneklerden biri olduğunu düşünüyorum, inşallah sayısını ve uygulamasını artırmayı başarırız sektörde. Kadın, aile ve çocuk konusunda uzmanlaşan bir kadın muhabirimiz var, spesifik alanı bu, onu istihdam ediyoruz; kendisi aynı zamanda göç, nüfus, şehit yakınları ve gazilerle ilgili haber süreçlerini de takip etmekle görevli.

Üçüncüsü: Habercilikte doğrudur, haber dili ve yayınlanma mecraları çok ciddi değişime uğruyor ki bunun bir bölümünden, özellikle geçmişin sorunlu haber dilinden Melik Yiğitel bahsetti. Burada önemli bir hususa dikkat çekmek istiyorum, ben şahsen bu otuz yıllık meslek hayatımın içinde hemen her hafta mutlaka birkaç günümü Mecliste geçirdim. Bu anlamda bakıldığında bizler bu süreçleri bilir, önemser ve destekleriz ama onun ötesinde hepimiz hesap verebilir, açık ve şeffaf insanlarız. Dolayısıyla, görüşlerimizi paylaşırız, bazen bulunduğumuz kurumlardaki yayın politikasının merkezindeyiz, bu anlamda fikirlerimizi beğenmeyenler olabilir ama herkesle her konuyu konuşabilecek, erişilebilecek, açık, şeffaf insanlarız. Fakat bilginin yayıldığı ve dolaşıma girdiği bütün ortamlar için, özellikle sosyal medya için ve burada kurgulanan olaylar ve kişilere dair hususlar için aynı şeyi söylemek çok güç, bu anlamda ciddi bir filtre gerektirdiğini kayda geçirmek isterim.

Aynı şekilde bir başka ve güncel hususa değinmek istiyorum. “Vatandaş gazeteciliği” dediğimiz bir gerçeklik var. Şimdi artık hemen herkesin elinde malum akıllı telefonlar var, hemen hemen herkesin bir sosyal medya hesabı var. Dolayısıyla, her birey yerine ve zamanına göre âdeta bir gazeteci, gönüllü gazeteci olabilir veya bu duruma gelebilir. Onların anlık olaylara tanıklık ve anlatımlarıyla vatandaş gazeteciliği yapıldığı kadar özellikle sosyal medyanın çok profesyonelce ve kitleleri maksatlı şekilde yönlendirmeye açık biçimde kullanıldığı anlara ve olaylara da rastlıyoruz. Bunu şunun için önemsiyorum: Artık çağımızda bir kavram var “yeni gerçeklik” kavramı. Bu “yeni gerçeklik” esasen geniş kitlelerin ilk duyduklarına, özellikle bildiği, tanıdığı çevrelerden geldiğini gördükleri birtakım duyumlara çok kolay inanma eğilimini yansıtıyor. Ne demek istiyorum? Eğer paylaştığınız fikirlerin ya da dünya görüşünün simgesel bir isimden herhangi bir aktarım söz konusu oluyorsa bunu doğru kabul ediyorsunuz ve aynı zamanda bu kişilerin sayısı artıyor, yani herkes kendi cemaatinin, cemiyetinin, kendi varoşlarının, kendi siyasal fikir uzantılarının birer temsilcisini ana doğru merkez kabul etmeye başlıyor; dolayısıyla hem riski bir başkasının üzerine atıyor hem de kendi fikri sağlamasını yapmanın rahatlığını da yaşıyor.

Şimdi, biz Sabah gazetesinde nasıl bir yol izliyoruz? Burada değerli arkadaşlarımızın görsel basın yani televizyon konusunda bilgi, birikim ve tecrübeleri benden fazla, yine aynı şekilde internet medyası benim uzmanlık alanın dışında ama görüyorum ki Komisyon bu sahada birikimli isimleri de dinlemiş, dinleyecek. Medya deyince bir bütün olarak bakılabilir fakat alt başlıklarında ciddi ayrışmalar var hem işin yapılageliş biçimi hem hassasiyetleri hem kadro hem insan kalitesi, eğitim ve genel perspektif olarak o yüzden bu ayrışmanın altını çizmek isterim.

Şimdi, biz özellikle kadına şiddet konusunda en çok tartışılan konulardan birinin medyanın olayları haberleştirme şekli olduğunu biliyoruz. Bu nedenle dününden bugüne haber dilimizi ve görsel kullanımımızı büyük ölçüde değiştirdik. Artık cinsiyetçi yaklaşımlardan uzak duruyoruz, mağdurun fotoğrafını vermiyoruz ya da buzlama diye tabir ettiğimiz şekilde okurlarla paylaşılmasına ilişkin hassasiyet gösteriyoruz. Hani “Bunlar böyle olmalı.” demiyorum, olanları anlatmaya çalışıyorum ki varsa eksikler onları da görelim, hep beraber üzerine gidelim. Ayrıca, bir erkek egemen dilin varlığını görüyoruz; medyadaki bu baskınlığı gidermek için özellikle mutfaktaki kadın çalışan sayısının artışı ve onların bakış açısının ön plana çıkması konusunda gayretliyiz ki biz bu konuda epey bir mesafe aldığımızı düşünüyoruz. Dolayısıyla bu nokta, aynı zamanda haberin nihai sunuşuna çok doğrudan etki eden hassas bir nokta. Bir hususun da somut olarak farkındayız. Neden? Çünkü araştırmalar ve okur geri dönüşleri bize bunu gösteriyor. Temel eleştirilerden biri; özellikle haber verilirken şiddetin önemsizleştirildiği veya mazur gösterildiği algısı oluşabiliyor ki bunu artık çok ciddi bir şekilde göz önünde bulunduruyoruz. Az önce, burada, yine değerli arkadaşlarımız farklı örneklerini verdi. Örneğin, kadına uygulanan şiddetin boyutunu ve şiddeti ortaya koymak yerine “Telefonda başkasıyla mesajlaşan eşini dövdü.” “Yemek zamanında gelmedi.” diye eşini bıçakladı şeklinde mazeret ve gerekçe şeklinde haberde ana unsur oluşturmamaya gayret ediyoruz, bunun altını çizeyim. Haberin kaynağını da çok önemsiyoruz. Burada kamunun çok değerli kurumlarından saygın temsilciler olduğunu da görüyorum; özellikle, Emniyet, Jandarma ve adliye boyutunda bir hususa dikkat çekmek istiyorum. Bu şiddete ilişkin olaylar başta olmak üzere, bizim sahadaki sıcak haber nitelikli konularda en çok karşılaştığımız konu, aldığımız ilk bilgi... Kamuoyuna hızlı ve anlık bir bilgi iletmek zorundasınız; bu, zaman içinde değişime uğruyor tabii ki, bilginin karakteristiği değişiyor olaya ilişkin detayları öğrendikçe. Dolayısıyla olay yerinde ilk muhatabınız bir polis memuru, bir jandarma görevlisi, zaman zaman olay yerine gelen savcı ve nihayetinde muhakeme sürecindeki hâkimler oluyor, yani adliye oluyor. Dolayısıyla asayiş ve emniyet alanındaki görevliler genellikle çok sayıda benzer nitelikte olayla karşılaşmanın ve günün yorgunluğu ve rutini içinde henüz tam teyit edilmemiş, niteliği belli olmayan olaylarda o anda sahada

duydukları ilk bilgiyi yine tanıdığı arkadaşlara veya görevi itibarıyla anlık olarak orada bulunan, yirmi dört saat çalışan gazeteci arkadaşlara aktarıyorlar. Bu, tabii çok iyi niyetli ve emeği de takdir eden bir yaklaşım olmakla birlikte kolluğun, özellikle savcı ve hâkimlerin gerek olayın soruşturulması gerek muhakeme aşamasında nasıl bir iletişim yöntemi izlemesi gerektiğini de bilmeleri hatta bunun bir standarda bağlanması gerekiyor. Zaman zaman Adalet Bakanlığının bu konuda çalışmaları oldu, farklı projeleri oldu, biz de bunlara katkı vermeye çalıştık fakat bizde bir süreklilik, sürdürülebilirlik problemi var maalesef.

Az önce “uzman görüşü” diyorsunuz, çok özür diliyorum, kimsenin manevi şahsiyetini zedelemek istemem ama Türkiye’de aslında sayısal olarak uzmanlar var, yani daha fazla ön plana çıkan, sesini yükselten çok konuşan ama bilgisi ve uzmanlığı itibarıyla gerçek anlamda derinliği olmayan çok insan var. Yani popülariteyle uzmanlık arasına çok ciddi bir çizgi çekmek gerekiyor ve maalesef Türkiye’de araştırma alanı, özellikle akademik araştırma alanı düzenli, zaman serisi ve eğilim veren bir çalışma ya da paylaşım içermiyor. Herhangi bir dönemde bir kesitin fotoğrafı çekilip oradan Türkiye’nin sosyolojisi, medyanın görüntüsü, aile hemen her konuda bir şey söyleyebilirsiniz ama bu gerçekliği yansıtmıyor. Çok alakası olmadığını bilerek söyleyeyim, Sayın Cumhurbaşkanının Brüksel’deki bir fotoğrafının bir karesiyle bütünü düşündüğünüzdeki farkı nasıl anlayabiliyorsunuz; kastettiğim bu ve Türkiye’de, aileye, kadına yönelik çalışmalar, bunlara yönelik çalışmalar, genellikle Avrupa Birliği, Dünya Bankası ya da Birleşmiş Milletler finansmanıyla yapılan, içinde hibelerin de olduğu projeler ama bizim önceliklerimizden ziyade bunu finanse edenlerin önceliklerine göre şekilleniyor ve onların yine toplumsal olarak hedefledikleri konu başlıkları ve profiller. Bunu bir risk unsuru olarak söylemiyorum, bu çalışmaların da içinde çok ciddi bilgi birikimleri var ve her biri kıymetli fakat özgün ve kendi önceliklerimize göre yapılması gereken çalışmalara işaret etmek adına bunu özellikle söylüyorum.

Biz, kendi perspektifimizden yine şiddet mağdurlarının yaşadıklarını haber olarak vermekle kalmıyoruz, medyada giderek kaybolmakta olan “fıkri takip” ilkesinin de peşindeyiz. Ne demek bu? Yani olayın olup bitmesiyle yetinmiyoruz, sonraki yargılama süreçlerini ve nihai karara kadar da olayı takip edip kamuoyunun ilgi ve dikkatini çekmeye veya hafızasını tazelemeye gayret ediyoruz. Şiddet gören kadınların, haberlerin verilmiş şekli nedeniyle de tabiri caizse medyaya düşmekten korktuğu için “medyaya düşme” diye bir tabir var, bu bizi çok üzen bir tabir ama bir realite- polise veya adli makamlara başvuruda gecikebildiğine ilişkin tespitler var, bunların da farkındayız. Özellikle medyanın kendi özel hayatını didik didik etmesinden endişe eden veya çevre ne der diye endişeyle bakan, bu nedenle şiddeti saklamasına bu ve benzeri faktörlerle gerekçe bulan insanların da olduğunu biliyoruz; bu tespit de bizim için hem haber yazımı hem de sunumunda önemli bir kriter. Siz bir otokontrolden söz ettiniz, esasen bu otokontrolün ötesinde bir kültürel davranış biçimi, bir kod yani. Şimdi, otokontrol dediğinizde sürekli tetikte olup neyi yapıp neyi yapmamanız gerektiğine ilişkin bir enerji, bir stres yaşıyorsunuz hâlbuki, kültürel kodlarınız bu geldiğinde böyle otomatik bir...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tam da öz denetim dediğim bu. Öz denetim.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Tabii, tabii ben de onu söyleyecektim, tam da güzel bir kavram kullandınız diyecektim arkasından. O öz denetim tam da böyle bir kültürel kodun güzel bir ifadesi, o nedenle size şahsen de teşekkür ediyorum.

Medyanın hemen her olaydaki rolünden söz ediliyor; özellikle, bizi bir eğitim kurumu gibi görmek isteyenler var, burada yine değerli arkadaşlarım değindi. -Ben de sunumumu bitirmek üzereyim- Tabii ki, takdir edileceği gibi haberciliğin hem doğası hem piyasadaki rekabetin boyutu, okur ve izleyici eğilimleri, medya işletmeciliğinin yüksek maliyetleri, medyaya dönük neredeyse mükemmellik beklentisinin karşılanmasına her zaman ve olayda maalesef izin vermiyor Ama yine de

haberlerin birey üzerinde şiddeti önleyici, toplumsal baskıyı ortaya çıkaracak şekilde kurgulanmasına özen gösteriyoruz. Yani habercilikte özellikle şiddeti bir araç olarak benimseyenlerin bundan giderek uzaklaşmasını sağlayacak şekilde toplumsal duyarlılığın oluşması da, bu anlamda olumsuzluğu üreten dilden kaçınılması bile başlı başına bir toplumsal fayda üretiyor.

Son olarak, Değerli Komisyondan kadına şiddetle mücadele başta olmak üzere şiddetin her türü ve kaynağıyla mücadelede medyanın yeni söyleminin nasıl olması gerektiğine dair öneriler geliştirmesine ilişkin bir beklenti olduğunu da, şahsen benim de aynı düşüncede olduğumu da bilmenizi özellikle istirham ederim. Davetiniz, ilgi ve dikkatiniz için tekrar teşekkür ediyorum.

Benden önceki oturumda son bölümü dinleme fırsatı olduğu için, bu Komisyonun ana çalışma hususu olmamakla birlikte, medyayla ilgili bölümünü konuşup tartıştığımız için bir medya çalıştay gerekliliği, bunun yapıp yapılmadığı hususu söylendi. Sadece, bilginiz olsun, spesifik olarak kadın konusu değil ama Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin bünyesinde farklı sektör meclisleri var; bunlardan birisi de Medya ve İletişim Meclisi. Daha düzenli toplantı yapıyordu ama geçtiğimiz yıldan bu yana pandemi nedeniyle çok düzenli ve verimli toplantıları olmadı ama bu Medya ve İletişim Meclisinin medyanın tüm temsilcilerini ve farklı alanlarını içerecek şekilde birkaç çalıştay oldu. O çalıştayın özet raporları; medya algısı ve medyayı anlamak bakımından trendler nereye gidiyor, kurumlar nasıl davranıyor, tercihler nasıl şekilleniyor, haber nasıl oluşturuluyor, riskler neler, teorik ve temenni nitelikteki sözlerle gerçeklik arasındaki fark nasıl oluşuyor, merak edilirse Odalar Birliği Medya ve İletişim Meclisinin arşivinde, notlarında, kısa özetleri var, istifade edilebilir diye dikkatinizi çekmek istiyorum.

Çok maliyetli bir alan medya alanı ve eski sayıda ve eski nitelikte gazeteci bulmak, yetiştirmek çok kolay olmuyor. Günümün yarısı, arkadaşları habercilik konusunda yetiştirmek ve eğitmekle geçiyor bilgi ve tecrübelerimizi aktaralım bizden sonrasında devam etsin diye. Çok daha sorgulayıcı, çok daha öz güvenli ve haklarının bilincinde -özellikle kadın çalışanlarımızda- bir kuşak var fakat süreklilik, sebat, sabır ve maraton koşusu konusunda bizden çok ayırıyorlar ve o nedenle kısa yoldan farklı alanlarda daha kolay hayatlarını idare edebilecekleri, daha az yıpranabilecekleri çalışma yöntemlerini veya sektörleri, alanları tercih ediyorlar. Özellikle kadın çalışanların medyada işi çok zor; büyük ölçüde bakış açısı değişmekle birlikte tabii ki annelik görevi, o sırada işten ayrılma, kariyerle ilgili kaygılar, sonra birçok şeye yeniden başlama, evi, aileyi ve işi idare etmenin güçlükleri. Esasen hani burada çok cinsiyetçi de bakmamak lazım, erkeklerin de işi o anlamda çok kolay değil. Toplamda hiçbirimizin işi de kolay değil, buradaki değerli heyetin her birinin nasıl çalıştığını biliyorum; günlük hayatımızı neredeyse Meclisin çalışmasına göre düzenlediğimiz zamanlar da çok oluyor. O nedenle her birinizi de kamuoyunda bazen yeterince ve istediğimiz gibi yansıtamadığımızın da farkındayım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Farkında mısınız?

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Ama bence ayrı ayrı teşekkürü ve takdiri hak ediyorsunuz, biliyorum. Ve emin olun, hani “Meclis Genel Kurulu bomboştu.” şeklinde oluşturulan o algıyla mücadele ediyoruz, o sırada Mecliste bulunan milletvekillerini ve sayısını bir şekilde anlatmaya çalışıyoruz; buradaki çalışma ortamının birer parçasıyız. O anlamda bu Komisyonun da çalışmaları babında sabırlı ve böyle uzun konuşmaları dinleyip not almak ve katkı sağlamak da sizler açısından da yoğun bir emek gerektiriyor.

Tekrar ben de hem şahsım hem kurumum adına çok teşekkür ediyorum. Sorular olursa ayrıca pratik hayattan, yaşadıklarımızdan örneklerle geliştirebiliriz. Tekrar ilgi, sabır ve dikkatiniz için teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Müderrisoğlu, ben de hem şahsınıza hem kurumunuza çok teşekkür ederim, hassasiyetleriniz için.

Tabii, haberleştirilirken siyaset yapan milletvekili arkadaşlarımız, bütün milletvekillerimiz, kadın milletvekillerimiz için söylüyorum, haber olma konularımızda -bütün arkadaşlarımız da hatırlayacaklar- “Kadın milletvekilleri pişti oldu.”, “Kadın milletvekilleri bu kolyeyi taktı, o da şunu taktı.”, “Şu şu saçını ördü, öbürü de topuz yaptı.” Ama biz bu görsellikle gündeme gelmek istemiyoruz, yaptığımız çok önemli bir iş. Biz, millete hizmet etmek için görev yapıyoruz ve 7/24 mesai mefhumu gözetmeden yapıyoruz ve kadınlara rol model olacak insanlar burada; emek veren, tırnaklarıyla siyaset yapan kadınlarımız burada. Dolayısıyla görsellliği değil, yaptığı işi öne çıkardığınız takdirde gazetelerinizin birinci sayfalarında her biri kendi alanında uzman milletvekili kadınlarımız var. Bu konuda fikirlerini aldığınızda inanıyorum ki o profil çok daha güçlenerek alttan da devam ederek, tüm siyasi partiler için, onun uzmanlık alanını öne çıkarmak siz basın mensuplarının bence çok önemli görevleri arasında kadının görünürlüğünü arttırmak adına.

Uzmanlaşmış kadrolara yer veriyor olmanız, hele de aile, sosyal politikalar alanında uzmanlaşmış bir muhabirinizin varlığından bahsettiniz Meclisimizde, çok memnuniyet duyduk. Biz, yıllarca mutfakta çalışmaya alıştık, hazırlanan yemeklerin masanın üzerine konulurken, servis yapılırken verilmesine de alıştık ama o günden itibaren yıllara mazhar bir mücadele. Şimdi, bu mücadeleye ortak olmak ve yönetim kademesindeki kadınlarımızın temsil oranlarını da artırmak istiyoruz. Bunun için yönetim kademesinin artımı, medya alanı için de dâhil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarına da tüm gelen bakanlarımıza da kurum temsilcilerimize de söyledim ve çok önemli bir örnek, altını çizerek söylüyorum, gurur duyarak söylüyorum: Diyanette, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı bir hanımefendi, bir kadın.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Huriye Martı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Huriye Martı ve iktidarıyla muhalefetiyle bütün milletvekili arkadaşlarımız inanılmaz can kulağıyla dinledik.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Neden? Çünkü biz kendisini ikna edip kamuoyuna böyle bir kadroda böyle bir değerli ismin ve birikimin olduğunu ve bunu anlatmak gerektiğini söyledik ve bir yıl uğraştık. Dolayısıyla sizin teşekkürünüzde bilmediğiniz bir katkımız var, kayda geçireyim ama ben de çok memnun oldum, aktardık yani bunları.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şöyle, çok teşekkür ediyorum, ben Diyanet İşleri Başkanımızı...

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Dolayısıyla hani ön plana çıkmak gibi bir algı oluşuyor da... Sözüünüzü kesmek istemezdim, hoş görünüze de çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Görüş almak istediğinizde her zaman düşündüğünüz ölçüde öyle istahlı, istekli isim bulamıyorsunuz; yağmurlu havalarda öyle şemsiye gezen çok az insan var. Türkiye’de maalesef gündem krizli bir gündem oluyor çoğu zaman ve orada bir duruş gerekiyor, bir siyasal pozisyon gerekiyor veya kişisel olarak hayatı okuma biçiminizi ortaya koymak gerekiyor. Bu kadar hassas bir ortamda çoğu kişi birdenbire erişilemez oluyor; aradığınız uzmana, aradığınız milletvekiline...

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Şu anda ulaşamıyor.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Aradığınız...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şahsa ulaşamıyor.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – ...Kadın Kolları Başkanına filan ulaşamadığı da oluyor yani.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, bir sataşma geldi gibi geldi bana.

Şimdi, Huriye Martı'yı örnek vermemin sebebi Diyanet İşleri Başkanlığımıza daveti yaptığımızda Huriye Hanım'ın gelmesini arzu ettik.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Ne kadar güzel.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ve doğru bir adrese davetimizi yaptığımızı buraya geldiğinde sunumundan da çok net gördük.

Şimdi, sadece Huriye Hanım'la yetinilmemiş, Huriye Hanım'ın gelişiyi birlikte hutbelerde, vaazlarda onun rengini ve sesini hissediyorsunuz. O bütün fotoğrafa baktığınızda, aile mefhumundan kadın mefhumuna kadar söylenmesi gereken cümleler inanılmaz güzel cümleler. Tüm illerde il müftü yardımcılarının bir kadın olmasını bütün bakanlıkların da örnek alması gereken uygulama olarak tüm bakanlarımıza ilettik. Bunu bakanlara söylerken, medyanın emektarı kadınlarımızın da haklarını savunarak üst yönetim organlarında kadınlarımızın temsilini görmek isteriz.

Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığımızda kadına yönelik şiddetle ilgili eğitimler yapıyor; her bir kurum kendi içinde yapıyor. Aynı zamanda, Adalet Bakanlığımızda aile mahkemeleri ve şimdi çok özel tedbir mahkemeleri kuruldu; 81 il ve 494 ilçede 805 hâkim tedbir hâkimi olarak özel yetiştirilmiş hâkimler, bu mahkemelere bakıyorlar.

Biraz evvel, diğer oturdaki arkadaşlarımız sizin yaptığınız vurguya aynen vurgu yaptılar. “Adliye ve kolluk kuvvetlerinden gelen bilgiler açısından hep erkeklerle karşılaşıyor. Bu vesileyle kolluk kuvvetleri, savcılar, hâkimler hep erkek.” denildi. İyi bir haberi sizin de haberleştirmeniz umuduyla söylüyorum; 2002'deki kadın cumhuriyet savcısı sayısı 122, 2021'deki kadın cumhuriyet savcısı 1.043 ve artış oranı yüzde 755 kadın savcılarda; kadın hâkimler de ise 2002'de 1.725'ken 2021'de 6.930'a erişiyor ve yüzde 322'lik bir artış var. Bu, bakış açısının ortaya konması adına...

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Sayın Başkan, Komisyon farklı kurumlara öneride bulunacaktır. Bakın, Jandarmanın bahsettiğiniz eğitimlerinin içeriği ve niteliğinin kamuoyuna anlatılması için ben şahsen ve kurumsal olarak bulunduğum pozisyonda ilişkilerimi kullanarak aylarca uğraştım, biliyor musunuz? Yani acaba bu içerikler nelerdir? Aile hayatının sürdürülebilirliği, evlilik danışmanlığı, cinsel eğitim dâhil olmak üzere, hazırlanan projenin bütün süreçlerini biliyorum fakat kurumlarımız sadece ve sadece böyle ihtiyaç olduğunda, onlara göre ne ihtiyaçsa o zaman paylaşıyorlar. Bakın, bu kadar savcı artışından söz ediyorsunuz ama davranışlarda, bakışta öyle bir artış gözlemlemiyoruz biz; aynı memur bakış açısını, aynı devlet bakış açısını görüyoruz. O yüzden, lütfen, bu hususların istatistik verileri kadar kayda geçirdiğinizde yani bu cinsiyete dayalı değişimin o cinsiyetin hayata bakışındaki değişim olarak yansımaları gerektiğine ilişkin hususu da teşvik mahiyetinde, belki öneri mahiyetinde iletirseniz Adalet Bakanına...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Ben şahsen bunu bire bir de iletiyorum; az önce buraya gelirken Adalet Bakanımızla karşılaştım, yine konuştuk, o da başka bir komisyondan çıkıyordu. Neyse, buradaki değerli süreyi fazla aldım.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İçişleri Bakanlığımız tarafından 2019-2020 yılında sadece 500 mülki amire aile içi ve kadına yönelik şiddet ve mücadele eğitimi verildi. 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 dâhil olmak üzere, toplam 300 bin kolluk kuvvetine sizin söylediğiniz bakış açısını oturtmak ve anlatmak adına İçişleri Bakanlığımız bu anlamda eğitimlerini verdi.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Devletin sivil dile ihtiyacı var efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Jandarma Genel Komutanlığımız da vatani görevini yapmakta olan tam 18.166 erimize bu konuda eğitimlerini verdi. Milli Savunma Bakanlığımız da bu eğitimleri veriyor.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Çok başarılılar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok başarılı.

Ben çok teşekkür ediyorum.

Şimdi son sözü Akit Ankara Haber Müdürümüz Sayın Muhammed Kutlu'ya veriyorum.

Sayın Kutlu, buyurun.

9.- Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu'nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarının haber olarak yayınlanmasında kullanılan dil ve yaklaşımları hakkında sunumu

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Efendim, öncelikle davetiniz için teşekkür ediyorum.

Bilmiyorum, diğer arkadaşlar da sanıyorum, öyle düşünüyor, bugüne kadar gördüğümüz en etkileşimli, en faydalı komisyon toplantısı gibi ya da toplantılarından biri gibi geldi.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Toplantılarından biri gibi.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Öyle diyelim, ama gerçekten öyle, tam ilgili olanları çağırmışsınız; en ilgili olanlardan bir bölümü de hakikaten biziz.

Şimdi, aslında, geriye çekilip baktığımız zaman, şu anda abesle iştigal ediyoruz -ya, düşünebiliyor musunuz, kadına şiddete çözüm arıyoruz ve anlatıyoruz, örnekler veriyoruz- bu kadına yönelik şiddet ve cinayet olayı hastalıklı bir durum aslında, yani, bunu toplumsal bir gerçeklik gibi değerlendirme tehlikesini görür gibi oldum; bu, toplumumuzun bir gerçeği olamaz. Gerçekten, haberlerde falan sosyologlara, psikologlara danıştığımız zaman, bunların her birinin bir tür hastalık olduğu; işte, şu olayı soruyorsunuz, “Evet, o, şu hastalıktan dolayı; işte, hastalığı tedavi edilmemiş, şöyle oldu.” falan filan diyor. Bir kere bunu ortaya koymamız lazım, kadına yönelik şiddet, kadını öldürmek ne demek? Erkeğin kadına kolaylıkla şiddet uygulayabilmesi ne demek? Bu, gerçekten hicap duyulması gereken bir şey.

Şimdi, bu açıdan baktığımız zaman kadına yönelik şiddeti nasıl önlersiniz? Önce aileden gelir, sonra toplum; ailede eğitim, kültür, toplumsal kültür... Bakın, reklamını yapmış olmamak için kökenimi söylemeyeceğim. Ben bir köylüyüm; bizim amcalarımız, yaşlı dedelerimiz ben 10-12 yaşlarındayken “gel oğlum” diyerek yanına oturtur, sürekli bir şey vurgularlardı: “Oğlum, kızlar sizin kardeşinizdir, bu köydeki kızlar sizin kardeşinizdir; kızlara biz hiç yan gözle bakmadık. Biz atımızın terkinde düğünlere götürürdük kız arkadaşlarımızı; onun kuralı da şudur: İşte, kızı düğüne götürmek üzere alan delikanlı aynı şekilde geri bırakır. O kızı bir yere götüren kişi o kızın namusunu, şerefini üzerine almıştır, ona herhangi bir halel geldiğinde tamamen toplumda rezil olur, dışlanır, hayatı biter.”

gibi şeyler anlatırlardı. Biz bunları duyarak büyüdük ve inanın -bu toplumsal bakış açısından diyorum- komşu kızlarını, köylü kızlarını kardeş gibi bilerek büyüdük biz; yani aynı köyden evlenilmez, işte onlara yan gözle bakılmaz. Ve inanın, bizim köyde ben...

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Hangi köy burası?

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – İşte, yani söylemek istemiyorum, yani böyle ütopya gibi bir şey.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Çerkezlik var mı? Çerkez misiniz?

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Bunun reklamını yapabilirsiniz.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – İnanın, bizim köyde kadına şiddet, kıza şiddet herhangi -Allah korusun- kötü davranış yani böyle bir şey vaki değildir; inanın, olsa söyledim, hani 3-5 kez oldu falan derdim, olmadı, hiç olmadı. Bu neyi gösteriyor? Çocuğun yetişmesinden, ailesinden topluma kazandırıldığı, yetişkin birey olduğu aşamaya gelişinde bir çevre eğitimi, aile eğitimi, toplumsal eğitim ve kültürü gösteriyor. Ha, o dedelerimiz ne derdi? “Oğlum, kadınlar, kızlar Allah’ın bize emanetidir.” Biz o zaman anlamazdık, sonra nerede gördüm, biliyor musunuz? Hemen bir pasaj okuyorum size: “Ey insanlar, kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah’tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah’ın emaneti olarak alınız, onların namus ve iffetini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Dikkat edin, sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi, kadınların da sizin üzerinizde hakları vardır. Allah’tan korkun ve onlara en iyi şekilde davranın.” Bunu çoğunuz anlamışsınızdır, 632 yılında Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed’in (SAV) Veda Hutbesi’ndeki sözleridir bunlar.

Şimdi, vekillerimiz olarak sizleri bir konuda eleştirmek istiyorum. İşte, kadına şiddete çözüm bulacaksınız, hemen Avrupa’ya bakıyorsunuz. Avrupa’da neler var? Avrupa’da, Amerika’da olan şeyi buraya aynıyla getirirseniz bizim insanımızın dokusuna uymaz; uymuyor. Bizim Mustafa Karahasanoğlu Ağabeyimiz, patronumuz bir geldiğinde anlatmıştı, şu konuya o da çok hassasiyetle yaklaşır: “Ya, kadın şikâyet ediyor, polisler geliyor, işte yargı süreci başlıyor, hemen o adamcağıza uzaklaştırma veriliyor, kadına da polis koruma veriliyor. Adam diyor ki: ‘İşte yahu, benim karıma ben yaklaşmıyorum, elin adamı başında nöbet tutuyor.’ Daha da kuduruyor adam.” diyor. Yani burada illa Amerika’dan, Avrupa’dan işte, Batılı ülkelerden geldi diye kötü demek de doğru değil. Yahu, ülkemiz kurulurken, cumhuriyetin ilk yıllarında Medeni Kanun alınmış. Hakikaten, uzman yoktur yani yeterli araştırıp yazabilecek. Ticaret Kanunu alınmış, buna benzer bir sürü kanunlar alınmış. Yahu, 100’üncü yılı deviriyoruz, Allah aşkına, şu ülkemizde, şu 21’inci yüzyılda kendi insan yapımıza... Hani derler ya. “Ülkemizin yüzde 99’u Müslüman.” Ben, ona da katılmıyorum. Yani oran biraz düşmeye başlamış durumda, en azından Müslüman gibi hissetmeyenler artmış durumda. En azından toplumsal dokumuza uygun yasal düzenlemeler için biraz daha niyet edilmesi, dikkat edilmesi, özen gösterilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Bir de şöyle bir şey var, bunu da bir uzmandan yine bir şiddet olaylarında görüş alırken öğrenmiştik: Bu, örneğin, kedi öldürme, kedinin bir yerlerini kesme falan olayları oluyordu ya, inşallah daha olmaz. Ülkenin batısında diyelim Edirne’inde bir olay oluyor, bu, çarşaf çarşaf gazetelerde, medyada bütün detaylarıyla veriliyor, bir bakıyorsunuz, en doğuda bir yerde aynı oluyor. Bu, psikolojide işte bu hastalıklı durumlarda “aynalama” diye bir şey varmış. Ya, bir şeyi, kötü bir olayı... Mesela, şey vardır, bilirsiniz, hepimiz yaşadığımız yerlerden biliriz; çok kötü bir şey anılmaz, biri çok kötü bir şey yapmıştır yine benzer konularda, o adam unutulmak istenir, adı geçecek olursa “Bırakın, adı batsın.” denir falan. Yani biz medya olarak onun tam tersini yapıyoruz. “Vay işte kedinin şu kadar bacağını kesti, şurasını kesti.” falan ya da kadına şunu, şunu, şunu şöyle yaptı.” “Bir şarjör boşalttı.” gibi. Buna

aynı psikolojik rahatsızlığı bulunan, hastalığı bulunan başka bir bölgedeki kişi karar vermiyor, “A, ben niye yapmıyorum.” falan değil, o ister istemez onu şey yapıyor, hastalığını tetikliyor; böyle bir şey, zamanla oradan da başka olaylar patlak veriyormuş. Buna dikkat etmek gerekir biz medya açısından diye...

Bakın, çok üzülerek söylüyorum: O bacımız, Allah nur içinde yatırsın, Şule Çet kardeşimizin atıldığı iş hanında, plazada bulunuyor bizim temsilciliğimiz. Akitte çok detaylı haber görmemişsinizdir. Niye görmemişsinizdir? Biz, düşündük, taşındık; çok kötü bir olay, hassasiyet göstermek istedik yani kısaca geçtik haberi. Yani ballandıra ballandıra ya da çok detaylı detaylı “İşte bizim binamızda, biz bunun en iyisini verelim, işte kapıcıyı da konuşturalım, bekçiyi de konuşturalım.”a girmedik, çok kısa geçtik bunu; bu da bir tür hassasiyettir zannediyorum. Yani telin ediyoruz bu tür şeyleri, keşke hiç olmasa, bundan sonra inşallah hiç olmaz bu tür şeyler.

Bir de sözlerimi bağlarken şöyle Melik arkadaşımızın söylediği şey çok doğru, herkesin işte, Allah herkese de nasip etsin, kızı olanlar mesela... Şimdi, kızı olan bunu anlar. Kadına şiddet ne demek? Ya, sen kızını evlendireceksin, bir başka biriyle evlendireceksin, başka bir ailenin çocuğuna vereceksin, kız senden çıkıyor, gidiyor, komple onların inisiyatifine giriyor. Sen kendi eşine, kızlarına şiddet uygularsan senin verdiği kızın gelin gittiği yerde başına bir şey gelecek diye korkar mısın? Yani empati diyorlar ya, kendin için istemediğini başkası için de...

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Muhammed Bey, siz doğrudan onların inisiyatifine geçiyor derken bile zaten cinsiyetçi ayrımı kabul ederek konuşmuş oluyorsunuz.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Yani ne yazık ki böyle.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – İnisiyatif demeyelim bence.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Ne diyelim?

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Kimse kimsenin inisiyatifine geçemez yani öyle bir durum yok.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Hayır, şöyle düşünün: Bir aileden kalkıp gidiyor başka bir aileye dâhil oluyor; buna ne demek gerekiyorsa...

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Kendi ailesini kuruyor diyeceksiniz.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Aile kuruyor.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Tamam.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Kızı bile veriyorsun yani hani gidiyor gibi algılanıyor bizde; bu, terminolojiden kalktı. Artık bunları da gözden geçirmek lazım.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Yani empati.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Muhammed Bey...

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Empati dediğimiz şeye de dikkat etmek gerekiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Muhammed Bey’e çok teşekkür ediyorum.

Tabii ki yazılı kanunlarımız, Anayasa'mız kendi metinlerimizde düzenlenmeli amenna ama biz kadınların mücadelesini sadece mevcut yazılı kanunlarımızla değil, mücadele suresiyle de biliriz: Mücadele suresi 58/1. Mücadele suresinin 1'inci ayetinin inmesinin sebebi bir kadının Peygamber Efendimizin kapısına gittiğinde onunla verdiği mücadele. Eşyle yaşadığı problemi Peygamber Efendimize -siz çok daha iyi bilirsiniz- anlatıyor ve Peygamber Efendimiz bununla ilgili herhangi bir yorum yapamayacağını söylüyor ve Peygamber Efendimizin kapısından ayrılmadan bir söz söylemesini istiyor ve bunun üzerine Mücadele suresi ayet iniyor ve o ayetin inne gerekçesi olan mücadele de surenin adı oluyor. Dolayısıyla, Veda Hutbesi bizim için çok önemli -Medine Vesikası gibi çok önemli evraklarımızdan.

O günden bugüne ben hep şunu söylüyorum, -tüm konuşmalarında, kadın konuşmalarında bunu kullanırım- kadınlarımızın çalışması konusunda söz söyleyen muhafazakâr erkeklerle söylüyorum: Biz Peygamber Efendimizi örnek alıyorsak erkekler olarak; kadınlar olarak da Hazreti Hatice Annemizi örnek alıyoruz ve o dönemde Hatice Annemiz çok iyi bir tacirdir, çok iyi bir ticaret erbabıdır. Peygamber Efendimiz 25 yaşında ve Hatice Annemizin yanında çalışmaya başlar ve oradan elde edilen gelirle İslam yayılmaya başlanır. Dolayısıyla, kadınlarımızın çalışması konusunda, üretmesi konusunda ve şiddetin önlenmesinde verilen mücadelede referans kaynaklarımızın ortak olduğu kanaatindeyim. Bu vesileyle, bugün bunları yazılı metinler hâline getirmek ve bunun için de gösterilen hassasiyeti başta Sayın Cumhurbaşkanımız çok net bir şekilde gösteriyor ve medyamızın da bu konuda hassasiyeti göstermesi bizim en önemli temennimiz. Biz toplumsal kodlarımızın bozulması taraftarı asla olmadık. Toplumumuzun DNA'sının bozulmasına asla taraf değiliz ve milletimizin sesinden de kulağımızı hiç çekmedik. O vesileyle de tedbirlerimizi alıyoruz.

Bizim sizden istirhamımız, mevcut yasalarımızın yaygınlaşması ve bilinmesi konusunda Anayasa'mızı, Türk Ceza Kanunu'muzu, 6284 sayılı Yasa'yı bizim daha fazla yaygınlaştırmamız gerekir. Bununla ilgili olarak da kadın cinayetlerinin şiddetinin aktarım dilinin de kriterlerinin çok önemli olduğunu söylüyorum. Biraz evvel Sayın Müderrisoğlu'nun müdahalesi önemli bir müdahale. Tabii ki biz bu duyguları biliyoruz, yaşıyoruz, aidiyet hissetmek çok önemli, aile aidiyeti önemli ama bunun yanı sıra bireysel olarak bir birey olarak kabul etmek bizim için en önemli ilk adım diye düşünüyorum. Kadın cinayeti aktarım dili üzerindeki kriterlere birkaç cümle söyleyip sözü milletvekili arkadaşlarımıza bırakacağım. Yanlış gerekçelendirmeden kadın cinayetlerini yani "Boşanmak isteyen karısını öldürdü." "Ayrılmak istediği kız arkadaşına saldırdı." Çocuğunu göstermeyen karısını öldürdü" gibi kullanımlar yanlış gerekçelendirmelerdir. İnfial oluşturma, korku uyandırma, sıklık belirten kelimeler, hedef gösterme failin psikolojik durumunu ön plana çıkarma, faili yanlış tanımlama, kurban hikâyesi, suçlu hikâyesi, haber görseli tercihlerinizin hassasiyetini mutlaka arzu ediyoruz. Eğer dilimizi medya olarak sağlıklı bir zemine oturtabilirsek bu, kadının şiddete maruz kaldığı her olayın önlenmesinde medyanın da çok ciddi katkı sunduğunu görmüş oluruz.

Ben bütün sunumlarınız için teşekkür ediyorum ve söz talebinde bulunan Sayın Habibe Öçal'a söz veriyorum.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- *Hürriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hande Fırat, Türk Medya Ankara Temsilcisi Melik Yiğitel, Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu ve Yeni Akit Ankara Haber Müdürü Muhammed Kutlu tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler*

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de öncelikle gerçekten çok doyurucu sunumlar yapıldı, bunun için bütün katılımcılara teşekkürümü belirtirim.

Ben, hemen bir sataşmayla gireyim Muhammed Bey’e bir sataşacağım. Bu erkeğin evden uzaklaştırılması konusunda bakın, biz elbette ki hakemlik kurumuna inanan insanlarız ama şiddet varsa o erkeği evde tutmamak gerekir yani şiddet oluyorsa, şiddet uygulanmışsa o kadınla o erkeği aynı evde tutmanın bir gerekçesi olamaz. Ben bu noktada size karşıyım. Eğer şiddet uygulanmışsa, zarar vermişse kesinlikle o erkeğin o evden uzaklaştırılması kanaatindeyim, bunu öncelikle belirtiyim.

Yine, Hande Fırat Hanım şiddet içerikli haberlerin nasıl verildiğine değindi. Ben yakın bir tarihte olan Melek İpek olayına değinmek isterim. Melek İpek olayında biliyorsunuz kadın gerçekten çok ciddi bir şiddet mağduriyeti yaşadı ve bunun neticesinde nefsi müdafaa niteliği taşıyan bir cinayetle sonuçlanan bir olay oldu. Şimdi, burada şu çok önemliydi: Melek İpek’in ifadelerinin, özellikle adli ifade niteliği taşıyan ifadelerinin medyada yer almasını doğru bulmadım yani özellikle eş de olsa cinsel saldırı gibi birtakım ifadeler vardı; bunların en ince ayrıntısına kadar medyada yer alması hem o kadının mahremiyetine aykırı hem de bu haberler bütün kadınlarda ve genç kızlarda ciddi travmalar oluşturacak nitelikte haberlerdir. Yani bu çok yakın tarihli bir olay olduğu için özellikle vurguluyorum yani medya, bu konuda yol aldık, mesafe kat ettik, dili dönüştürdük şeklinde siz sunumcular da bu şekilde bir savunmaya gittiniz ama demek ki bazı kodlar hâlâ değişmemiş, bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Kadın mahremiyeti, aile mahremiyeti her ne kadar yani orada bir şiddet olmuş, aile ortadan kalkmışsa da o kadının çoluğu çocuğunu, annesi, babasını, kardeşini de düşünerek adli ifade niteliği taşıyan ifadelerin medyada bu kadar pervasızca kullanılmasını açıkçası doğru bulmuyorum, medya etiği noktasında da bu sıkıntılı.

Medya etiği noktasına da gelecek olursak az önce de bir önceki oturumda da buna değindik. Şimdi bu etik ilkeler ve etik kodların belirlenmesi noktasında hangi kriterlere uygun davranılıyor? Bu önemli. En son Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin 2016’da hazırladığı etik kurallarla ilgili elinizde yol gösterici bir pusula niteliğinde bir bildiri var galiba ama siz de biliyorsunuz, toplumsal olaylar değişiyor, sosyoloji değişiyor, bu kuralların da etik kodların, etik kuralların da değişiminin mutlaka olması lazım. Öncelikle bu yayıncılar olarak bir ortak yol, ortak akıl, ortak dil oluşturma noktasında bir çalışmanız var mı, diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Habibe Hanım’a teşekkür ediyorum.

Buyurun Yelda Hanım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Hande Hanım, Melik Bey, Okan Bey, Muhammed Bey, hepiniz hoş geldiniz. Gerçekten bu Komisyonda olmanız bizler açısından oldukça önemli, sabahleyin de görsel medyanın kıymetli temsilcileri buradaydı, şimdi yazılı medya temsilcileri olarak sizler bizim aramızdasınız.

Medya, kadına yönelik şiddetle mücadelede gerçekten çok güçlü bir paydaş; sizlerin duruşu, sizlerin fikri, sizlerin yazısı, kalemi gerçekten çok önemli ve çok güçlü. Az önce Okan Bey aslında -bir itiraf mı diyeyim- bir itirafta bulundu: “Medyada hâlâ erkek egemen dil hâkim.” dedi. Açıkçası zaman içinde medyanın da dili çok değişti, sabahleyin görsel medya temsilcileri de bunu söyledi yani nereden nereye geldik, artık haberleri verişi biçimine kadar, sunulan haberin hazırlanmasına kadar aslında çok yol kat ettiklerini söyledi ama her ne kadar bunlar yapılsa da istediğimiz yerde değiliz. Evet yasalar anlamında aslında bir eksiğimiz yok. 6284 var, Anayasa’nın 10’uncu maddesi, kadına yönelik pozitif ayrımcılıkla ilgili çok ciddi aslında yasal düzenlemeler yapıldı fakat bizim zihniyet dönüşümüne ihtiyacımız var.

Bu zihniyet dönüşümü için de siz yazılı medya temsilcilerine gerçekten çok büyük bir görev düşüyor; özellikle de bunun altını çizmek istiyorum. İşte Türk kadını çok güçlü ama bunun yeteri kadar yazılı ve görsel basında yer almadığını görüyoruz. Sürekli şiddet gören ikinci sınıf kadın rollerindeki kadınların haberleştirilmesi açıkçası bizleri üzüyor çünkü Türkiye'nin gerçekten iyi haberlere, pozitif gündeme ihtiyacı var, iyi kadın hikâyelerine ihtiyacı var. Bugün Anadolu'da kendi ayakları üzerinde duran, çocuklarını tek başına yetiştirmiş kadınlar var, kadın siyasetçiler var, kadın valiler var, karar alma mekanizmalarında kadınlar var, işte buraya kıymetli bakanlarımız geldi, hâkimler, savcılar, her geçen gün sayısı artan kadınlar var, YÖK'te akademisyenlerin sayısı günden güne artıyor; bu, iş hayatında da öyle fakat bunun yeteri kadar ne yazılı ne de görsel basında dile gelmediğini görüyoruz. Bu anlamda sizlerin görüşü bizler için oldukça önemli.

Bir de Okan Bey'in özellikle vekillerle ilgili yaptığı olumlu görüşüne çok teşekkür ediyorum. Evet, Türkiye'de vekil olmak da zor, Mecliste kadın milletvekili olmak daha da zor. Sadece boş koltukların gösterilmesi özellikle vekillerin ve kadınların da toplumda negatif yönde bir algıyla anılmasını sağlıyor; bunu da hak etmiyoruz.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım'a çok teşekkür ediyorum.

Tabii, esasında söze başlarken söyleyecektim ama şimdi sözü verirken söyleyeyim; aramızda bir tane de kahraman kadın var –hepiniz, bütün kadınlarımız kahraman da- bir tane de kahraman kadınla parantez açmak istiyorum; 15 Temmuz'un kahramanlarından Hande Hanım, sembol isim; yürekli, yürekli bir kadın. Muhteşem bir iş yapmıştınız. Hâlâ hatırlarken o geceki yüzünüzü, sonra sesinizi duyduğumuzda ki hâlinizi; muhteşem bir iş. Bizim çok kahramanlarımız var; onlardan birisiniz.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT –Çok sağ olun, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, sözü Mutlu Hanım'a bırakıyorum.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Teşekkür ederim kıymetli Başkanım.

Kıymetli katılımcılar, Türkiye'nin gerçekten tanınmış ve çok sevdiği haber yüzleri; sizinle çok faydalandığımız bir program oldu. Biz bu program dolayısıyla... Sizin gibi konuşmaya çalışıyorum Hande Hanım ama olmuyor tabii, başaramıyorum kusura bakmayın ama işte iyi bir moderatör, çok iyi bir moderatörsünüz bu arada, kahramanlığınız bizim için çok önemli.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Gayet iyisiniz. Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar, pozitif ayrımcılık yapıldığının farkındasınız değil mi böyle, hiç kusura bakmayın.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Yo, Melik Bey'i de Okan Bey'i de tabii ki her zaman, hepinizi çok destekliyoruz, çok seviyoruz, çok örnek alıyoruz.

Ben otuz yıllık avukatım, Balıkesir Milletvekiliyim. Balıkesir'de kadın ve aile konularında çok çalışmalar yaptım meslek hayatım boyunca. İlk yıllarda ki, ilk on yıлымda yaşadığım sorunlar, kadınlarla ilgili sorunlar gerçekten bir şekilde çaresizlik doğurmuştu hepimizde. Kadınlarla ilgili, şiddete uğrayan kadınların sorunlarına çare bulamamak yargıda, adalette biraz geride kalmak bizi çok üzmüştü ama sonra, 2002'den sonra bu, geçtiğimiz yirmi yılda gerçekten çok önemli -hukuki mevzuat açısından söylüyorum- gelişmeler oldu ve bu gelişmeler neticesinde hepimizin eli yani yargı mensuplarının da eli çok rahatladı. Kadına şiddet konusunda çok nokta atışlı çözümler bulabildik; artı, kadına şiddetin

her geçen gün daha da engellendiğini, her geçen gün daha farklı bir seviyeye ulaştığını, toplumda farklı bir algıya ulaştığını gördük. Bu noktada benim için cezanın en temel unsuru, en temel amacı olan caydırıcılık ilkesi çok önemli. Bizim kanunlarımız; en başta Anayasa'nın 10 maddesi, 6284 -arkadaşlarımız söylüyor- 2006 tarihli Başbakanlık Genelgesi, kanunlarımız, mevzuatımız kadına karşı şiddet konusunda gerçekten tekamül etmiş durumda, tamamlanmış durumda. Özellikle 6284 pek çok konuda eksiklikleri fazlasıyla tamamladı, sonuçlara vardırma noktasında bize çok yardımcı oldu.

Son zamanlarda İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili gelişmeleri biliyorsunuz, Sözleşme noktasında bir karar alındıktan sonra, ben basın, medyanın dilinde işte, İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı; kadına şiddet cezasız kaldı, kadına şiddet desteksiz kaldı, kadın desteksiz kaldı algısının uyandığını gördüm medyada. Tabii, bunu siyasi faktörler, siyasi karakterler de çok pompaladı fakat bu noktada kadının yani toplumda gördüğümüz, sahada karşılaştığımız kadınların da bize, "Bizi desteksiz mi bıraktınız?" "Bize şiddet uygulanırsa, bu ceza almayacak mı?" "Bundan sonra şiddet uygulayanlar cezasız mı?" Kalacak gibi serzenişlerde bulunduğunu gördük. Bunu anlatamamak, kanunlarımızın ne kadar tekamül ettiğini anlatamamak bizi çok üzdü. Bu noktada sizin haber dili açısından değerlendirmeniz ne olabilir? Çünkü açık söylemek gerekirse İstanbul Sözleşmesi, bizim kadına şiddet ve kadın konusundaki tek hukuki dayanağımız, mevzuatımız değil. Şu anda, biz hukuki mevzuat bakımından çok güçlüyüz, dünyadaki pek çok ülkeden güçlüyüz. Bunu yansıtabilmek, bunu anlatabilmek ve toplumda, kadına desteksiz kalmadığını hani, hukuki açıdan desteksiz kalmadığını; devletin her birimiyle işte, İçişleri Bakanlığının KADES uygulaması, kelepçe uygulamasıyla onun arkasında olduğunu bir haber diline yansıtabilmek mümkün mü, bunu anlatabilmek mümkün mü? Çünkü hakikaten sahada karşılaştığım pek çok kadın aslında biliyor; bizde şey vardır, Cumhurbaşkanımızın ilkesi, bizim en önemli ilkemiz "Şiddete karşı sıfır toleranstır." Biz, bu yolda hareket ettik. Bunu anlatmaya çalışıyoruz ama sizin anlatmanız yani her gün televizyonda gördüğümüz karakterlerin anlatması çok daha iyi olur diye düşünüyorum.

Değerlendirmeleriniz için, kıymetli görüşleriniz için de teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Ekranlarda gördüğümüz karakterlerden seni kastediyor her hâlde.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Okan Bey, lütfen, sizi de görüyoruz yani sizi de okuyoruz.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Bu konuda en gariban olan benim herhâlde.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sizi de okuyoruz lütfen, sizi de okuyoruz, özür dilerim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Özdemir, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Başkanım, kıymetli misafirlerimiz; hoş geldiniz.

Ben aslında, söylenenlerin pek çoğuna katıldığım için soru sormama niyetindeydim ama bir iki ufak tefek şey oldu, onlara temas edeyim. Melik Yiğitel, bayağı bıçkın bir Türk delikanlısı ya; bayağı bıçkın yani Polat Alemdar'ın yanına koyacak kadar var. Kızlar söz konusu olunca, o 2 kız, hemen babalık duyguları böyle harekete geçti falan yani sahiplenme duygusu... Bu dili çok eleştiriyorlar biliyor musunuz, CHP'liler olsaydı siz yanmıştınız vallahi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Var, CHP'li milletvekilimiz var burada.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Nerede? Yok, misafir...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama sen sataştın şimdi.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Konuşacağım merak etmeyin arkadaşlar.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Şimdi, onlar sahiplenilmeyi istemiyorlar, kız çocuklarının veya kadınların sahiplenilmesi -bu tabiri de ben kullanıyorum ama onlar daha başka bir şey muhakkak bulacaklardır- fakat ben bunun çok da doğru olmadığı kanaatindeyim. 3 tane oğlum var, şimdi 6 tane torunum oldu; 5'i kız, 1'i erkek. Dolayısıyla kız çocuklarının hakikaten bir zenginlik olduğunu gördüm, Allah'a şükürler olsun ve kız çocuklarına karşı Türk ailesinin böyle daha özenli bir bakış açısı geliştirdiğini gördüm. İstemeden bende var, bende de var, ben de öyleyim yani bunu önleyemeyiz biz, bu babalık, dedelik duygusunu. “Büyükbaba” filan diye yumuşatıyorlar ama ben ağzımı doldura doldura “dede” diyorum, “dede” demelerinden de hoşlanıyorum. O açıdan çok yabana atmayalım.

Siz, Çerkez misiniz?

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Ne olur söylemeyim, şimdi, çıktığım toplumu methetmiş gibi olmayayım.

HACIAHMET ÖZDEMİR (Konya) – Adige misiniz? Şapsığ mısınız? Kabardey misiniz? Nesiniz?

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Bu vatanın evladiyız özetle.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Şeyh Şamil'nin hatıralarını yayınladım, iyi bilirim.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Sayın Başkanım, insan evladı aslında olmak her şeyi çözüyor.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Eyvallah. Orada bir hassasiyet vardır, iyi bildiğim için sordum ben.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Ha, bir de şey var efendim; çok yanlış bir şeyi yapanı toplumdan sürerler, düğününe, cenazesine gitmezler; ölmek ister yani ölmüş gibi bir şey olur.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Evet, toplumsal boykot uygulanır.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – O yüzden çok devlet işi girmez araya.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Şimdi, hakikaten biz önleyemeyiz; yani erkekler açısından baktığımızda, burada bir erkeksi bakış açısını da ben Melik Bey'in bana verdiği güven duygusuyla, değilse başka türlü... Burada hiç sesimi çıkartmıyordum siz gelene kadar, hiç böyle bir şey söylemiyordum onun için siz bana güven verdiniz, hele o esprinize de bayıldım; “Ben kızları gelin falan vermiyorum kardeşim, iç güveyi alacam.” dediniz ya. O da harika.

TÜRK MEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Evet, ben gidip isteyeceğim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Benim büyük oğlumun da 2 kızı var, o da öyle sizin gibi, büyük apartman yaptırıyor, kızları da aynı apartmanda oturtuyor diyor ki; “Ben kızlarımdan ayrılamam babacığım.”

TÜRK MEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Sayın Vekilim, ben zaten dedim yani evlenmeye niyetiniz olduğunda söyleyin, ben gidip isteyeceğim, iç güveyi alacağım.

HACIAHMET ÖZDEMİR (Konya) – Sizi Tibet'e göndermemiz lazım. Tek toplum, Tibet toplumu biliyorsunuz; damat gelinin evine orada geliyor sadece.

Okan Bey'e ben özellikle çok teşekkür ediyorum, anketlerle alakalı, istatistiklerle alakalı; sürekli benim burada vurguladığım şeye çok daha akademik dille, bir seviyeli üslupla değindi; gerçekten güzeldi.

Hande Hanıma, ben “Siz, bizim kahramanımızsınız. Telefonunuz orada, müzede Cumhurbaşkanımızın telefonu ile yan yana duruyor. O gece benim ne çektiğimi bilemezsiniz, siz televizyona çıkınca nasıl rahatladığımı bilemezsiniz.” filan diyecektim ama Öznur Başkanım benden çabuk davrandı; dolayısıyla bütün övgüleri o yapmış oldu ama ben de altına imza atıyorum. Hakikaten Türk kadınının nasıl başarılı habercilik yaptığının iki örneği var o akşam; biri sizsiniz, birisi de bizim şu anda Kadın Kolları Başkanlığımızı yapan Ayşe Keşir Hanım. Meclisten hiç kimsenin hatırına gelmediği bir dönemde... Nasıl bir şey olduğunu ben size şöyle küçücük anlatıp hemen bitiriyorum. Bize dediler ki: “Konya AK PARTİ İl Başkanlığına gidin.” gittik; hiç kimse ne yapacağını bilemiyor, ben de bilmiyorum. Dedim ki “Arkadaşlar, oturalım bir konuşalım.” Oturduk ve konuşmadan kalktık yani böyle oturduk ve kimse ne diyeceğini bilemiyor ve herkesin zihni Cumhurbaşkanımızda, Başbakanımızda filan. Dolayısıyla öyle ortamlarda demek ki panik yapmadan doğruyu yapmak da kadınların becerisi olarak ortaya çıkıyor; bunu da vurgulamış olayım.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Ben, bugünkü toplantıdan çok yararlandım.

İnşallah iyi şeyler olacak ama bu dil konusunda falan da erkekleri fazla zorlamayın lütfen. Siz annesiniz, siz eşsiniz, hukuki terimiyle söylüyorum “karı”sınız; biz kocayız; hukuki tanımı bu kanunda. Siz o yönünü biliyorsunuz, sizin duygusal zekânız başka türlü işliyor; erkeğe bağımlılık, kocaya bağımlılık, eşe bağımlılık, çocuğa bağımlılık falan duygularınız farklı bizde de farklı yani bunu ben burada açıkça söyleyeyim. Onun için “emanet” dediğimizde ne olur incinmeyin. “Biz onları koruyoruz, koruma duygusuyla hareket ediyoruz.” dediğimizde incinmeyin çünkü siz bu erkeksi bakış açısını çözemezsiniz, mümkün değil, zaten ben de sizin mantığınızı çözemiyorum. Hanımla 36’ncı yıldayız, hâlâ biz mantık çatışması yaşarız, yaşadığımızda da... Binali Bey’in evlilik cüzdanını verirken söylediği harika bir söz vardır, hep söyler: “Bak, biliyorsun değil mi? Bunu ben gelin hanıma veriyorum; teslim ol, rahat et.” Yani şu anda biz teslim olmak ve rahat etmekle, baş başa otuz altı yılın sonunda edindiğimiz deneyim bu. Onun için çözmeye uğraşmıyoruz, kabul ediyoruz; o da beni kabul ediyor, çözmeye çalışmıyor. Bu kadın-erkek ilişkilerinde çok fazla da üçüncü şahısların müdahil olmasının iyi sonuçlar vermediği gibi bir kanaat bende hâkim.

Eğer sürçülisan ettimse affola.

Bugün biraz cesur konuştum Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gördüm, gördüm.

Evet, çok teşekkür ederiz Hacı Ahmet Bey’e.

Sayın Özdemir, Peygamber Efendimiz’in Veda Hutbesi baş göz üstüne. Kadınlar emanettir ama erkekler de emanete hıyanet etmeyeceklerdir ve en önemlisi, bizim kendimizi en fazla korunaklı hissettiğimiz alan ailemiz; ailemizin içerisinde kendimizi korunaklı hissettiğimiz ve bizim emanet olduğumuzu bilen kişilerden şiddet görmeyeceğiz. O zaman biz gereken tedbirleri almakla mükellefiz.

Evet, Sayın Kara, buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli misafirlerimiz, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Hande Fırat Hanımefendi’nin sunumunu büyük bir zevkle dinledim. Söylediğiniz her şeye katılıyorum.

Melik Yiğitel Beyefendi'nin sunumu gayet samimiydi. İçtenlikle cevap verdiniz çünkü maalesef Anadolu'nun birçok yerinde erkek çocuklar kız çocuklara göre yetiştirme tarzı bakımından da doğumdan itibaren ayrıcalığa tabi tutuluyor; buna ben de karşıyım. En basitinden, aile içerisinde kız çocuğuna uyandığı zaman kendi yatağını toplaması öğretilirken erkek çocuğununki için “Sen kardeşininkini de hadi topla.” deniliyor ya da bir bakıyorsunuz; kız çocuğu akşam yemekten sonra sofa kaldırılmasında anneye yardım ederken erkek çocuğu gayet güzel kumandayı eline alıp televizyonun başına geçebiliyor. Aslında bizim aile içerisinde de kız-erkek cinsiyet ayrımında eğitimin ailede başladığını ve onlara bir sorumluluk, beraberlik, eşitlik duygusunun verilmesi gerektiğinin ailede başladığını da güzel bir şekilde örneklemiş oldunuz. O yüzden de teşekkür ediyorum ama şu da var: 4 kız kardeşten sonra siz kendinizi bu şekilde eğitip de bunu düzeltebilip kendi kendinize otokontrolünüzü sağlayıp kendi kendinizi bir değerlendirebilmişsiniz; bu da çok güzel bir şey, eğitimin de çok büyük önemi olduğunu gösteriyor.

Yine kız çocuklarınıza verdiğiniz değer bizi duygulandırdı, ki canlı yayında bile olsa size atılan mesajla sizlere ne kadar demokrat olduğuna gösteriyor; yani sizleri bile uyarabilmesi “Baba, burada hata yaptın.” diyebilmesi bizim için çok değerli.

Okan Bey'e teşekkür ediyorum, gayet samimiydi.

Muhammed Bey, size de teşekkür ediyorum ama bazı şeyleri ufacık ben de eleştirmek istiyorum:

Erkek eğer şiddeti yapıyorsa evin içerisinde, evden uzaklaştırılması gerekiyor; bu, sadece kadın için değil çocuklar için de çünkü sürekli olarak sözlü ve fiziksel olarak şiddetin olduğu bir ailenin içerisinde yaşayan çocukların da maalesef geleceklerini biz karartıyoruz. O yüzden o çocukların psikolojik durumu ve geleceğimizi düşünerek aileden uzaklaştırılması gerektiğine ben de katılıyorum.

Medya üzerinde, özellikle mağdurların yaşadıkları vahşetin detayıyla yazılmaması ya da sunulmaması gerektiğine kesinlikle katılıyorum.

Tabii ki, bizler Müslüman bir coğrafyada dünyaya geldik ve Müslümanların çoğunluk olarak yaşadıkları bir ülkedeyiz; tabii ki, bizim için İslam bir yaşayış felsefesidir, bir yaşam tarzıdır, yaşadığımız her şeyde İslami ölçütlerimizi esas alırız. Yani her iyi şey Batı'da vardı da biz Batı'dan aldık gibi bir mantık, bunu düzeltmek gerekiyor. Ben Konya Vekiliyim, bizde Selçuklu kartalıdır; bir pençemiz garba, bir tarafımız şarka yönelmiştir. Aslında özümüze dönersek ve bakarsak, biz beş bin yıllık kadim tarihimizde... Bakın, sadece, kız çocuklarının gömüldüğü, diri diri toprağa gömüldüğü hep Arap kavimlerinde gösterilmiştir, aslında İrlanda'da da vardır bu; kız çocukları diri diri toprağa gömülüyordu, kadın şeytandı ve Batı toplumunda İncil'e dahi el sürmesi kesinlikle kabul edilemiyordu. Homeros'un İlyada ve Odyseia Destanı'na bakarsanız kadını küçümsüyordu “Senin ne işin var burada, git halı tezgâhının başına.” şeklinde sözler vardı ama bize bakarsanız, beş bin yıl önce taş yazıtlara yazdığımız zaman Bilge Kağan'ın annesi Ay Kağan'ı bir ışık ve nur olarak benimsiyorduk ve boşanmada vesairede öncelik hakkı veriliyordu, kadının sözü her şeyin üstündeydi.

O yüzden, ben, özellikle kendi özümüze dönerek... Hiçbir kavimde olmayan, beş bin yıl öncesinde kadına en güzel değeri veren bizim milletimizdir, Türk milletidir. O yüzden ben, ne Batı ne başka bir şey aramaya gerek yok, özümüze dönmemiz yeterlidir diyorum.

Hepinize geldiğiniz için, sunumlarınızdan dolayı çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kara, çok teşekkür ediyorum.

Komisyon üyesi olan arkadaşlarımızın sözleri tamamlandı ve üye olmayan arkadaşlarımızdan ilk söz isteyen Semra Hanım, buyurun.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Komisyon üyesi değerli arkadaşlarımızı, katkı sunan değerli katılımcılarımızı, konuklarımızı selamlıyorum.

Araştırma komisyonlarımızın çalışma saatlerinin çıkışıyor olması münasebetiyle ben Komisyonunuzun bütün çalışma programını takip edemedim ne yazık ki çok arzu etmeme rağmen, bugün imkân bulup gelebildim; o yüzden daha önce gündeme getirilmiş, görüşülmüş ve bir bilinçlendirme düzeyine, noktasına ulaşılmış konulara tekrar temas ediyor isem bu konuda sizin hoşgörünüze sığınyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah.

Buyurun.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Öncelikle, biz bugün, görsel ve yazılı basında kadına şiddetin yer alış modeliyle ilgili olarak konuya nasıl etki ettiğine dair sunumlar izledik. Ben tamamına yetişemedim ama sorular ve yorumlar üzerinden konuyu anladım, hepinize çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bizim, bu konuyu algılayış sistemimizde sanıyorum ki bir sorgulamaya gitmemiz gerekiyor. Trafik kazalarında, trafik kazasının oluşuyla ilgili münferit, kişisel hataları sorgulayabiliyoruz ama şiddete geldiğimiz zaman bunu münferit sebeplere dayandırmak yerine kökenden çözmemiz gereken bir toplumsal bakış açısı problemi olarak kabul etmemiz gerekiyor. Bu durumda da baktığınız zaman, tabii ki yetiştiriliş tarzı. Ben 2 erkek çocuk annesiyim ve Sayın Melik Bey, siz mademki böyle çiçek ve çikolatayla eve gitmek istiyorsanız biz kabul ederiz ama benim size teklifim şudur ki: Elli yıl sonra da erkeğe şiddet, erkeği aldık, damadı aldık, erkeğin aidiyetiyle ilgili konuları sorgulamamak için biz bir ortada bırakalım bunu, ne kız alalım ne erkek alalım, böyle ortada bırakalım ama hoş bir yaklaşım, teşekkür ediyoruz, dönüşüm için gerekli olan bir yaklaşım aslında.

O anlamda baktığımız zaman, özellikle kadınlarımızın tabii ki bütün toplumun erkek ve kadın bireyleri için geçerli...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Semra Hanım, Hande Hanım'ın da 1 kızı var.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Benimkiler henüz çok küçük, o yüzden ben onlardan yetiştirilişle ilgili tavsiye alabilirim ama her birinizin anne ve baba olma meziyetleriyle ilgili ayrıca sohbette bulunmaktan da büyük bir keyif alırım.

Biz, toplumda erkek ve kadın her iki birey için de ama tabii ki şu anda erkeği de yetiştiren kadın olduğundan, kadının şiddete karşı dik duruşu, direnç gösterebilmesi adına kadının kültürel, sosyal ve ekonomik olarak güçlü olduğunu, bağımsız olduğunu, kendine dair bir kuvveti olduğunu kabul ederek, topluma bunu kabul ettirerek bu problemin üstesinden gelmekte büyük bir adım atabiliriz. Bu noktada da şiddeti önlemek için çıkarmış olduğumuz yasaları değil, kadının kendisinin birey olduğunu ortaya koyması için yapmış olduğumuz düzenlemeleri bir miktar daha fazla ifade etmek gerekiyor. Ben, kendim, Sanayi ve Ticaret Komisyonunda görev yapan, ticaret dünyasında uzun yıllar çalışmış olan bir sanayiciyim ve Ticaret, Sanayi Bakanlıklarımızın ortaya koydukları programlar, hizmetler, icraatlarla ilgili olarak bir miktar daha yakın araştırma ve uygulama modellerini görme şansına sahip bir vekilim. Bu anlamda biz kadını güçlendirmek adına, kadının birey olarak kendi değerini ortaya çıkarmak adına o kadar güzel çalışmalarda bulunuyoruz ki zaten bizim kadınlarımız da yani biz, Türkler zaten hani, bir miktar pratik, bir miktar bir çözüm odaklı, üretken, verimli, yapısal olarak çok doğurgan bir milletiz. Bu anlamda işte, bir üretim kanalına kanallı ettiğimiz zaman; bu tarım olabilir, bu sanayi olabilir, bu ticaret olabilir, bu ev içerisinde ev ekonomisindeki üretim olabilir yani kadınlarımız müthiş bir özgüven sahibi bireyler aslında. Biz acaba bunu biraz daha göz önünde bulundursak o bireysel başarıları; biz

yerel medyada sadece işte, “Kadın çiftçinin başarısı”, işte “Kadın sanayicinin işlem hacmi” şeklinde haberlere rastlayabiliyoruz ama ulusal medyada çok fazla bunlar ne yazık ki yer bulmuyor gibi geliyor bize. Yani en azından...

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Çünkü sizin gibi değerli vekilleri biz daha yeni yeni tanıyoruz, bu yüzden.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Emin olun ki ben tanımanıza gerek duyulmayacak kadar küçük kısmıyım, bizden çok daha büyük, çok daha parlak olanlar var ama hani, gelmek istediğim nokta herhâlde anlaşılmıştır. Başarı hikâyelerine yer vererseniz kadınlarımız buna öykünecekler. Eğer ki şiddete uğramış kadınlarımızın korunmasıyla ilgili tedbirler noktasındaki hikâyeler üzerinde dönüp durursak eğer kadınlarımız savunmayı, gardını almayı evet, öğrenecekler, başvurabilecekleri yolları öğrenecekler ama belki bu noktaya gelmeden önce bir çözüm üretmek için örnekleri daha göz önünde bulundurma, artırma imkânına basınımla aracılığıyla kavuşabiliriz belki.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Semra Hanım, çok teşekkür ederim.

Şimdi, bir konuya bir söz söylemek isterim; özellikle, şiddete maruz kalan kadının şikâyetiyle uzaklaştırılma kararı alınan erkeklerle ilgili olarak, “Neden uzaklaştırıldı?” diyen bütün erkeklerle; lütfen, kendi kızınızın şiddete maruza kaldığı anı düşünün derim. İstirhamım, benim 2 erkek evladım var. Allah’a hamdolsun, ben otuz yıllık evliyim ve kocamdan şiddet görmedim ama görseydim her hâlde bugünkü aklımla mücadeleme farklı devam ederdim ama ilk evlendiğim yıllar itibarıyla 22-23 yaşındaki yaşlarım itibarıyla bunu babama söyleseydim, babam direkt olarak hani “verdim, aldım hikâyesi” var ya, orada direkt olarak alırdı yani. Ama öbür taraftan da erkek çocuk annesi olduğunda işte, kadının da “Aman da dayak yedi de ne oldu, bir fiske de otursun.” diyen erkek tarafın bakışının da kendi kızı, kendi ailesi için düşünmesini arzu ederim Sayın Kutlu.

Ben söz vereceğim size ama öncelikle kıymetli milletvekilimiz Fikret Şahin Bey’e söz vereceğim.

Şunu söylemek istiyorum: “Empati” dediğimiz hadise tamamen burası; bu konuda haklı kararların yanında durmamız gerekir.

Sayın Şahin, söz sizde.

Buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Tabii, ben misafir olarak geldim...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 2 misafirimiz sizin gibi var.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Evet, benim maksadım, dinlemektir açıkçası. Tabii, yani sabahki sunumları da izledim, bir erkek olarak, tabii, Kadına Şiddet Komisyonunda böyle dinleyici olarak bulunmak da insanda açıkçası psikolojik olarak, bir erkek olarak bir baskı yaratıyor, onu da hissettiğimi söylemek isterim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Süper.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Gerçekten, hani, üzülerken tabii... Keşke olmasa keşke bu Komisyona ihtiyaç olmasaydı keşke bunları konuşmamış olsaydık. Tabii, kadınlarımız kötü şeyler yaşıyorlar, ben de bunlara tabii, mesleğim gereği şahit oldum. Sadece kadınlarımız değil tabii, çocuklarımız var şiddete uğrayan, sağlık çalışanlarımız şiddete uğruyor, hayvan şiddeti var; yani sonuç olarak toplumumuzda böyle bir şiddet sarmalı var ve son yıllarda giderek de artıyor. Mutlu Hanım “Şiddet giderek azaldı.”

diyor ama istatistikler onu göstermiyor maalesef. Şiddet giderek artıyor ve ondan dolayı da işte, bu Komisyonlar kuruluyor. Aslında, bilimsel olarak, neden şiddete eğilimliyiz, neden bu kadar çok şiddet uyguluyoruz, bunların incelenip bunlara yönelik olarak çalışmalar yapılması, ki tabii, bu çalışmalarımız da bunun bir örneğidir. İnşallah, önümüzdeki yıllarda bu şiddet sarmalından kurtuluruz. Ben tabii, birtakım hukuksal yapılandırmalar, yasalarla bu şiddetin engelleneceğini açıkçası inanmıyorum. Sorunun temelindeki kısım bilinçtir, toplumsal bilinç, eğitimidir yani aileden geliyor yani burada da mutlaka tabii ki çocuklara çok küçük yaşlardan itibaren şiddete karşı bir eğitim verilmesi gerektiğine inanıyorum yani anaokulunda, okul öncesi dönemde, ilkokul döneminde şiddete karşı eğitim konusunda müfredata birtakım eğitim programlarının eklenmesi gerektiğine inanıyorum ki o şekilde yenebiliriz.

Şimdi, bakın, Melik Bey'e ben de katılıyorum, ben de 2 çocuk babasıyım; büyük olan erkek, oğlum, daha sonraki kızımız var, Allah bağışlasın. Yani bir kız babası olduktan sonra insanın kalbinin ne kadar yumuşadığını ben kendi hayatımda hissettim yani erkek çocuk hiç umurumda değil ama...

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Endişe de artıyor Sayın Vekilim.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Yani kız çocuğu olduğu zaman o çok farklı bir şey ve şöyle derim ben: Mutlaka her ailede bir kız olmalı yani dünyaya bakış açımız çok farklı, değişiyor gerçekten. Yani “Aman bir şey olmasın.” diyorsunuz, hani titriyorsunuz üzerine. Şimdi biraz da kız babası olarak da bura geldim açıkçası onu da söylemek istiyorum.

Şimdi, bakış açımızda, Muhammed Bey yanlış anlamasın ama yani tabii, inanç duymamız çok farklı yani elhamdulillah hepimizin bir inancı vardır tabii, hani Peygamber'imize karşı da saygısızlık yapmak istemem ama yani bir kadını bir erkeğin emaneti olarak görüşümüz, o bakış açımız olduğu sürece biz bu konuyu çözemeyiz. Kadını ben bir emanet olarak düşünemiyorum, öyle olmaması lazım; bakın, burada, Okan Bey olsun, Hande Hanım da fark ettiler yani Muhammed Bey'e müdahale etme gereği hissettiler. O, zihinsel bilinç altında kuvvetli bir cinsiyetçi yaklaşımın göstergesidir; yani kesinlikle kadın erkeğin emaneti değildir, onlar eşit birey olsun diye burada çaba saf ediyoruz zaten. Bakın, aynı zemindeyiz yani onu ben kabul etmiyorum -efendim- inanç dünyasında olabilir ona bir şey diyemem.

Sayın Vekilimizin mesela söylediği şeye de bir katkıda bulunacağım. Esin Hanım, şimdi, ben mesela Kırgızistan'da bulundum, Kazakistan'da “Bozüyük” dediğimiz -efendim- o eski Orta Asya Türk çadırlarına girdiğiniz zaman kağan karşınızda oturur, sağ tarafta erkekler, sol tarafta kadınlar vardır. Ya, bu şunu gösterir: Yani erkekle kadın Türk toplumunda her zaman eşit bireylerdir. Biz bu şekilde değerlendirmek durumundayız. Hani “Bir kadını erkeğin emaneti olarak görmek.” demek, kadını birey olmaktan çıkarmak ve tamamen erkeğin tahakkümü altına teslim etmek demektir, oradan hiçbir şey çıkmaz açık konuşayım.

Şiddetle ilgili konuda... Ben bir hekimim, ben çok gördüm kadına şiddet, acil serviste -özür diliyorum- ağzı, burnu dağılmış her tarafı, erkek gelmiş arkasından elinde bıçakla acilde arkasından kovalıyor, kadını bulsa öldürecek; bunlara şahit oldum, kadının nasıl böyle çaresiz titrediğini, neler yaşadığını. Yani şimdi, devlet bir koruma getiriyor yani bir polis veriyor, onu şimdi devlet koruyor yani polis, devleti temsil ediyor, polisi de bir erkekçi, cinsiyetçi bir yaklaşım olarak görmek de bence yanlış, o da uygun değil. Çünkü yaşanan örnekleri görseniz siz de kabul edemezsiniz. Özetle şuraya gelmek istiyorum: Sayın Başkanım, sabahki oturumda şöyle bir söz söylediniz, çok beğendim, tebrik de ediyorum sizi: “Mevzubahis kadınsa siyaset teferruatıdır.” dediniz. Burada Sayın Vekilime atıfta bulunacağım yani kadınla ilgili kısmın Cumhuriyet Halk Partili, AK PARTİ'li, İYİ Partili, MHP'li falan yok kesinlikle...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Ama aynı yere...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – ...insan olmakla ilgili ve kadını erkeklerle eşit seviyede görmekle ilgili. Sayın Vekilim de bahsetti, birey olarak gerçekleşmesi konusunda; ne erkeğe kız isteyelim ne kıza erkek isteyelim; ikisi de eşit bireyler olarak ülkemizi alsınlar daha ileri noktaya taşısınlar.

Ben çok teşekkür ediyorum. Ya, konuşmak istememiştim ama konu buraya gelince...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sataşma olunca.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ya, işte ne bileyim yani söylemek durumda kaldım.

Bir de tabii dediğim gibi kız babası olarak konuşmak zorunda hissediyorsunuz. Kızlarımız gerçekten zor durumdalar yani ben üzülüyorum, mesela kızım metroya gittiği zaman geç kaldığı zaman “Eyyvah! Acaba başına bir şey mi gelecek?” Televizyonda görüyoruz işte, kızcağız -efendim- Samsun’da dershanelerden dönerken bir sapık öldürüyor. Bunlara çok daha şiddetli cezalar verilmesi lazım, ibretlik olması lazım bunların.

Gelecekte inşallah bu çalışmalarımız daha güzel bir topluma, kadınlarımız, kızlarımız açısından da çok daha iyi bir noktaya taşır.

Ben hepinize çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Mutlu Hanım.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Başkanım, Sayın Vekilimiz de Balıkesir Milletvekilidir, kendisiyle de eski bir hukukumuz var, o benim nasıl bir hukukçu olduğumu da bilir.

Şöyle ben “Şiddet daha azalıyor.” demedim Sayın Vekilim, sadece yaşadığım tecrübeyi aktarmaya çalıştım. İlk on yıl şiddetin cezasız kalması noktasında, cezasızlık noktasındaki algıdan bahsettim esasen ben ve kanunlarımızın tekâmül etmiş olma sürecini anlatmaya çalıştım. Bu noktada, eğer yanlış anlaşıldıysam da düzeltmek isterim.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Tabii tabii.

Ben ufak bir ekleme yapabilir miyim müsaade ederseniz Sayın Başkanım?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Fikret Bey.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Vekilim -tabii, çok uzun yıllardır tanışıyoruz, arkadaşız- şöyle de bir şey oldu: İstanbul Sözleşmesi’nin kaldırılmasının bıraktığı algıyı yenemiyoruz dediniz ve basın mensubu arkadaşlardan bu konuda destek istediniz. Bakın, asıl önemli olan, onun algısıydı zaten. Kadınlar kendilerini böyle boşlukta hissettiler.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Bu, yanlış ama.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Yanlış ama.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Söylemek istiyorum, bir saniye söyleyeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Kaldırılmasa ne olurdu ki? Kaldırılmasaydı ne olurdu yani? Bakın, çelişkili yani. Şimdi, tabii, siyaset yapmak istemiyorum, özür diliyorum.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Kaldırılmadı henüz de yani belli bir noktada; yalnız şöyle bir şey var: Bu, yanlış bir algı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Mutlu Hanım, karşılıklı konuşmayalım.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Çok özür diliyorum.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Şöyle bir şey söylemek istiyorum, tabii, siyaset dışı söyleyeceğim: Ben kendi şahsımda bir anlaşmamı imzalamışım, sonra vazgeçmişim, tekrar iptal etmişim kendim; kendimle çelişiyorum. Burada asıl önemli olan da kadınların üzerinde bırakmış olduğu algı -çok güzel tespit ettiniz- o algı çok güçlü; inanır mısınız benim kızım “Baba, artık erkekler bizi döverse ceza almayacaklar mı?” diye soruyorsa bana...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – İşte, ben bunu söyledim, ben de bunu söyledim; ceza alacaklar.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Bakın, bu, çok yanlış bir yaklaşım.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Çocukların algılaması bu, onu söylüyorum; soruyorsa, burada bir yanlışlık var, yani bunu söylemek istiyorum. Bu sözleşmenin kalkması bence uygun değildi; kalkmasa bunları hiç konuşmayacaktık, daha güçlü olacaktı.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” gibi bir algıyla sürekli konuşulursa kızınızın bunu söylemesi çok normal.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Yani o kadın haklarını sadece bir anlamaya hapsetmek de sık bir yaklaşım, çok sık bir yaklaşım.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Kızınız ne kadar yanlış bir algı içinde; koskoca bir Ceza Kanunu var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaşlar...

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” dersiniz böyle olur yani.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Habibe Hanım, size bir katkıda bulunacağım. Haklısınız; İstanbul Sözleşmesi de yeterli değil elbette, daha ileri sözleşmelere imza atıp onunla ilgili çalışmalar yapılması gerekir.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Kanunlarımız var.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Kanunlaşmasından daha ileri 2006’daki Başbakanlık Genelgesi var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Habibe Hanım...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Peki, biz ayrı bir oturumda görüşelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Fikret Bey inanılmaz naif bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade etti.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Rica ederim, estağfurullah.

Ben de teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söylemiş olduğu sözlerle, sorulara kıymetli basın mensuplarımız mutlaka cevap verecektir.

Özellikle şunun altını çizmek isterim: İstanbul Sözleşmesi var oldu diye hiçbir kadın cinayeti önlenmiş değil; İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı diye de kadına şiddetin cezasız kaldığını asla... Böyle bir algıyı yaymak istediklerinin farkındayız.

Biraz evvel kıymetli arkadaşlarımız söyledi; bizim metinlerimiz çok güçlü Fikret Bey. Anayasa 10; Anayasa 10'u döne döne okumamız lazım, her camiadan, her kesimden, her dilden, her dinden, her renkten, her cinsten insanı kapsıyor ve diyor ki: "Eşittir ve devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür." Sonrasında, biz, 2004'te, arkasından 2010'da düzenleme yapıyoruz ve 2010'a ek yapıyoruz; "Kadına yapılan pozitif ayrımcılık eşitlik ilkesine aykırı değildir." diyoruz.

Başbakanlık Genelgesi ise... İnaniyorum ki bilginiz vardır ama istirhamım, bugün, eğer 2006 Başbakanlık Genelgesi'ni okursanız... Bizim İstanbul Sözleşmesi'ne ya da başka bir sözleşmeye zaten ihtiyacımız yok, 2006'daki Başbakanlık Genelgesi bizim kadına dair çok önemli politikalarımızın belirlenmesine vesile olmuş, bütün kurum ve kuruluşlara, medyamız da dâhil olmak üzere, görevler biçmiştir ve o günden bugüne de onlara istinaden eylem planları, yasalar çıkarılmış ve devam ediyor.

Sözü, kıymetli basın mensubu arkadaşlarımıza vereceğim ama bugün 11.05 sıralarında HDP il binasında silahlı bir saldırı yaşanmış ve Birinci Oturumda notlarımızı, bilgilerini alıp hemen açıklayalım istedik ama elimizdeki notlardan fırsat kalmadı. Bir kez daha ülkemizin huzur ve güvenliğini bozmaya yönelik her türlü saldırıyı ve girişimi kınıyoruz ve onun karşısında olduğumuzu net bir cümleyle ifade ediyoruz. Türkiye'nin terörle mücadelesini ve toplumsal huzurunu bozmaya çalışan provokasyonlarla mücadelemiz sonuna kadar devam edecek.

Evet, sözü Okan Bey'den başlatalım.

Hande Hanım, pozitif ayrımcılık istiyorlar.

Okan Bey, buyurun.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU –Hani ayrımcılığın pozitif olması doğru ama pozitifliğin katsayısı arttıkça o zaman adaletsizlik olabilir diye... Ben yüksek müsaadenizle, hoşgörünüzle, 16.30'da önemli bir görüşmeye gidecektim, onu bir yarım saat erteledim; arkadaşların da -yine dostumuzdur hepsi arkadaşımız- hoşgörü göstereceğini düşünerek ve çok az vaktinizi alarak benimle ilgili olan ve genel olan sorulara cevap vereyim.

Öncelikle, Habibe Hanıma çok teşekkür ediyoruz, özellikle ikramı için; Mahir Bey'i tanıyorduk ama sizi geç tanıdık, bunu bundan sonra not ettim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama işte, gene erkek tanıyorsunuz, bakın.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – İşte, ben de buradaki eksikliği ve...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Eksikliği görüyorsunuz değil mi?

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Evet, işte, bunu telafi edeceğimi söyledim. Yani neden de geç keşfettik? Bak, şimdi bu da bir eksiklik oldu hakikaten.

Haber dili noktası yani burada bir açıklama yaptım, hani bir savunma yapmadım ama arzu edilirse onu da yaparım. Keşke burada diğer partilerin değerli vekilleri de Komisyonun asli üyeleri de olsaydı, onlarla da bu konuları konuşurduk, nihayetinde siyasi bir konu değil fakat onların medyaya ve bize ilişkin yargıları ve önyargıları var, belki onları da aşmaya burada yardımcı olurdu.

Habibe Hanım "Medya etiği, hangi kurala uygun davranılıyor, buradaki değişime ihtiyaç, yayıncıların ortak akıl, dil geliştirmesine dönük bir çalışma var mı?" diye sordu; ben bu şekilde not aldım. Tabii, bir bileşik kaplar misali, bu Parlamentoda farklı siyasi partiler bir araya gelip ne kadar ortak iş yapabiliyorsa biz de o kadar ortak iş yapabiliyoruz. Sebebinin söyleyeceğim; işe biz sizin bu güzel isminiz gibi başlıyoruz, böyle sevgiyle, saygıyla başlıyoruz, sonra maalesef, soyisminiz gibi bitiriyoruz. Tabii, bu latife.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Benim üzerimden iyi yürüdünüz bugün.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Evet, bir avantaja dönüştürdüm ama tabii ki sizin yüksek hoşgörünüz burada etkili olmuştur kuşkusuz.

İşin özü şu: Farklı medya dernekleri, meslek örgütleri var fakat her biri aynı zamanda fikri temelde dünya görüşü ve siyasal perspektif itibarıyla da konuşlanmış vaziyetler. Mesleğin ortak problemleri ve burada atılacak adımlar konusunda dilek ve temenniler bölümüne gelince hepimiz mükemmel çalışıyoruz, ondan sonra, tekrar kendi mahallelerimize ayrılıyor ama bu, yine de konuşmamıza ve belli noktalarda ortak paydalar üretmemize engel değil. Esasen, bu çalışmalar yapılıyor, arzu ederseniz, daha sonra bu Komisyonun kayıtlarına geçmek üzere belki bir not gönderirim, sizinle de paylaşırım. Ben, hemen her hafta Meclisteyim, belki bu konuda sohbet de ederiz.

Çok teşekkür ediyorum.

Yelda Hanım, sağ olsun, teşekkür ediyorum. Biz hakikaten bir değişimi yaşıyoruz, çok da dikkat ediyoruz. Eskiden Meclisi boş gördük mü, özellikle bunu haber yapmak isterdik; doğrusu, bunda da haksız sayılmazdık. Benim Meclise devamlılığım buradaki birçok milletvekilinden fazlaydı muhabirken; şimdi yönetici olduğum için belli günlerde gelebiliyorum ama Meclisin saygınlığı hepimizin ortak paydası ve bu Meclis olmasa bu memleketin hâlinin ne olacağı sorusu çok net cevap bulabilir hepimiz açısından. O yüzden, Meclisin manevi şahsiyetinin zedelenmemesi konusunda ve buradaki siyasi görüşü ne olursa olsun her bir temsilcinin mutlak saygınlığı konusunda artık bütün arkadaşları motive etmeye çalışıyoruz. Yani yanımızdaki arkadaş “Ya, biz bunu böyle vereceğiz.” dediğinde “Artık bunları geçelim.” diyoruz yani sadece biz kendimiz açısından değil, etkileşim içinde olduğumuz farklı yayın kuruluşlarındaki arkadaşlar bakımından da bu önemli.

Türk kadını güçlü, yeterince yer almıyor; Türkiye’nin iyi kadınlarının hikâyelerine de ihtiyaç var denildi. Çok doğru, bu konuda her türlü katkıya açığız fakat kadın sayısının artması devlet dili kullanmasına engel olmuyor, nedense o sivil dilden giderek kopuluyor, hele kamuda olduğu zaman yani gerçekten biz bunun diğer kodlarla bağlantılı problematiğini çok yaşıyoruz. O nedenle Komisyon eğer bu noktada da telkin ve tavsiyede bulunursa seviniriz yani sayısal artışın varlığı kadın bakış açısının, dilinin, yaklaşımının, eğitiminin, muhakemesinin egemen olduğu değil, erkek egemen bir ortamda kendini var etme biçiminde tezahür ediyor; bu, bu anlamda sadece bizimle ilgili değil.

“Erkek egemen dil diye itirafta bulundu.” dediniz. Şimdi “itiraf” deyince hani böyle gizli saklı, mahcubiyet duyulan bir şeyin ifşası gibi algılanıyor.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Latife, estağfurullah, o anlamda değil.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Hani, o anlamda olmadığını düşünüyorum ama bir açıklık getirdiğimi sadece kayda geçirmiş olayım.

Pakize Mutlu Aydemir Hanımefendi “İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı, kadın şiddete karşı desteksiz kaldı algısı var, dolayısıyla bu algı hakikaten yerleşik ve bu algıyı oluşturan sosyal medya süreçleri, bizim dışımızdaki süreçler daha hızlı ve etkin işledi ama haber dili açısından değerlendirmeniz ne olabilir?” dediniz; bunu, özellikle Komisyon kayıtlarına geçmesi bakımından ifade ettim. Çok dikkat ediyoruz, birbirimizle zaman zaman bunun eleştirisini, öz eleştirisini de yapıyoruz. Buradaki arkadaşların her biri tabii ki mesleği çok emek vermiş ve süreçlerin oluşumuna ciddi katkısı olan arkadaşlar ama son kertede bir karar mekanizması var, genellikle oradan çıkıyor, biz de bu nedenle kadın çalışan sayısının, yönetici sayısının ve karar veren sayısının artmasını çok teşvik ediyoruz. Ama genellikle -ben kendi özel örneğimden söyleyeyim- yöneticilikten de sorumluluğu ve beraberinde getirdiği yükten dolayı

da hele bizim meslekte kadın çalışanlarımız biraz uzak duruyorlar çünkü haberi idare etmek kadar süreçleri ve insanı da idare etmek gerektiği için genellikle belli bir statü ve kariyer elde ettikten sonra oradaki huzurlarını çok da bozmak istemiyorlar çünkü mesleği bir çok yönüyle idare etmek zor.

Sayın Ahmet Özdemir’e ben de teşekkür ediyorum.

Sayın Esin Kara “Erkek şiddet uyguluyorsa evden uzaklaştırılmalı, çocukları da düşünmeliyiz.” dedi. Burada zaten büyük bir mutabakat olduğunu görüyorum ve düşünüyorum, biraz sonra Muhammet Bey kendi perspektifinden belki ayrı bir yaklaşım geliştirecektir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok, bence o da katılıyor şimdi. O da katılıyor, mevzubahis kızı olunca katılacak yani.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – Semra Hanım’ı tanıma fırsatım oldu, şimdi itiraf edeyim, cep telefonumdan da baktım. “Manisa Genç İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Üyeliği de yaptı.” Deniliyor; bence öz geçmişinde o “Genç İş Adamları”nın “adam” kısmının “İş İnsanları” olarak değiştirilmesini sağlayıp burada, CV’de de düzeltmesiyle bu vesileyle buna öncülük edecektir diye düşünüyorum -mesleki bir uyanıklık değil de sadece bir refleks- ama “Manisa Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Girişimciler Kurulu Yürütme Kurulu Üyesi” dolayısıyla burası zaten bütün güzel konuşmalarını gayet güzel ifade ediyor.

Fikret Bey’i burada gördüm, Cumhuriyet Halk Partisinden çok sayıda tanıdığımız var, onlarla da etkileşim içindeyiz, onun da İstanbul Sözleşmesine ilişkin değerlendirmelerini zaten dikkatli bir şekilde not aldım, kendisini de burada tanımaktan mutlu oldum. Dediğim gibi, keşke diğer partilerin değerli temsilcileri de burada olsaydı, toplamdaki medya algısına ilişkin de bir iki cümle ederdik; belki onların ezberini bozamazdık ama ön yargılarını aşmada bir katkımız olurdu diye düşünüyorum, o konuda da her zaman açığız.

Ben çok teşekkür ediyorum ve Komisyonun bundan sonraki çalışmalarını da aynı dikkatle takip edeceğimizi belirtiyorum. Sizinle her zaman iletişim içinde olabiliyoruz, birbirimizi öteden beri, uzun yıllardır tanıyoruz; ola ki bizim dikkatimizden kaçan veya sizin ayrıca önemseydiğiniz bir husus olursa bana iletebilirsiniz, ben mutlak anlamda ilgilenirim, Melik için aynı sözü veremem ama o da bundan sonra kaçamayacaktır diye düşünüyorum.

Tekrar, burada olmaktan çok memnuniyet duyduğumu belirtiyim; genellikle burayı izleyip yazmak daha kolay, burada oturmak zormuş ve sizler için de buradan bakıp yorum yaparken işimizin çok kolay olduğunu fark ettim; sizin yerinizde olmayı istemezdim, hele Birinci Oturum’un sonundaki sahneyi gördükten sonra ama iyi ki de varsınız.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Biz de girmemeyi düşündük yani.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU – İyi ki de varsınız ve inşallah her türlü katkıya açık olduğumuz noktası sadece bir temenni değil çok somut bir taahhüt olarak burada hafızanızda yer alır.

Ben, müsaadenizi isteyebilir miyim, Komisyona saygısızlık kabul etmeyeceğiniz bir mazeretim nedeniyle?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Okan Bey, ben teşekkür ediyorum. Bütün arkadaşlarımızın söylemlerine cevap vermiş oldunuz. Bir tane notumuz var, onu da ben uzatmamak adına diğer konuşmacılara vereyim, ellerinize sağlık, çok teşekkür ediyorum, ayaklarınıza sağlık.

Tecrübenin Meclisten kaynaklanması, Meclisteki muhabirlik tecrübesi “Her sözün kayıt altına alınması için bunları söylüyorum.” cümlesi çok dikkatimizi çekti. Her şey kayıt altına alınsın ve yarın raporlar ne kadar önem arz ediyor okuyanlar için; çok önemli.

SABAH GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ OKAN MÜDERRİSOĞLU - Çünkü okuyoruz gerçekten.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben de bu vesileyle, söylemlere anında cevap vermek için çaba sarf ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum Okan Bey, yolunuz açık olsun.

Sözü hemen Hande Hanım’a veriyorum çünkü Hande Hanım’a saat 16.00 gibi demiştik.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Benim de yayınım var, o yüzden özür diliyorum sizden de.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Hemen sözü size veriyorum.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT - Çok teşekkürler.

Şimdi, İstanbul Sözleşmesi’yle ilgili olarak evet, İstanbul Sözleşmesi tabii ki, tek başına cinayetleri önlemez, şiddeti de önlemez, bizim kanunlarımız da tek başına cinayetleri ve şiddeti önlemez. Yapılması gereken çok şey olduğunu sizler de bizler de biliyoruz. Bence, buradaki temel sorun ya da kız çocuklarımızın “Ne olacak şimdi baba, anne?” demelerinin nedeni kazandığımız bir şeyi geri vermemiz, o baskıyla, bu baskıyla; ben, onun ayrıntısına girmeyeceğim, beni tanıyorsunuz çok rahat bütün düşüncelerimi her yerde, her platformda söylüyorum ve yazarım, kendi programımda da söyledim. Hepimizin farklı düşünceleri olabilir, birimiz kız çocuğuna “emanet” diye bakabiliriz -ben sizden beter “emanet” diye bakıyorum bu arada söyleyeyim- ama bana emanet olmasından daha önemli olan, benim kızımın kendisine emanet olması ve benim kızımı öyle yetiştirebilmem ki yarın ben olmayabilirim, her şekilde her şeyle başa çıkabilmesi lazım ama bir adama emanet etmem; bu benim oğlum olacak olsa da damadım olacak olsa da önce kızımı kızıma emanet etmeyi tercih ederim. Onu eğitirim, ayaklarının üzerinde durmasını sağlarım, kimseye de mecbur ve muhtaç bırakmak istemem bunu da yapacak olan kendi kızım ama “emanet” lafı; evet, hepimize emanetler tabii ki ama diğer taraftan keşke birtakım lobiler, birtakım şunlar bunlar devreye girmeseydi de rahat rahat kazanımımız devam etseydi. O kazanımımız devam etseydi de bence, burada, bugün, bu Komisyon yine toplanmış olacaktı çünkü temel mesele maddeler, yazılı maddeler değil, temel mesele beynimiz, eğitimimiz, ailede gördüklerimiz ve gönlümüz; onu maalesef kanunlarla düzeltemiyoruz, sözleşmelerle de düzeltemiyoruz. Dolayısıyla gönül isterdi ki evet, devam etseydi, bu Komisyon da yine burada keşke toplansaydı ve biz, bu eğitimi nasıl gerçekleştireceğimizi konuşabilseydik.

Sözleşmenin yerini dolduran pek çok...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şu an eğitimi konuşmamıza bir engel yok.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Yok, hayır, Sözleşme olsa da konuşacaktık, şu an Sözleşme imzalı olsa da konuşacaktık. Sözleşmenin yerini dolduran maddelerimiz var, işte kanunlarımız var, var var. Ama eksiği varsa, bence temel mesele, şu an sözleşme kalktı diye bir eksik varsa, o eksiğin ki bu ücretsiz bir 7/24 telefon hattı da olabilir, ne bileyim, işte, tecavüz, kriz, cinsel şiddeti önlemeye karşı merkezler de olabilir, yani her ne eksiğimiz varsa bunun bir an önce kurulması lazım; bu, birincisi.

İkincisi, tabii, bence bu lobiler, şunlar bunlar, isim söylemiyorum, işte hani size demin dedim ya farklı bakış açılarıyla yayın yapan medya kuruluşları gibi herkesin söylemine dikkat etmesi gerekiyor; köşe yazarlarının, yorumcuların, başka iş yapanların. Bu işe “Ne var canım, kadına da bir kere vursan ne olur.” o olaya herkesin çok dikkat etmesi gerekiyor, bunun sonunu alamayız çünkü. Dolayısıyla şiddet varsa hiçbir kadın o evde kalmaz, hiç bir şekilde aynı yatağa girmesini kimse beklemesin, istemesin, bu da doğru değildir, her şekilde de engel olunsun.

Melek İpek örneğini verdiniz. Ben size çok katılıyorum, zaten konuşmamda da aynen söylemeye çalıştığım buydu. Evet, çok değiştik medya olarak. Aman efendim, döndüre döndüre aynı görüntüler, ağlayan, çığlık atan kadınlar, bunları artık kullanmıyoruz ama hâlâ yanlımız var. Dolayısıyla, işte Basın Konseyi, RTÜK Kanunu, Gazeteciler Cemiyeti, kurumların, -işte Demirören’in de aynı şekilde devam ediyor- etik ilkeleri, bir sürü ilkelerimiz var ama hani önemli olan, bu ilkelerin lafta, sözde kalmaması.

Bir dönem terörle mücadele konusunu hatırlayacaksınız, Cumhurbaşkanımız genel yayın yönetmenlerini ve patronları davet ederek millî bir dil oluşturulması için -Bayağı oldu değil mi ki oluştu sonra o dil- herkesi bir araya getirmişti. Bununla ilgili de benzer bir şey yapılabilir. Bence çok önemli bir şey tabii ki terörle mücadele ama şiddetle mücadele de bir o kadar önemli bir şey. Ortak bir dil belirlenmesi...

Evet, bu bir al ver meselesi; ticari bir kaygı var televizyon ve gazetelerde, arz talep meselesi. Maalesef kadınlarımız bile izlemiyor eğer ben kadına şiddeti televizyonda, tartışma programında konuşsam ama bazen de ona bakmamak gerekiyor; 3 haber kanalı birden izlenmesin, 10 tane de “prime time” kanalı birden izlenmesin bu konularda ama bizler doğrusunu verelim. Dolayısıyla ortak bir dil bazen... İşte hani dedim ya, siyaset üstü olsun, medya üstü olsun, şu üstü olsun, bu üstü olsun; evet, öyle olsun ve herkes bunda uzlaşsın.

Eskiden gene savunma muhabirlerini, adalet muhabirlerini -tabii benim bu söylediğim bayağı yıllar evveldi ama- biz talep ederdik, eğitime tabi tutarlardı. Kadına karşı şiddet, kız çocukları ve şiddet konularında haber yapan muhabir arkadaşları Aile Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı ortak bir seminere alabilir; bu seminerler kullanılacak dilde çok çok da önemli olabilir.

Son dönemde sizler hep karşılaşıyorsunuz, lütfen söyleyin, bakanlar, bakanlıklar da temsilcilerle haber falan yapmasınlar. Ben yöneticiyim, Melik yönetici, bizim çok az bir bölümümüz kalmış gazeteci olarak. Muhabirler var ve ben yıllarca muhabirlik yaptım; benim yerime, alanıma müdahale eden yöneticiyle de her dakika her şekilde ve her seviyede kavga ettim- eskiden muhabirlik çok kıymetliydi; ben herkese söylüyorum, sizden de ricam, lütfen bu muhabirliği ön plana çıkarın. Dolayısıyla, sizler, Komisyon da ve ilgili bakanlar da bu muhabirlerle bir araya gelsin, bir de bir seminer versin bu dille ilgili olarak. Bunların hepsi daha eski yıllarda yapıldı, hâlâ yapılabilir çünkü günümüzün koşulları değişiyor.

Bunun dışında ek bıraktığım bir şey var mı diye bakıyorum; başarı hikâyeleri. Her türlü desteğe açığım, evet, başarı hikâyeleri genelde yer bulmuyor. Şöyle de bir durum var: Hâlâ çok erkek egemen bir toplumda yaşıyoruz. Okan da sayı verdi ama ben CNN Türk’ü çok uzun yıllar 11 kadın muhabir, 1 erkek muhabirle yönettim, yöneticisi de bendim ama başka mesleklerde de erkekler daha fazla. Ben bugün 4 beyefendiyle yayın yapacağım ama isterim ki oraya 2 de canavar kadın gelsin ve mümkünse Melik’le ben değil, o kavga etsin ya da tartışsın, yani kavga derken tartışsın, bunu isterim.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Ama canımızı okuyor.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Yalancaktan mı kavga ediyorsunuz?

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Yok, gerçekten ediyoruz, benim sinirimden anlıyorsunuzdur.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Reklam arasında bana bağılıyor, “Melih kendine gel.” Bağırıp canımı okuyor vallahi.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT –Dolayısıyla, sizler de lütfen daha görünür olun; görünür olun derken, gelin yayınlarımıza, gazetelerimize demeçler verin. Siz, beni aradığınızda “Hande şu var, ne olur şunun haberini yap.” diye ben onu yaptırırım; arayın bizi, bunlar için arayın. Kendi köşelerimiz var, hiçbir yerde yaptırılmazsak benim köşem, yazarım yani. Dolayısıyla, ama hani dedim ya, toplu bir seminer olsa, muhabirleri alsanız ya da bakanlar alsa; bunların hepsi burada başlık başlık konuşulabilir ve çok daha kolay olabilir.

Son olarak şu çocuk eğitim meselesinde -biraz tuhaf tabii ama- erkekleri biz kadınlar eğitiyoruz evde, öyle başlıyoruz. Tabii ki çocukların babalarından gördükleri de çok önemli, babaların annelere davranışları da çok önemli ama... Yani işte, kız çocuğuna “Su getir kardeşine.” olayının bitmesi gerekiyor. Hani “emanet” diyoruz ya herkes kendi suyunu kendi alsın ya yani bu kadar basit.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ya, ihtiyaç varsa yani kardeşine de abisine de annesine de babasına da bana da... Benim de ona su götürmemde, o aile ilişkisinde bence sorun yok.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Tabii ki tabii ki, ondan bahsetmiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama roller biçilirken birinin birine su getirmesi, su getirmek birinin görevi, içmek diğerinin görevi şeklinde rolleri ortaya koyarsak sağlıklı bir model oluşmaz. Yoksa ailenin içerisindeki o ilişkiyi de hırpalamamak lazım.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Tabii, Başkanım, kesinlikle. Onu söylemiyorum, hepimiz için çok kutsal ama son bir notum var: Ben cinsiyet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet demiştim. Biliyorsunuz, dünya daha çok bunu da konuşmaya başladı, bir gün bu konuya eğilirsek -umarım hep beraber bizleri de davet ederseniz- o konu da herhâlde önümüzdeki on ve yirmi yılda en çok konuşacağımız konu olacak. Yani sadece kadın ya da kız çocuğu değil ama genel olarak şiddet ve cinsiyete dayalı şiddet.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Biz teşekkür ederiz, biz on yıldır konuşuyoruz zaten.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Biliyorum konuştuğunuzu ama belki şöyle diyeyim, daha açık söyleyeyim: İstanbul Sözleşmesi’nin kaldırılmasında bu konuyu en çok gündeme getirenlerin belki başka şeyleri daha açık da konuşması lazım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, ben Hande Hanım’a çok teşekkür ediyorum.

Kadına yönelik şiddetle mücadeledeki net duruşumuz, net tavrımız ilk günden itibaren hiç değişmedi, olduğu gibi devam ediyor ve Avrupa Konseyi ülkelerinde bu metin tartışılıyor. Dünyada 200’e yakın ülke var ve 47 Avrupa Konseyi üyesinden sadece 19’u çekinceyle onay vermiş, çekincesi var, 11’i imzalayıp onaylamamış, Rusya ve Azerbaycan imzalamamış. Dolayısıyla kadına yönelik şiddetle mücadeledeki net duruşumuz diğer Konsey ülkelerinde de çeşitli sebeplerle tartışılan bir metne asla indirgenmemeli. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi eğer İstanbul Sözleşmesi’ne indirerseniz yirmi yıllık kadına yönelik şiddetle mücadele politikamızı sekteye uğratmış olursunuz, çöpe atarsınız. Bunu size söylemiyorum, bu düşünceye sahip olan herkese söylüyorum.

İstanbul Sözleşmesi yokken de biz Anayasa’da değişiklik yaptık, yasaları çıkardık, bir sürü... Deminden beri konuşuyoruz; bunları yaptık. Bu, bizim kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili ortaya koyduğumuz politikaydı. Dolayısıyla hiç kimse bizim bu mücadele azmimizi İstanbul Sözleşmesi’ne indirgemesin diye düşünüyorum.

Avrupa Konseyi üyesi 47 ülkeden 34 ülke sözleşmeyi imzalamış ve onaylamış, Rusya, Azerbaycan imzalamamış, 11 ülke sözleşmeyi imzalamasına rağmen onaylamamıştır. İngiltere, Ukrayna, Çek Cumhuriyeti, Bulgaristan, Moldova, Macaristan, Ermenistan, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Slovakya onaylamamış. Ayrıca gözlemci ülke statüsünde Amerika, Japonya, Kanada, Meksika, Vatikan sözleşmeyi imzalamamış, sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan 22 ülke sözleşmeye çekince koymuştur. Polonya yakın zamanda sözleşmeden çekilme yönünde de işlemini de başlatmıştır.

Kadın haklarının teminatı, en önemli teminatı: Komisyonu kurduğumuz andan itibaren söylüyorum ve herhâlde tam şu kapının karşısını Anayasa 10’u yazacağım, baştan aşağıya koyacağım. En önemli teminatımız Anayasamız, iş mevzuatımızdaki yasalarımız. Kadın haklarının teminatının Anayasa başta olmak üzere düzenlemelerimiz...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, bir ilave yapmak istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Fikret Bey, söz vereceğim.

Biz kadınların güçlenmesini bu anlamda çok önemsiyoruz. Kadını güçlendirdiğimizde aile temelli bakış açımız da güçlenir, kadına baktığımız pencereyi güçlü hâle getirirsek aile de güçlenir. Aileyi güçlendirirsek toplumu da güçlendiririz. O yüzden ortak bakış açımız olduğunu düşünüyorum.

Hande Hanım, çok teşekkür ediyorum.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Ben müsaade alıyorum; biliyorsunuz, yayına, akşama hazırlık yapmak durumundayım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Biliyorum, biliyorum.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ben Hande Hanım ayrılmadan bir ekleme yapmak istiyorum.

Ben tamamen katılıyorum dediğinize. Bakın, sözleşmeyi kaldırdığınız için bu kadar zaman kaybedip savunmak zorunda kalıyorsunuz. Kaldırmazsak hiçbir şey olmayacak. Ve bu algı yerleşmiş, tamamen katılıyorum.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Ama belki gene biz eğitim sorununu konuşmaya devam edecektik.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Tabii, tabii kesinlikle. Yani bu iş eğitimle çözülecek.

HÜRRİYET GAZETESİ ANKARA TEMSİLCİSİ HANDE FIRAT – Yani evet, kaldırmayabilirdik.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Fikret Bey, şunu söylemek istiyorum: Bu Komisyon, 2015 yılında Kadına Yönelik Araştırma Komisyonu olarak kurulmuş, İstanbul Sözleşmesi varken kurulmuş. Bakın, çok iddialı bir şey söylüyorum. 2015 yılında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde İstanbul Sözleşmesi yürürlükteyken aynı Komisyon kurulmuş, dinlemeler yapılmış, rapor Meclise inememiş. Sebebine gelince, o gün erken seçim ilan edilmiş ve Komisyonun çalışması sekteye uğramış, rapor yazılmış ama sonrasında Komisyon Başkanı ve üyeler 2015 seçimlerinde milletvekili seçilemeyince Meclise indirilememiş. Dolayısıyla, bugün İstanbul Sözleşmesi olsaydı da -üç ay öncesine kadar vardı- gene kadına şiddet vardı ve maalesef İstanbul Sözleşmesi’ni çıkaranlara yönelik, sanki kadınların cinayetine sebep AK PARTİ’ymiş, iktidarmış gibi, inanılmaz bir dil oluşturuluyor; Fikret Bey’e bunu söyledim.

Dolayısıyla, söylemek istediğim şu: Biz İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili söylenen her söze cevap verebiliriz ama hepimizin ortak paydasının kadına yönelik şiddetle mücadele olması gerekiyor, ne olur, İstanbul Sözleşmesi'ne indirgemeyin. O zaman kadına, o zaman insana, o zaman Türkiye'ye haksızlık yapmış olursunuz.

Melik Bey, buyurun.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Aslında gayet keyifli bir toplantı, öncelikle onun için teşekkür ediyorum tekrar.

Hakikaten hani işiniz de zormuş, buraya oturunca anlıyoruz. Kenardan sallamak kolaymış yani. (Gülüşmeler)

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Biz sizi sallıyor kabul etmiyoruz.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL – Şimdi, Habibe Hanım'ın dediği dil meselesi, evet, önemli ama ben hâlâ aynı noktadayım. Eski medyaya oranla daha iyi bir yerdeyiz ama tümüyle çözdük mü -o anlamda söylemiyorum- hâlâ sorunlarımız var, hâlâ o magazin dilde sorun var, hâlâ reklam dilinde sorun var, hâlâ haber dilinde sorun var ama bunu daha çok konuşarak, daha çok tartışarak giderebileceğimizi düşünüyorum. Yani sonuç itibarıyla toplum ve medya birbirine paralel gider, farkındalık artar, birileri işte... Sosyal medya ve izleyici tepkilerinin bizi yönlendirmede oldukça önemli etkisi var. Yani şey zannediliyor: Hani, böyle biz yazıyoruz ama görmüyorlar; hayır, görüyorlar. Bütün medya organlarının -benden söylemesi, aramızda kalsın- dijital birimleri var, hepsi tek tek okunuyor, o yüzden tepkinizi de övgünüzü de her şeyinizi oraya yazabilirsiniz, görülüyor yani ve mesela anında onu söyleyen de “Şöyle şöyle bir tepki geldi, haberin olsun.” diye uyarıyorlar; o anlamda, o önemli. Yani bir “feedback” süreci, bir geri besleme dili var.

Yelda Hanım'ın söylediği erkek egemen dil meselesi, doğru, o hâlâ sorun. Mesela söyleyeyim, en son bir magazin programı “Az sonra, birazdan, birazdan...” Çok da izlenen bir dilimde, bir “prime time” kanalda, işte “Bilmem kimin selüiti şok etti.” Ya sana ne, seni niye şok ediyor! Bu kadar özele niye girersen, bu kadar sorunlu bir dil olabilir mi? Yani hâlâ o erkek egemen dille bakış, hâlâ o kadını metalaştıran dil maalesef var, ona katılıyorum, bunu bir özeleştirir olarak da kabul edebiliriz ama dediğim gibi, toplumsal bir mücadeleyi gerektiriyor bu, birlikte mücadele edeceğiz.

Mutlu Hanım'ın dediği sözleşme meselesi... Sevgili Hande'yle biz programda da geçen tartışmıştık -gerçi, Fikret Bey de İstanbul Sözleşmesi'nin önemli bir işlevi olduğunu düşünüyor- dünyanın en iyi yasalarını bile getirseniz eğer pratikte uygulayamıyorsanız bir anlamı yoktur. O yüzden de burada farkındalığın artmasının ve bizim kendi toplumsal, sosyolojik ihtiyaçlarımızı tespit edip ona göre çözümler üretmemizin çok daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Farkındalığın artması anlamında sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Bunu söylerken evrensel hukuku reddetme anlamında asla bir şey söylemiyorum ama sonuç itibarıyla hukuk, evrensel demokrasi, özgürlük hiçbirimizin itirazı yok ama mesela Türk aile yapısı diye bir kavrama kimsenin itirazı var mı? Yani, dolayısıyla, bazı yerlerde demek ki ayrışabiliyoruz o bakımdan da kendi ihtiyaçlarımızı belirleme ve bunu giderme.

Hacı Ahmet Özdemir Bey'e teşekkür ediyorum. Ben hakikaten kız çocuklarım sayesinde öğrendim sevmeyi. Benim ablamın oğlu vardı, sürekli homurdanan bir çocuk, nasılsın? “Mmm” böyle cevap veren bir çocuk ama kızlarım olduktan sonra babalığı öğrendim yani çok şekerler, çok ciciler ve ben çok mutluyum bundan, hayata bakış açım da o anlamda büyük ölçüde değişti.

Esin Hanımın söylediği bu “Evden uzaklaştırma” meselesi. Katılıyorum, yani bazı durumlarda onu uygulamazsanız başka türlü sonuçları olabilir. İşte Semra Hanım dedi “Başarı hikâyeleri” meselesi kabul ediyorum, eksik var, hiç verilmiyor değil, veriliyor fakat daha fazla verilebilir mi? Evet. Ben

bunun çok öğretici, kafaya vuran programlardan çok daha etkili olduğunu düşünüyorum yani böyle hani açık öğretim kanalları gibi, işte kadın böyle, erkek böyle tanımı üzerinden falan çok sıkıcı bulur insanlar ama başarı hikâyesi ilgi çeker. Yani mesela, biz aşırı bulan Özlem Türeci haberini yaptık, inanılmaz izlendi ve çok yakın çevremde bile “Ya müthiş bir şey, bakın, kadınlar neyini beceriyor.” diye eşim de Özlem Türeci meselesini üç gün boyunca koz olarak kullanıp, “Bak kadınlar ne yapıyor.” diye ben de her seferinde vallahi tamam, anladım.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) - Herkes etten, kemikten aynı noktaya varabilir, çalışmakla, asıl bunları vurgulamak lazım.

TÜRKMEDYA ANKARA TEMSİLCİSİ MELİK YİĞİTEL - Evet, evet aynen öyle, aynen öyle. Haklısınız yani o anlamda ben işe yarayacağımı düşünüyorum.

Benim söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim, eksik bıraktığım varsa tamamlayabilirim, sağ olun tekrar.

Son olarak, şunu söylemek istiyorum hakikaten ben kadınların olmadığı bir hayat, iş yeri düşünemiyorum yani sekiz ay askerlik yaptım, böyle bir sürü kaba saba adam, böyle argo bir dil falan kendime gelemedim askerlik bittikten sonra aylarca. O yüzden de kadınlar bütün hayatımızda ve her yerde olsunlar. Erkek doğası gereği -ne olur yanlış anlamayın ama- bir yere kadar fakat kadın böyle daha duygusal, daha estetik, daha güzele meraklı ve görmediğimizi de gözümüze sokuyor o yüzden iyi ki varsınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Melik Bey, çok teşekkür ederim.

Sayın Kutlu son sözü size veriyorum.

Buyurun.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU – Ben başıma iş almayayım, Allah devlete, millete zeval vermesin diyeyim, kapatayım isterseniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederim.

YENİ AKİT ANKARA HABER MÜDÜRÜ MUHAMMED KUTLU- Uzaklaştırma konusunda, tahmin edersiniz çok telefon ve mail geliyor bize yani ters örneklerde var, onları da biz haber yapmadık yani kötü şeyi sunmaya çalışıyoruz biz. Örneğin; bir de şuradan bakın, kız ile annesi iş birliği yapıp, iftira şeklinde babalarını karakola gidip şikâyet ediyorlar yani bu örneklerde var. Tabii, istisnalar kaideyi bozmaz ama ama her şeyi topluma uygun bir şekilde uydurulması.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Muhammed Bey, biz Komisyonunda bütün fikirleri, kabul edilebilir ya da kabul edilemez fikirleri dinliyoruz. Dolayısıyla, sizin söylediğiniz tarzda söylemleri olan, arkadaşlarımızın da sesi olacak insanlar burada olacak siz de onların sesini buraya iletiyorsunuz, sizin düşüncenizin böyle olmadığını biliyorum. Yani insana uygulanan, kadına, erkeğe, çocuğa, yaşlıya, engelliye, canlıya hiç kimseye şiddet uygulanmayan, uygulanmasını isteyen bir kimliksiz. Dolayısıyla, bunun tersi süreçlere maruz kalmış insanlar var mı? Var, istisna da olsa var, siz onların, size iletilenlerini burada ifade ettiniz. Ben, tekrar Muhammed Bey’e Melik Bey’e tüm komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarıma, uzmanlara ve çok kıymetli basın mensubu arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati:17.00